

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ

12'nci Toplantı
13 Mayıs 2025 Salı

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Savaş'ın, 13 Mayıs 2014 tarihinde meydana gelen Soma maden kazasında hayatını kaybeden 301 madenciye saygı ve rahmetle yâd ettiğine ve Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

III.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) Görüşmeler

- 1.- Elektrik Üretim Anonim Şirketinin (EÜAŞ) 2021 ve 2022 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri
- 2.- Türkiye Nükleer Enerji Anonim Şirketinin (TÜNAŞ) 2022 yılına ait bilanço ve netice hesabının görüşmeleri
- 3.- Türkiye Elektromekanik Sanayi Anonim Şirketinin (TEMSAN) 2021 ve 2022 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri
- 4.- Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketinin (NÜTED) 2021 ve 2022 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
KAMU İKTİSADİ TEŞEBBÜSLERİ KOMİSYONU

-----0-----
12'nci Toplantı
13 Mayıs 2025 Salı
-----0-----

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

TBMM Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu saat 14.37'de açıldı.

Komisyon Başkanı Mustafa Savaş, 13 Mayıs 2014 tarihinde meydana gelen Soma maden kazasında hayatını kaybeden 301 madenciye saygı ve rahmetle yâd ettiğine ve Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklama yaptı.

Elektrik Üretim Anonim Şirketinin (EÜAŞ) 2021 ve 2022 yıllarına ait bilanço ve netice hesapları, görüşmeleri tamamlanarak ibra edildi.

Türkiye Nükleer Enerji Anonim Şirketinin (TÜNAŞ) 2022 yılına ait bilanço ve netice hesabı, görüşmeleri tamamlanarak genel görüşmeye sunuldu.

Türkiye Elektromekanik Sanayi Anonim Şirketinin (TEMSAN) 2021 ve 2022 yıllarına ait bilanço ve netice hesapları, görüşmeleri tamamlanarak ibra edildi.

Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketinin (NÜTED) 2021 ve 2022 yıllarına ait bilanço ve netice hesapları, görüşmeleri tamamlanarak genel görüşmeye sunuldu.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından, Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi ile bağlı ortaklıklarının 2021 ve 2022 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarını görüşmek için 14 Mayıs 2025 Çarşamba günü saat 14.30'da toplanmak üzere toplantıya 18.16'da son verildi.

13 Mayıs 2025 Salı
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 14.37
BAŞKAN: Mustafa SAVAŞ (Aydın)
BAŞKAN VEKİLİ: Yüksel COŞKUNYÜREK (Bolu)
SÖZCÜ: Mevlüt KARAKAYA (Ankara)
KÂTİP: Durmuş Ali KESKİNKILIÇ (Karabük)

----- 0 -----

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayıştay Başkanlığımızın ve kurumlarımızın değerli temsilcileri; hepiniz hoş geldiniz.

28'inci Yasama Dönemi Üçüncü Yasama Yılı'nın 12'nci Birleşimini açıyorum.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Mustafa Savaş'ın, 13 Mayıs 2014 tarihinde meydana gelen Soma maden kazasında hayatını kaybeden 301 madenciyi saygı ve rahmetle yâd ettiğine ve Komisyonun bugünkü gündemine ilişkin açıklaması

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Bugünkü gündemimize geçmeden önce 13 Mayıs 2014 tarihinde meydana gelen ve hepimizin yüreğinde derin yaralar açan Soma maden kazasının üzerinden on bir yıl geçti. Hayatını kaybeden 301 madencimizi saygı ve rahmetle yâd ediyor, ailelerine başsağlığı diliyorum; ruhları şad, mekânları cennet olsun.

Bugünkü gündemimizde Elektrik Üretim Anonim Şirketi, Türkiye Nükleer Enerji Anonim Şirketi, Türkiye Elektromekanik Sanayi Anonim Şirketi, Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketinin 2021-2022 yıllarının bilanço ve netice hesapları yer almaktadır.

III.- İHTİSAS KOMİSYONLARI

A) Görüşmeler

1.- Elektrik Üretim Anonim Şirketinin (EÜAŞ) 2021 ve 2022 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Toplantımıza Elektrik Üretim Anonim Şirketiyle başlıyoruz.

Sayın Genel Müdürümüzden başlamak üzere toplantımıza katılan kurum ve Sayıştay temsilcilerimizin kendilerini Komisyonumuza tanıtmalarını rica ediyorum.

Buyurun.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ederim.

Sunumunu yapması için sözü Sayın Genel Müdürümüze veriyorum.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

EÜAŞ GENEL MÜDÜRÜ ZAFER BENLİ - Sayın Başkanım, Sayın Komisyon üyeleri; öncelikle, Elektrik Üretim Anonim Şirketi Genel Müdürü olarak şahsım ve teşekkülüm adına saygılar sunarım.

Dünya genelinde artan enerji talebi, enerji arz güvenliğinin sağlanmasını ve enerji üretim süreçlerinin çevresel etkilerinin azaltılmasını zorunlu kılmaktadır. Enerji sektörü ekonomik büyümenin öncüsü olduğu kadar iklim değişikliğiyle mücadelenin de kilit bir unsuru olarak öne çıkmaktadır.

Türkiye enerji sektörünün öncü şirketi olarak görevimiz sürdürülebilir elektrik üretimine liderlik etmek ve ülkemizin enerji ihtiyaçlarını karşılamak için güçlü bir temel oluşturmaktır. EÜAŞ, giderek daha rekabetçi hâle gelen elektrik piyasasında Türkiye'nin en büyük elektrik üretim şirketi olma özelliğini sürdürmekte, uzman kadrosuyla, güçlü altyapısıyla ve köklü tecrübesiyle sektöründe öncü ve lider bir rol üstlenmektedir. Elektrik üretimi, toptan enerji ticareti ve kamu adına elektrik enerjisi alım sorumluluğunu üstlenen EÜAŞ, bünyesindeki elektrik üretim tesislerinde ve maden sahalarında işletme, bakım onarım, rehabilitasyon ve modernizasyon faaliyetlerini de etkin biçimde yürütmektedir.

2025 Mart ayı sonu itibarıyla EÜAŞ toplamda 45 hidrolik, 10 termik ve 2 rüzgâr santraline sahip olup ülke geneline yayılmış teşkilatında söz konusu santrallerin işletilmesi süreciyle ilgili birçok tesis, ekipman ve donanımları mevcuttur. Teşekkülümüzün sermayesi ise 42,6 milyar lira olup yaklaşık 10 bin personelle istihdama da büyük katkı sunulmaktadır.

EÜAŞ olarak, son dört beş yılda küresel ölçekte yaşanan olumsuz gelişmelerin ülkemize yansımaları karşısında vatandaşlarımızın ve sanayimizin kesintisiz elektrik ihtiyacını uygun fiyatlarla karşılamak adına önemli bir görev üstleniyoruz. Türkiye'nin 7 coğrafi bölgesine yayılan organizasyon yapımız, sağladığımız istihdam ve üretim kapasitesi, yerli kaynakları verimli kullanma yaklaşımımız ve enerji arz güvenliğine sunduğumuz katkılar EÜAŞ'ı sektörde ayrıcalıklı bir konuma taşımaktadır. Elektrik üretimimizde yüzde 68 oranına ulaşan yenilenebilir enerji payı ise bu ayrıcalıklı konumu daha da pekiştirmektedir. Tüm bu unsurlar, bize yüklenen sorumluluğun bilinciyle ülkemizin elektrik ihtiyacını sürdürülebilir, güvenilir, ekonomik, kaliteli ve çevreye duyarlı bir şekilde karşılamaya yönelik çalışmalarımıza yön vermektedir.

EÜAŞ, portföyünde yer alan üretim santrallerinde ürettiği elektrik enerjisinin yanı sıra kamu adına elektrik enerjisi alım yükümlülükleri kapsamında almış olduğu elektrik enerjisini başta elektrik dağıtım ve görevli tedarik satış şirketleri olmak üzere Bakanlığımız bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarına, mevcut sözleşmeler kapsamındaki müşterilere ve serbest piyasaya satmakta, ayrıca Suriye'ye de elektrik enerjisi ihraç etmektedir.

Bu çerçevede, 2024 yılı itibarıyla 21.717 megavat olan kurulu gücümüzle Türkiye'nin toplam kurulu gücünün yüzde 19'unu tek başımıza temsil ettik, aynı yıl içerisinde gerçekleştirdiğimiz 55 milyar kilovattık üretimle ülke genelindeki elektrik üretiminin de yüzde 16'sına katkı sunduk. Operasyonel kabiliyetimiz yalnızca üretimle sınırlı kalmamış, 98 milyar kilovat enerji alımı ve 151,2 milyar kilovat saat enerji satışı ticaret hacmine de ulaşmıştır. Bunun neticesinde, 2024 yılında Türkiye'de tüketilen

yaklaşık 342,5 milyar kilovat elektriğin yüzde 44'ü EÜAŞ tarafından karşılanarak enerji arz güvenliğinde üstlendiğimiz stratejik rol bir kez daha teyit edilmiştir.

Daha önceki 3 stratejik planını da herhangi bir kurum dışı uzmanlığa ve hizmet alımına ihtiyaç duymadan hazırlayan teşekkülümüz yeni yürürlüğe giren 2024-2028 Stratejik Planı'nı da tamamen kendi çalışanlarıyla ve bilgi birikimiyle hazırlamıştır. EÜAŞ, yeni stratejik planını kapasitenin verimli kullanılmasını sağlama ve emre amadeliği yükseltme, yerli ve millî santral teknolojilerini geliştirme ve yeni santral teknolojilerini kullanma, iş sağlığı ve güvenliği faaliyetlerinin etkinliğini artırma, kömür sahalarımızı elektrik üretimi amacıyla yatırıma hazır hâle getirme, dijital dönüşümü hızlandırarak EÜAŞ'ı geleceğe hazırlama ve kurumsal faaliyetlerinin etkinliğini artırma olarak belirlediği 6 ana amaç üzerine inşa etmiştir.

Yeni stratejik planımız doğrultusunda, bir yandan santrallerimizde rehabilitasyon ve modernizasyon projelerini yürütmeye devam etmek suretiyle mevcut santrallerimizin verimliliğini artırırken, diğer yandan linyit sahalarımızın değerlendirilme potansiyellerini ve yöntemlerini belirleyeceğiz. Santrallerimizdeki bakım yönetimi uygulamalarını daha da geliştirecek, yerli imkânlarla santral teknolojileri geliştirmeye odaklanacak, yeni ve yenilenebilir elektrik üretim teknolojilerini mevcut santrallerimize entegre etmeye başlayacağız.

Bu kapsamda, yaklaşık otuz beş yıldır faaliyette bulunan ve ekonomik ömrünü tamamlamak üzere olan 1.350 megavat kurulu güçteki İstanbul Doğalgaz Kombine Çevrim A Santrali'nin mevcut saha avantajlarını da kullanmak suretiyle 900 megavat kurulu güce ve minimum net yüzde 60'ı kombine çevrim verimine sahip ilave üniteler kurularak kapasite artışına gidilmesi çalışmaları sürdürülmektedir.

Burada bu projeden çok kısaca bahsederek konuşmama devam edeceğiz; EÜAŞ, şu anda mevcut A santralini ülke arz güvenliği açısından sıcak yedek olarak tutuyor. Bu santral yılın ancak belli dönemlerinde, arz güvenliğinde sıkıntı yaşanan dönemlerde devreye giriyor ve çok maliyetli bir santral; şu andaki fiilî verimi yaklaşık yüzde 34'ler civarında. B santrali ise genel olarak çalışmaya devam etmekte, bunun da fiilî verimliliği yüzde 53'ler civarında.

Sayın Başkanım, yeni projeyi yani C santralini yaptığımızda biz A santralini tamamen devreden çıkaracağız, B santralini ise sıcak yedek olarak tutacağız ve mümkün olduğunca işletmeyeceğiz. Yeni C santrali asgari yüzde 62 verimli yani ortalama yüzde 62-65 arasında bir verimliliğe sahip. Bu 2 santralden yaptığımız üretimi tek başına C santralinden sağlamak suretiyle... Alternatif maliyetler açısından baktığımızda, aslında kendi içinde diğer santrallerden, verimsiz santrallerden üretmek yerine yeni santralden, verimli santralden ürettiğimizde kendini alternatif maliyetlerden yaklaşık beş yıl içerisinde amorti edecek inşallah.

Dışa bağımlı olunan türbin, jeneratör ve kontrol sistemlerinin elektrik üretim santralleri için hayati önem taşıdığı bir dönemde yerli ve millî imkânlarla bu ekipmanların üretilmesi amacıyla çalışmalar yürütülmektedir. TÜBİTAK'ın da yer aldığı projeye yerli türbin tasarım ve mühendislik çalışmaları tamamlanarak model testleri yapılmıştır. Yüzde 95,5 pik verim elde edilen yerli tribünde imalat çalışmalarına devam edilmektedir. Yerli ve millî imkânlarla üretilecek bu türbin Sarıyar Hasan Polatkan Santrali'nde devreye alınacaktır. Ayrıca, teşekkülümüzce Ankara sınırları içerisinde 2023 yılında bir jeneratör sargı fabrikası kurulmuş olup ihtiyaç duyulan santrallerimizin jeneratör sargıları kendi imkânlarımızla üretilmeye başlanılmıştır. Alaçatı Rüzgâr Enerji Santrali'nde yerli, millî rüzgâr türbinleri kurulması için ASELSAN'la birlikte yürütülen proje kapsamında ilk türbin için yüzde 65, 2'nci türbin için en az yüzde 80 yerlilik oranına sahip rüzgâr türbinlerinin üretilerek devreye alınması için de çalışmalara devam edilmekte olup türbinler bu yıl içerisinde devreye alınacaktır.

Afşin-Elbistan (B) Termik Santrali yardımcı yakıt sistemlerinin doğal gaz dönüşümü işi kendi personelimiz ve imkânlarımızla tümüyle yerli ve millî imalat yapılarak tamamlanmıştır. 2025 yılı güncel yakıt fiyatları baz alındığında doğal gaz dönüşümü sayesinde sıvı yakıt kullanımına yönelik yıllık yüzde 60 tasarruf sağlanacaktır. Ayrıca, doğal gaz emisyon değerlerinin sıvı yakıt emisyon değerlerine oranla çok daha düşük olması nedeniyle santralin çevreye daha duyarlı hâle getirilmesi sağlanmıştır.

Günümüz koşullarında elektrik üretim santrallerinde kullanımı kaçınılmaz hâle gelen yüksek maliyetli ve ileri teknolojiye sahip otomasyon sistemlerinin yerli imkânlarla geliştirilmesi amacıyla EÜAŞ mühendisleri tarafından başlatılan çalışmalar sonucunda EÜAŞ Otomasyon Sistemi (EOS) başarıyla gerçekleştirilmiş ve ülkemizin hizmetine sunulmuştur. İlk kez Temmuz 2020'de Kepez II Hidroelektrik Santrali'nde başarıyla devreye alınan EOS, 2022-2024 döneminde 13 hidrolik santralimize entegre edilmiş olup 2025 yılında da 3 hidrolik santralimizde yaygınlaştırma projeleri devam etmektedir.

Tüm bunların yanı sıra santral rehabilitasyon çalışmaları sürdürülmekte, enerji verimliliği kapsamında görevlendirilecek enerji yöneticilerinin yetiştirilmesi ve sertifikalandırılması, santrallerimizdeki performans ve verim izleme sistemlerinden gelen verilerin analiz edilmesi gibi enerji verimliliğine yönelik çalışmalar da yürütülmektedir. 2024 yılı sonu itibarıyla Bakım Yönetim Sistemi kullanılan santral sayısı 27'ye ulaşmıştır.

Ülkemizin 2053 net sıfır hedefi doğrultusunda enerji sektörüne emisyon azaltımı konusunda önemli sorumluluklar düşmektedir. Bu kapsamda, farklı santrallerimiz için karbon ayak izi raporu hazırlanmıştır. Çevre izin belgesi alma ve yenileme çalışmaları ile taşra teşkilatımızda ağaçlandırma faaliyetleri de gerçekleştirilmektedir. İş sağlığı ve güvenliğine yönelik olarak denetleme faaliyetleri, istatistiki çalışmalar, eğitim faaliyetleri, yangın güvenliği tedbirlerinin artırılması, risk değerlendirme çalışmaları da büyük önem verdiğimiz alanlardır.

EÜAŞ, uzun bir süredir Entegre Yönetim Sistemi'ne sahip olup yönetim sistemleri kapsamına Enerji Yönetim Sistemi ve bilgi güvenliği yönetim sistemlerini dâhil etmiştir. Yeni plan döneminde Risk Yönetimi Sistemi'nin kurulmasına yönelik çalışmalarla kapsamı daha da genişleteceğiz. İş sağlığı ve güvenliği alanlarında faaliyetlerimizin etkinliğini daha da arttıracak, tüm dünyada önemli bir gündem konusu olan dijitalleşme alanında EÜAŞ'ın dijital dönüşümünü hızlandıracak yeşil dönüşümün kapsamında da ilgili piyasalarda etkin bir şekilde yer alacağız. Etkili bir insan kaynakları planlaması oluşturmak ve uygulamak da bir diğer hedefimizdir. Atılan bu adımlar yalnızca EÜAŞ'ın kurumsal kapasitesini güçlendirmekle kalmayıp aynı zamanda ülkemizin enerji altyapısına ve ekonomisine yapılan stratejik yatırımlar olarak öne çıkmaktadır.

Bu çerçevede, Genel Müdürlük olarak EÜAŞ'ı daha esnek kararlar alabilen, teknolojik gelişmeleri hızla benimseyen, yetkinlikleri arttırılmış ve daha güçlü bir yapıya dönüştürme hedefimiz doğrultusunda önemli bir mesafe katettiğimize inanıyorum.

Kamu kurumu olmanın gerektirdiği sorumluluk bilinciyle kalkınma planı, stratejik planımız, yıllık yatırım ve performans programlarımız ve Bakanlığımız tarafından belirlenen kurumsal hedefler doğrultusunda yürütülen tüm faaliyetler ve projelerin başarıyla hayata geçirilmesi için özveri, kararlı bir şekilde çalışmalarımıza devam edeceğiz.

Saygılarımla arz ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ederim Sayın Genel Müdürüm.

Şimdi, önerilerin görüşmelerine başlıyoruz.

Bu arada, Komisyon üyesi olmayıp Komisyonumuza iştirak eden Sayın Mahmut Tanal, Sayın Nermin Yıldırım Kara milletvekillerimize hoş geldiniz diyorum.

Kurumun 2021 yılı Alt Komisyon Raporunda 2; 2022 yılı Alt Komisyon Raporunda 2 öneri bulunmaktadır.

2021 ve 2022 yıllarının 1 no.lu önerileri aynı mahiyette olduğundan birlikte görüşeceğiz.

Daha güncel olan 2022 yılı önerisini okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - Bulgu 1:

Afşin-Elbistan (B) Termik Santrali için yeterli miktar ve kalitede kömür temin edilememesi.

Öneri:

1.440 megavat kurulu gücünde ve 4 ünite üretim hacmine sahip Afşin-Elbistan (B) Termik Santrali'nin yıllık enerji üretim programına uygun şekilde yakıt ihtiyacını karşılayabilecek IR 2595 işletme ruhsatlı havzadaki kömür rezervinin kalkınma planında yer alan yerli kömür kullanım hedefine göre değerlendirilmesi ve ruhsat sahasının millî menfaatlara uygun olarak işletilmesi amacı doğrultusunda havzada kurulu santrallerin ihtiyaçlarına yetecek miktar ve kalitede kömür üretimi için gereğinin yapılması;

3096 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat çerçevesinde Afşin-Elbistan (A) Termik Santrali'yle beraber işletilmek üzere özel sektöre devredilen Kışlaköy kömür Sahası'nda imtiyaz sahibi firma tarafından sözleşme gereği yapılması gereken yatırımların yapılması için gerekli tedbirlerin alınması, yapılan yatırımların da izlenmesi önerilir;

Kömür arz güvenliğinin temini amacıyla ruhsat sahibi EÜAŞ'ın uhdesindeki işlerin tamamlanması, B santraline verilen kömür naklinde kullanılan C bantlarındaki uzun süreli duruşlardan kaynaklanan kapasite kaybını telafi edecek boyutta yedek bant tesisi yatırımlarının hızlandırılması;

önerilir.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Yanıt için buyurun Sayın Genel Müdürüm.

EÜAŞ GENEL MÜDÜRÜ ZAFER BENLİ - Sayın Başkanım, müsaadeniz olursa cevabı okutacağım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Tabii ki, buyurun.

EÜAŞ STRATEJİ GELİŞTİRME DAİRE BAŞKANI YÜCEL KARTAL - Afşin-Elbistan (B) Termik Santrali'nin yakıt ihtiyacına ilişkin kömür arz güvenliğinin temini amacıyla Çöllolar Kömür Sahası'nın işletilmesi işine ait teşekkülümüz ile yüklenici firma arasında 2/4/2007 tarihinde imzalanan Çöllolar Kömür Sahası 17 milyon 250 bin Ton/Yıl Kömür Üretim Kapasiteli Açık Maden İşletmesinin Kurulması ve İşletilmesi Hizmet Alımı Sözleşmesi karşılıklı görüşmeler neticesinde mutabakat sağlanarak tasfiye edilmiş olup 25/10/2021 tarih itibarıyla sonlandırılmıştır.

Çöllolar Kömür Sahası'na ait alan ayrıca ruhsatlandırılarak teşekkülümüz ile Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğü arasında EÜAŞ Genel Müdürlüğü Çöllolar Sahası İşletme Müdürlüğü ile Faaliyet Alanı İçinde Bulunulan 3416174 Erişim Numaralı Kömür Sahası'nın Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu Genel Müdürlüğüne Devrine İlişkin Sözleşme 31/12/2021 tarihinde imzalanmıştır.

Çöllolar Sahası İşletme Müdürlüğü ve faaliyet alanı içinde yer alan 89256 no.lu Kömür Sahası'nın bütün varlıkları, hak ve vecibeleri ile ruhsata ait tüm haklarının ve işletme izninin 233 sayılı KHK'nin 56'ncı maddesi hükmü doğrultusunda TKİ Kurumuna bağlanması, devredilmesi hususu 26/1/2022 tarih ve 99632 sayılı Bakanlık oluruyla onaylanmıştır. Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğüne bahse konu 89256 no.lu ruhsatın TKİ Kurumu Genel Müdürlüğü adına tescili yapılmış olup 4/3/2022 tarihi itibarıyla fiilî devir teslim işlemleri yapılarak süreç tamamlanmıştır.

Sahanın işletmeye açılması hususunda TKİ tarafından çalışmalar sürdürülmekte olup en son 24/4/2024 tarihinde TKİ Genel Müdürlüğüne yazılan yazımızla Çöllolar Kömür Sahası'ndan Afşin-Elbistan (B) Termik Santrali'ne kömür tedarik edilmesine ilişkin termin planının teşekkülümüze bildirilmesi istenmiştir.

TKİ Genel Müdürlüğü'nün 25/7/2024 tarihli yazısı ile Afşin-Elbistan (B) Termik Santrali'ne 2025 yılı için 200 bin ton, 2026-2027 yıllarında 3 milyon 300 bin ton, 2028 yılından itibaren 2040 yılına kadar ise yıllık 17 milyon 500 bin ton kömür tedarik edileceğinin planlandığı ifade edilmiştir.

3096 sayılı Kanun ve ilgili mevzuat çerçevesinde Afşin-Elbistan (A) Termik Santrali'yle beraber işletilmek üzere özel sektöre devredilen Kışlaköy Kömür Sahası'yla ilgili olarak imtiyaz sözleşmesi ve işletme hakkı devir sözleşmesine göre gerekli denetim, kontrol, iş ve işlemleri yapılmakta olup söz konusu izleme ve denetim sonuçları onay mercisi olan Bakanlığımızla paylaşılmaktadır.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum.

Evet, öneri üzerinde söz almak isteyen üyemiz var mı?

Öneri üzerinde söz almak isteyen üyemiz yok ama geneli üzerinde konuşmak isteyen üyemiz varsa şu anda söz verebilirim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Sayın Başkan...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Evet, buyurun Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, Değerli Bakan Yardımcım, değerli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Değerli Genel Müdürümüz şundan bahsetti konuşmasında: "Suriye'ye biz elektrik ihraç ediyoruz." dediler. Şimdi, eğer böyle elektrik ihraç ediyor isek bu ihracatı biz hangi şirket aracılığıyla hangi kuruma yapıyoruz; devlete mi yapıyoruz, orada başka kurumları mı var, nereye yapıyoruz? Bu konuda bizi açık ve net bilgilendirirlerse seviniriz.

İkincisi, Suriye'de hangi tarihten itibaren, aylık ve yıllık bazla ne kadar elektrik veriyoruz biz?

Üçüncüsü, Suriye'de sağlanan elektriğin bedeli ne kadardır? Bu bedel hangi para birimiyle, kim tarafından, hangi yollarla tahsil edilmektedir?

Dördüncü sorumuz: Suriye'ye gönderilen elektriğin herhangi bir bedeli tahsil edilmiş midir, edilmemiş midir? Edilmemişse bu karar hangi hukuki ve idari gerekçelere dayanmaktadır?

Bir başka sorumuz: Suriye'ye gönderilen elektrik nedeniyle Türkiye'nin enerji arz güvenliği olumsuz etkilenmekte midir? Örneğin, Şanlıurfa, civar iller.

Altıncı sorumuz: Türkiye'den elektrik gönderilen bölgeler Suriye'nin hangi kesimlerinden, kimlerin kontrolünde yer almaktadır?

Yedinci sorumuz: Suriye'ye gönderilen elektrik nedeniyle bugüne kadar toplam ne kadar kamu zararı oluşmuştur?

Sekizinci sorumuz: Elektrik ihracatı nedeniyle Türkiye'de elektrik kesintisi yaşanan bölgeler var mıdır? Bu kesintilerin ihracatla bağlantısı araştırılmış mıdır?

Son sorumuz: Yani burada, kamuoyunda tepki çeken bazı uygulamalarınız var bu açıdan. Bakanlığın denetim ve değerlendirme, bir dengeleme politikası var mıdır? Neden? Ben Şanlıurfa Milletvekiliyim, büyükşehir olduğu için "mahalle" deniliyor ama orada, bizim köylerimizde elektrik kesikken tam karşıda, Suriye'ye ait olan köylerde elektrikler yanıyor. Şimdi, vatandaşımız burada hakikaten sıkıntı yaşıyor ve haklı olarak hem Bakanlığa karşı hem iktidara karşı serzenişlerde bulunuyor. Bu dengeyi nasıl sağlıyorsunuz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Tanal; teknik konuşmanız ve sorularınız için ben teşekkür ediyorum.

Sayın Kara, buyurun.

NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) - Teşekkür ediyorum Başkanım, çok merci.

Efendim, Hatay Milletvekili olarak birkaç soru yöneltmek isterim.

Hatay'da edindiğimiz bilgilere göre, kamuya ait olan elektrik iletim altyapısında 220 milyon, özel sektöre ait elektrik dağıtım yapısında da 4,3 milyar lira düzeyinde bir hasar olduğunu; biz bu bilgiyi Strateji ve Bütçe Başkanlığının 6 Şubat depremi sonrasındaki raporundan edinmiştik.

Suriye meselesini ben de soracağım çünkü 2012'den 2020'ye kadar bir ihracatın durduğunu, özellikle bu Reyhanlı, Afrin ve Harem'e uzanan iki ayrı enterkonneksiyon hattının olduğu fakat Suriye'de... Bir enerji fazlası, arz fazlası varsa Suriye'ye enerjiyi ihraç etmekte bir sıkıntı görmüyorum; arz fazlası varsa elbette ihraç edilir ancak Hatay özelinde konuştuğumda depremin en çok yıktığı 5 ilçemizde; Kırıkhan, Hassa, Defne, Antakya ve Samandağ'da çok büyük elektrik kesintileri var. Ben mesaimin en az yarısına yakını -iki yıldır burada milletvekilliği yapıyorum- elektrik kesintilerine ve internet kesintilerine ayırıyorum çünkü yurttaşlarımızdan bize gelen çok ciddi manada sıkıntılar var.

Şimdi, depremde, biz biliyoruz, 535 kilometre elektrik hattı, 735 adet trafo, 3.181 direk, 1.610 adet pano ve 334 de hücrenin zarar gördüğü Bakanlığın bize verdiği bir cevapta elimizde kayıtlı. Fakat bugüne kadar depremin üzerinden iki buçuk yıl geçti; mesela bu elektrik hatlarından ne kadar bakım ve onarıma tabi tutuldu? Eğer bu büyük oranda bakım onarım gördüyse biz Hatay halkı olarak neden yurttaşlarımızdan sürekli elektrik kesintileriyle alakalı şikâyetler alıyoruz?

Bir diğer hususu şöyle izah etmek isterim: Biz, çok sıcak bir iklimde yaşıyoruz, çok nemli; kışın da klima çok kullanılıyor; şimdi, en fazla on-on beş gün sonra inanılmaz derecede bir elektrik sarfıyatı olacak bizim ilçelerimizde, Hatay'da çünkü klimasız mümkün değil. Ciddi şekilde, belki de yatırım planlamasına Hatay'ın çok fazla ihtiyacı olduğunu düşünüyorum.

Bir başka husus da Sayın Başkanımın geçen haftalarda da... Çok teşekkür ediyoruz, çok kıbarsınız, bize süre veriyorsunuz özellikle de deprem bölgesi olduğu için. Bir dakikanızı da şöyle rica etmek isterim: 2019'da basına yansıyan, Norveç'ten satın alınan mobil elektrik santrallerinden 2 tanesinin 2022'de Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne hibe edildiği... Esasında bu, 7 bölgeye gönderileceğiyle alakalı bir ithalat planlaması fakat bu elektrik mobil sistemlerinin afet ve büyük problemlerin yaşandığı dönemler için alınmasıydı esasında maksat; biz basından böyle takip etmiştik. Mesela Hatay'a gönderildi mi? 6 Şubat depreminden sonra bu alınan elektrikli mobil cihazlar, sistemler Hatay'da çalıştı mı? Çünkü biz biliyoruz ki 6 Şubat depreminden sonra çok büyük karanlıklar ve arama kurtarma çalışmalarında aksaklıklar yaşandı. Önümüzdeki -umarım olmaz ama- günlerde, yıllarda büyük İstanbul depremi noktasında en azından Hatay halkının yaşadığı acıları başka hiçbir kimse yaşamamasın. Bu anlamda bu mobil elektrik cihazlarıyla alakalı Hatay'a bir faydası oldu mu? Bunlar ne oldu? Kıbrıs'a hibe edildi mi? 50 milyon dolarlık bir yatırımın ülkemize ne katkısı oldu afette? Bunu da eğer uygun görürseniz yazılı veya sözlü olarak almak isterim.

Sizlerden tek ricamız... Diğer bir Hatay milletvekili arkadaşım da burada, elektrik kesintileriyle alakalı çok ciddi problem yaşıyoruz. Biraz evvel Sayın Tanal şöyle bir ifade kullandı, ben de benzer bir şey söyleyeceğim: Suriye'ye elektrik verilirken yanı başımızda Reyhanlı'da, Altınözü'nde... Çünkü Antakya, Defne yıkılınca, Kırıkhan yıkılınca herkes Altınözü'ne, Reyhanlı'ya, Yayladağı'na aktı. Dolayısıyla yanı başına elektrik satarken kendi bölgemizin -Sayın Bakanımızın da Yayladağı olduğu bilinciyle bunları söylüyorum- ve kendi memleketimizin karanlıkta kalmasını istemeyiz; bu konuda çabalarınızı bekleriz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Kara.

Buyurun Sayın Tahtasız.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sayın Başkan, Sayın Genel Müdür, Elektrik Üretim AŞ'nin kıymetli yöneticileri ve değerli hazırun; herkesi saygıyla selamlıyorum.

Evet, bugün, Soma faciasının 11'inci yılı. 13 Mayıs 2014 yılında Soma'da maden faciasında 301 madencimizi toprak altında maalesef yitirdik. 301 ailenin acısı hâlâ tazeliğini koruyor, hiç sönmedi ama sorumlular gerekli cezayı almadılar, ailelerinin yürekleri hâlâ yanıyor. Cumhurbaşkanı Erdoğan "Bu işin fitratında var, bunlar olağan şeyler." dediğinde aileleri bir kez daha üzmüştü. Tabii, Cumhurbaşkanının danışmanı Yusuf Yerkel madenci ailesini tekmeledi; aileler acıları ve kaderleriyle baş başa bırakıldı. Ne yitip giden emekçileri ne de yaşananları hiçbir zaman unutmadık, unutmayacağız. Soma'da ihmaller zinciri sonucu yitirdiğimiz madencilerimizi rahmetle anıyor, acılı ailelerine sabır diliyorum.

Sayın Başkan, 2021 yılı diğer bulgulara 2 no.lu bulgu üzerine söz aldım. Bulguda Gürcistan'a verilen elektriğin geri alınmadığından bahsediliyor. Verdiğiniz cevapta geri alımların başladığını ve devam ettiğini söylemişsiniz ancak diğer taraftan, yine, Arnavutluk'a transfer edilen elektrik hâlen alınamamış. Arnavutluk'a verilen elektriğin miktarı ve bugünkü parasal karşılığı nedir?

Sunuş konuşmanızda Suriye'ye elektrik enerjisi ihracatından bahsettiniz, bunla ilgili birkaç sorum olacak.

Suriye'ye kaç yıldır elektrik enerjisi ihraç ediyoruz? İhraç edilen elektrik enerjisinin yıllara göre miktar ve karşılığında elde edilen gelir ne kadardır?

Elektrik enerjisi ihracı yaptığımız başka ülke var mıdır, varsa hangileridir? Gürcistan ve Arnavutluk örneğinde olduğu gibi, anlaşma yaptığımız hâlde verilen elektriği geri alamadığımız başka ülke var mıdır, varsa bu ülkeler hangileridir?

Bir de 2023 Yılı Sayıştay Raporu'nda bazı elektrik dağıtım şirketlerine satılan elektrik bedellerinin tahsil edilmediğinden bahsediliyor. Bu bazı elektrik dağıtım şirketleri hangileridir? Hangi dağıtım şirketlerinden, hangi yıldan itibaren ne kadar alacağımız vardır? Dağıtım şirketlerinden bugün itibarıyla güncel alacağımızın miktarını da öğrenmek istiyoruz.

Geneli üzerine devam edelim mi Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Edebilirsiniz.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Elektrik Üretim AŞ'nin 2021-2022 bilanço ve netice hesaplarının kuruma ve ülkemize hayırlı olmasını diliyorum. Özellikle, emeklilerin elektrik faturalarının yüksekliğinden dolayı geceyi televizyon ışığında, kışın ise battaniyelerinin altında geçirmeyeceği günler olmasını temenni ediyorum.

Sayın Genel Müdür, araştırmacı gazeteci Timur Soykan'ın 2023 yılında kaleme aldığı köşe yazısında bazı iddialar dikkatimizi çekti. Bu yazıda okuduğumuz bazı iddialar var, ben sizlere bunları soracağım. Kurumun 2018-2023 yılları arasında Genel Müdürlüğünü yapan Sayın İzzet Alagöz buradaysa kendisi de sözlü olarak yanıt verebilir. Timur Soykan "Fena çarpmışlar" başlıklı yazısının bölümlerinde şöyle diyor: "İzzet Alagöz Genel Müdür olmadan önce Norveç'ten 56,5 milyon dolara satın alınan 7 mobil elektrik santralinde akıl almaz işler dönmüş. Mobil elektrik santrallerinin İstanbul Ambarlı Termik Santrali'ndeki kurulumu İzzet Alagöz'ün şirketinin hâkim hissesine sahip olduğu TEMSAN Enerji ve Otomasyon Sistemleri AŞ'ye verildi. Bu süreçte İzzet Alagöz Genel Müdür olarak atanmıştı. 7 mobil elektrik santralının henüz kabulü bile yapılmadan kumanda ve kontrol sistemlerinin yenilenmesi için 33 milyon liralık iş çıkarmak istiyordu. Bunun için şirketi Nice Mühendislik ile uzun yıllar yöneticiliğini yaptığı ABD merkezli Emerson Elektrik Şirketini sahaya sürdü, hatta akrabası olduğu iddia edilen ve bu şirketlerde görevli bir kişi işleri yürütüyordu. İddiaya göre kurum içindeki yetkililer kumanda ve kontrol sistemlerindeki yenileme işinin yüklenicinin sorumluluğunda olduğunu belirterek engel oldu ancak İzzet Alagöz vazgeçmemişti. Mobil santrallerin İstanbul'da kurulumundan altı ay sonra yine aynı taleple sahneye çıktı. İddiaya göre, amacı, bu yenileme işini EMTA isimli şirket üzerinden eski yöneticisi olduğu Emerson Elektrik'e vermektir. Bir kısım saha işleri de alt yüklenici olarak Nice Mühendislik Şirketine aktarılacaktı. Elektrik Üretim AŞ'deki uzmanlar test etti ve kumanda sistemi çalışıyordu. Defalarca Elektrik Üretim AŞ içinde komisyon kuruldu ve kontrol ve kumanda sisteminin yenilenmesine gerek olmadığı kararı çıktı. Mobil elektrik santrallerine ait mevcut kontrol sistemlerinin rehabilitasyonu işi teknik şartnamesini sadece Elektrik Üretim AŞ İstanbul Doğalgaz Santralleri İşletme Müdürü Hamid Boyacı imzaladı oysa ilgili mühendis, başmühendis, müdür yardımcısının imzası yasal zorunluluktu. İddiaya göre, usulsüzlük yapmayı kabul etmeyen müdürler ve mühendisler görevden alındı ya da istifaya zorlandı. Sonuçta, 7 adet mobil elektrik santral kontrol sistemleri temin için açılan ihaleyi Haziran 2021'de tek teklifte bulunan EMTA Enerji Elektrik İnşaat ve Mühendislik Ticaret AŞ 33.873 bin TL'ye aldığı işin arkasında ABD'li Emerson Elektrik vardı. Yani tarihimizin en büyük acısını yaşadığımız 6 Şubat depremlerinde bile işe yaramayan santrallere para akmaya devam edildi."

Evet, şimdi bazı sorularımız olacak. Yazıda iddia edildiği gibi 7 adet mobil elektrik santrali kontrol sistemlerini yazıda belirttiği gibi EMTA Enerji aldı mı? Bu ihale hangi yöntemle yapıldı? Neden tek firma katıldı? İhale konusu sistemler temin edildi mi, temin edildiyse kuruma toplam maliyeti ne kadardır? Mobil elektrik santrallerine ait mevcut kontrol sistemlerinin rehabilitasyonu işi teknik şartnamesini ilgili mühendis, başmühendis ve müdür yardımcısının da imzası gerekirken sadece Elektrik Üretim AŞ İstanbul Doğalgaz Santralleri İşletme Müdürü Hamit Boyacı'nın imzaladığı doğru mudur, doğru ise bunun gerekçesi nedir? Bahse konu ihaleyle ilgili Bakanlık veya Elektrik Üretim AŞ tarafından bir soruşturma başlatılmış mıdır?

Sayın Genel Müdür, yine, İstanbul Milletvekilimiz Sayın Gamze Akkuş İlgezdi'nin soru önergesi verdiği bir konu var. Buna göre, 2020 yılında 570 bin dolar harcanarak Elektrik Üretim AŞ'ye sağır oda yapılmış, bugünkü kurla 21 milyon 660 bin lira bedelle. Elektrik Üretim AŞ tarafından böyle bir oda yaptırılmış mıdır, yaptırıldıysa bu rakamlar doğru mudur? Elektrik Üretim AŞ hangi ihtiyaçtan sağır oda yapmış, "jammer" almıştır? Burada kimler, hangi görüşmeleri yapmıştır? O dönem 4 milyon liraya mal olduğu iddia edilen sağır oda ve sinyal kesiciler için ihale açılmış mıdır? Eğer ihale açıldıysa bu ihale neden EKAP'ta görünmemektedir? Bu oda hâlen aktif olarak kullanılıyor mu, kullanılıyorsa hangi amaçla kullanılmaktadır?

Yine, Sayın Genel Müdür, hem kamuoyunun hem de bizlerin merak ettiği bazı sorular var. Bugün Türkiye'de elektrik üretimi ve tüketiminin fiyatlandırılması açısından Avrupa'da ve dünyada kaçınıcı sıradayız? Elektriği en pahalı tüketen ülkeler arasında kaçınıcı sıradayız? Elektrik sizden çıkıp vatandaşın faturasına yansınıncaya kadar yüzde kaç artış oluyor? Son beş yılda elektrik üretim ve tüketim fiyatlarına gelen zamlarla birlikte yanıtlarsanız memnun oluruz.

Elektrik Üretim AŞ'nin finansman giderlerindeki artış Sayıştayın da dikkatini çekmiş, bizim de dikkatimizi çekti. 2022 yılında 984 milyon 922 bin TL olan finansman gideri 3 kat artarak 2 milyar 989 milyon 786 bin TL'ye çıkmış. Bu artışın sebebi nedir?

2024 yılında kullandığınız kredi tutarı ve katlandığımız finansman gideri tutarı ne kadar olmuştur? Kurumun son beş yılda kullandığı kredi tutarı ve kullandığı finansman giderleri nedir?

Yine, 2024 yılında kâr veya zararınız ne kadar olmuştur?

Elektrik Üretim AŞ uluslararası ISS şirketi faaliyetlerine devam ediyor mu, ediyorsa bu şirketin çalışan sayısı kaçtır? Bu şirkette görev yapan yönetim kurulu üyelerine kurulduğu günden bu yana yıllık bazda ve genel toplamda ne kadar maaş ödenmiştir? Yine, bu şirketin kurulduğu günden bu yana kâr veya zararın ne kadar olmuştur?

Şirketiniz tarafından hangi görevdeki kişilere makam aracı tahsisı yapılmaktadır? Bugün itibarıyla Elektrik Üretim AŞ'de kullanılan makam aracı sayısı kaçtır? Bu araçların marka ve modelleri ve özellikle yıllık maliyetleri ne kadardır?

Şirketinizin son beş yılda temsil ve ağırlama giderleri ne kadar olmuştur? Şirketinizin üst düzey yönetimine tahsis edilmiş kredi kartları var mı, varsa hangi görevdeki kişilere ne kadar limitli kredi kartı tahsisı yapılmış ve bu kredi kartlarından son beş yılda ne kadar harcama yapılmıştır?

Hepinizin bu sorulara yanıt vereceğinizi düşünüyorum. Çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

Yalnız, özellikle ben de kendi ilim Çorum'dan bugün bir örnek vereceğim. Bakın, Ortaköy ilçemiz var. Bu Ortaköy ilçemizde Senemoğlu köyümüzün Muhtarı Rıza Duran sabah aradı. Devletimiz Akyar köyünde bir içme suyu sondajı vuruyor altı ay önce ve burada su bulunuyor ama maalesef altı aydır YEDAŞ yetkilileri "bugün yarın" diyerek buraya elektriği götüremedi. 759 köyümüz var ve 759 köyümüzde bu sorunları yaşıyoruz. Özelleştirmiş olduğunuz YEDAŞ Elektrik Dağıtım Şirketi maalesef vatandaşa sürekli "Direği sen getirirsen..." "Şu kadar kabloyu sen alırsan..." "Şu kadar masrafı sen üstlenirsen..." "Şu anda yatırım planımızda paramız yok." diyerek vatandaşlara zorluk çıkarıyor ve gerçekten Çorum halkı özellikle merada yaptığı evine, işletmesine elektrik almakta çok zorluk yaşıyor. Böyle binlerce örnek var. Lütfen, bu kurumları düzgün denetleyin ve işini iyi yapmasını sağlayın.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Tahtasız.

Tabii, son söylediğiniz konu tam bu kurumu ilgilendirmiyor ama Sayın Bakan Yardımcımız zaten burada bulunduğu için notunu aldı. Sayın Bakan Yardımcımız ilgili kuruma iletir.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Ben de onun için, iletisin diye söyledim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Evet, teşekkür ederim.

Sayın Akbulut, buyurun.

İZZET AKBULUT (Burdur) - Evet, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, çok saygıdeğer bürokratlar; ben de öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Gelir tablolarını incelediğimiz zaman, 2023 kısmen dışarıda bırakılabilir ama 2020, 21 ve 22'nin çok başarısız rakamlarla bizleri karşı karşıya bıraktığını üzülenek görüyoruz. Öncelikle, kârlılık, zararlılık oranlarına baktığımız zaman 2020 yılında 172 milyon kurumumuzun kâr ettiği gözükmemekte. 2021'de devasa bir şekilde bir zarar var, 7 milyar 644 milyon Elektrik Üretim AŞ'nin zarar ettiğini görüyoruz. 2022'de bu zarar kapanmış ve yaklaşık 1 milyar 956 milyon bandında bir kâra geçti. 2023'te kısmen memnun edici, kârın 11 milyar rakamına ulaştığını görüyoruz. Tabii, bu rakamlara baktığımız zaman, her zamanki gibi net satışlar ve satışların maliyetine, oranlarına iyi bakmak gerektiğini düşünüyorum ve net satışların, satışların maliyetine oranla daha düşük olduğu gözlemleniyor. Onları karşılaştırdığımız zaman da 2020'de 21,7 milyar net satışa karşılık, satışların maliyeti 21,3 milyar gibi çok yüksek bir rakamla karşı karşıya bırakıyor. Yani, bu faaliyet kârı şirketin diğer harcamalarını karşılayacak güçte olmaz diye düşünüyorken beterin beteri vardır hesabı, 2021'de bu tablo daha da ağırlaşıyor çünkü net satışlar 26,8 milyarken satışların maliyeti tam 8 milyar daha fazla; 34,8 milyara yükseliyor yani burada izaha muhtaç bir rakam söz konusu. Muhakkak ve muhakkak Komisyonumuzun... Bu net satışların, satışların maliyetinin çok altında kalmasının, yaklaşık 8 milyar TL altında kalmasının neden olduğuna dair Komisyonumuza bilgilendirilme yapılması gerekiyor. Keza, 2022'de de bu yüksek rakamlar devam ediyor; 110,7 milyar satışa 108,5 milyar gibi, yine satışların maliyetinin çok yüksek olduğu gözlemleniyor ve bu satışların maliyetinin düşürülmesiyle alakalı yönetim kurulunun yapmış olduğu bir çalışma varsa bunun da yine Komisyon üyeleriyle paylaşılması gerektiğini düşünüyorum çünkü 2023'te kısmen bir düzelme olmuş. 155,7 milyarlık satışın 139,3 milyar gibi bir satışla maliyeti karşımıza çıkıyor.

Az önce, yine, Çorum milletvekilimizin sorusuna bakınca, genel yönetim giderlerine şöyle bir gözümüzü çevirdik, orada da yine çok yüksek rakamlar ne yazık ki bizleri karşılıyor. 2020'de 556 milyon olan genel yönetim giderinde, 2021'de zannedersen pandeminin etkisiyle biraz düşme söz konusu, 444 milyona düşüyor ama 2022'de yine milyarlı rakamlar başlıyor. 1 milyar 125 milyon 2022'de ki düşünün o yılın 110,7 milyar satış 108,5 milyar satış maliyet varken yani satış kârı tamamen genel yönetim giderlerine gitmiş; aşağı yukarı 1 milyar 105 milyon gibi bir rakamla o satış kârımız genel yönetim giderlerine gitmiş, diğer giderleri daha saymıyoruz. 2023'te de 1,5 milyar lira, yine genel yönetim giderlerinin yüksek bir seyirle devam ettiğini görüyoruz.

Pazarlama satış dağıtım giderlerine baktığımız zaman, 2023'ü başarılı olarak görürsek, orada 155,7 milyar liralık bir satış varken aynı oranda bir 24,8 milyon bandında, bir 24,7 milyon bandında bir pazarlama satış giderinin altında 1 satış oranının yakalandığı 2021 dönemlerinde gider aynı oranda düşmüyor; 3,1 oranında yani 8 milyon bandına düşüyor. O yüzden, ya 2021'de çok yüksek giderlerimiz var; enflasyon ortamı bu kadar artmasına rağmen 2023'te ya da bunu minimize etmiş olmamız gerekiyor. O konuyla da alakalı Komisyonumuzun bilgilendirme ihtiyacının olduğunu düşünüyorum.

Yine, kambiyo zararları ve diğer gider ve zararlar kalemlerinin izaha muhtaç rakamlar olduğunu düşünüyorum çünkü kambiyo zararları da her dönem artıyor. 21,7 milyonla başlıyor 2020'de, 107 milyona çıkıyor 2021'de. 1 milyar 661 milyon, muazzam derecede yükseliyor 2022'de. Bu rakam 3 milyar 99 milyonla da 2023'te karşımızda.

Yine, diğer gider ve zararlar kalemlerinde de yüksek milyarlı rakamlar burada da karşımıza geliyor. Bununla alakalı bir azaltma çabamız var mıdır? 2024 ve 25 aynı şekilde yükselerek mi devam ediyor? Çünkü 5,7 milyarla başlayan 2020'deki bu kalem 7,4; 16 milyar ve en son 2023'te de 32,8 milyara kadar yükselen bir trendde. Bununla alakalı da yine Komisyonumuza bilgi vermenizi rica edeceğiz.

Kredilerle alakalı, kısa vadeli ve uzun vadeli... Kısa vadeli finansman giderleri bir yıldan az kredi vadesi olan krediler; uzun vadeli de bir yıldan fazla vadesi olan krediler olarak baktığımızda firmanın 2020'de kısa vadeli gideri hiç yokken uzun vadeli finansman gideri 6,8 milyon yani bu çok kabul edilebilir bir rakam ama 2021'de kısa vadeli 15,6; uzun vadeli 1,5 yani uzun vadeli çok tercih edilmemiş 2021 yılında. 2022'ye bakıyoruz, 984 milyon kısa vadeli varken 307 bin uzun vadeli var; zaten sıkıntı yaşadığımız bir sene. Satış kârımızın çok düşük olduğu bir senede niye acaba kısa vadeli borçlanmaya gidilmiştir de uzun vadeli borçlanma tercih edilmemiştir diye size sormak istiyorum. Aynı durum, 3 milyar sadece kısa vadeli borçlanması varken uzun vadeli borçlanması sıfır olan 2023 yılı için de geçerlidir. Bu, 3 milyar kısa vadeli çekilen krediden dolayı oluşan finansman giderimiz uzun vadeli olarak kullanılsaydı kurumumuz için daha avantajlı olmaz mıydı diyorum ve hepinize saygılar sunuyorum, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Akbulut.

Sayın Sümer, buyurun.

ORHAN SÜMER (Adana) - Başkanım, teşekkür ederim.

Ben de Sayın Enerji Bakan Yardımcımıza, Sayın Başkana, Komisyonumuzun değerli üyelerine, EÜAŞ'ın değerli yöneticilerine, Sayıştay yetkililerine ve değerli bürokratlarımıza hoş geldiniz diyorum, başarılarınızın devamını diliyorum.

Sayın Genel Müdürümüz, açıklamanızda, 2024 yılında 21,717 megavat olan kamu kurumumuzun gücü, Türkiye'nin toplam kurulu gücünün yüzde 19'una... Yani yüzde 20 desek yüzde 80'inin ithal olduğu anlaşılıyor. Bununla ilgili, kurumumuzun herhangi bir yapılanmayla ilgili çalışması var mıdır? Ayrıca, yenilenebilir kaynakların artması gerekiyorken bu bağlamda bakanlıklarla iş birliği içinde yenilenebilir enerjiye, yatırımlara teşviklerin verilmesi amaçlanmalı mıdır? Birçok gelişmiş ülke, belirli programlara göre kömür yakıtlı santralleri devre dışı bırakmaktadır, uluslararası finans kuruluşları da kömür yakıtlı santral yatırımlarını finanse etmeyeceklerini bildirmektedir. Bütün bu gerçeklere rağmen Bakanlığımızın yerli kömür söylemi üzerinden hedef koyması, kurumların bu konuda tavır almaması dünya şartlarına biraz ters değil midir bizim ülkemiz adına? Türkiye'de elektrik üretiminden sorumlu en büyük kamu kuruluşu olan Elektrik Üretim AŞ (EÜAŞ) kamu yararı gözetmekle yükümlü bir iktisadi devlet teşekkülü olmasına rağmen 2022 yılı Sayıştay Raporu'na yansıyan veriler bu sorumluluğun gereklerini ciddi şekilde ihmal ettiğini göstermektedir çünkü yine Sayıştay raporuna göre, 2021 yılında 7,6 milyar TL zarar eden kurumumuzun, bu kadar büyük bir kamu kurumunun her yıl milyarlarca liralık zarar açıklamasına rağmen önceki konuyla ilgili bir tedbiri var mıdır, bununla ilgili sorumluluk duyuyor mudur?

Yine, EÜAŞ'ın enerji alımları içerisindeki dikkat çeken bir diğer sorunu, yap-işlet-devret ve işletme hakkı devri modeliyle çalışan özel şirketlere yapılan devasa ödemeleridir. Sadece 2022 yılında bu şirketlere toplam 10,5 milyar TL'nin üzerinde ödeme yapılmıştır. Bu santrallerden alınan enerji miktarının azlığına rağmen ödenen bedelin bu kadar yüksek olması kamu adına zararı göstermektedir. Bu konuyla ilgili herhangi bir düşünceniz var mıdır?

Yine, rapora göre, EÜAŞ'ta çalışan sayısı 2022 itibarıyla 5.823 kişi, buna ek olarak da 5.221 kişi taşeron hizmet alımı yoluyla çalışmaktadır. Bu durum kamuda istihdamın, süreklilik ve güvenceden uzak bir modele kaydığını, taşeronlaşmanın EÜAŞ gibi stratejik bir kurumda bile yaygınlaştığını göstermektedir. Üstelik personel giderleri önceki yıla göre yüzde 60'ın üzerinde artış göstermektedir ancak bu artış verimlilik artışıyla değil, enflasyon maaş dengesizlikleriyle ilgili görünüyor.

Yine, ayrıca EÜAŞ, kamuya ait elektrik üretim santrallerini yeterince devreye almamış ve enerji ihtiyacını da yüksek maliyetli özel santrallerden karşılamış görünüyor. Bu tercihin kamu zararına neden olduğu bilinmesine rağmen söz konusu firmalar hangi gerekçelerle tercih edilmektedir? Yüksek tutarlı mal ve hizmet alımlarının çoğunun Kamu İhale Kanunu'ndan muaf şekilde yapılmasının gerekçesi nedir? Şeffaflığı ortadan kaldıran bu uygulamalar kamu yararına mı yoksa belirli kesime mi hitap etmektedir? Yine, kuruma alınan personelin önemli bir kısmının taşeron ve hizmet alımı yoluyla istihdam edildiği görülmektedir. Neden kalıcı, güvenceli kadro yerine taşeronlaşmaya başvurulmaktadır? Bu personel politikası kamu hizmetinin kalitesini de düşürüyor mu kurum açısından?

Bir de ilim Adana'yla ilgili... Özellikle son dönemlerde -Sayın Bakan Yardımcımın da bilgisine sunmak istiyorum- bu Toroslar Elektrik Dağıtım AŞ bölgede yeni yapılan yapılanmayla ilgili, tesisat çekmeyle ilgili her giden vatandaşa diyor ki: "Bizim trafomuzun gücü yetmiyor, siz trafo yapacaksınız ve bu yıl da bütçemiz yok." Belki yüzlerce şikâyet var bu konuda. Birkaç defa da ben kurumun sorumlusuyla görüştüm "Maalesef, 2025 yılında bizim bütçemiz yok, bunu yapmaya." diyor. "Kabloyu siz alacaksınız, işçiliği siz yapacaksınız, yatırımı siz yapacaksınız, trafoyu da siz kuracaksınız." diye cevap veriyor. Ve inanılmaz şekilde de şikâyet var. Bunu da bilginize sunuyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Sümer.

Sayın Kaşıkçı, buyurun.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) - Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Sayın Bakan Yardımcım, Sayın Genel Müdürüm, EÜAŞ ailesinin çok kıymetli mensupları; öncelikle Türkiye Büyük Millet Meclisine, Komisyonumuza hoş geldiniz.

Sayın Başkanım, alt komisyonda EÜAŞ'ın Alt Komisyon Başkanıydık, arkadaşlarımızla birlikte kurumumuzda Sayıştayın bulgularını tek tek o toplantılarda gözden geçirdik. Bugün bahse konu olan, Sayıştay bulgusuna konu olan Çöllolar sahasıyla ilgili biraz önce Genel Müdürlüğümüz bir cevap verdi. Ben de verilen o cevaba katkı olması mahiyetinde hem de burada diğer milletvekillerimize konuyu daha da sadeleştirerek ifade etmek isterim. Çöllolar sahası artık -Genel Müdürlüğümüzün de ifade ettiği gibi- EÜAŞ'ın sorumluluğundan çıkıp Türkiye Kömür İşletmelerinin sorumluluğuna geçmiştir. Dolayısıyla, aslında bu konu bir yerde Türkiye Kömür İşletmelerinin meselesi hâline gelmiştir.

Sayın Başkanım, bunun dışında, 6 Şubat depreminde ilimiz Hatay'da Enerji Bakanlığının, Enerji Bakanlığı ailesinin tüm fertlerini şehrimizde, Hatay'da hemen yanı başımızda gördük. O dönem Enerji Bakanımız Sayın Fatih Dönmez İskenderun ilimizde koordinatör Bakan olarak görev yaptı, yine bugünkü Bakanımız Alparslan Bayraktar Bey de depremin ilk anından itibaren Hatay'ımızı bir an olsun yalnız bırakmadılar. EÜAŞ ailesi de Hatay'da o dönem arama kurtarma çalışmaları yapıldığı dönemde, vatandaşlarımızın geçici olarak çadır kentlere yerleştirildiği dönemlerde, yine vatandaşlarımızın gıdaya ve temel yaşamsal

ihtiyaçlara ihtiyaç duyduğu dönemde Genel Müdürlüğünden çalışanlarına kadar ilimizdeydi, bizlerle beraberlerdi. Bu vesileyle, ben başta bir önceki ve şu anki Enerji Bakanımız olmak üzere tüm Enerji Bakanlığı yetkililerine deprem sonrası bizleri yalnız bırakmadıkları için teşekkür ediyorum.

Bunun dışında, EüAş bizim de yakından takip ettiğimiz göz bebeği bir kurumumuz. Biraz önce sayın milletvekilimiz de Hatay'daki elektrik kesintileriyle ilgili sorular sordu. Evet, Hatay'da elektrikle ilgili aksayan işler var ancak EüAş daha çok elektrik üretim alanında faaliyet gösteren bir kurum. Bizim Hatay'daki deprem bölgelerindeki temel problem de aslında bir yerde iletim hatlarından kaynaklanan sorunlar. Dolayısıyla, burada EüAş değil de bu soruların muhatabı bir yerde TEİAş ile Elektrik Dağıtım şirketi diye düşünüyorum.

Bu manada sorulara şu şekilde birkaç not almıştım. Sayın Genel Müdürüm, yazılı olarak da soracağım sorulara cevap verebilirsiniz.

Öncelikle, geçtiğimiz dönemden itibaren yakından takip ettiğim ve EüAş'a bağlı mühendis kardeşlerimizin, teknik çalışanların büyük gayretleri sonucunda otomasyon sistemimiz yerleşmişti ve ismini de EüAş'tan esinlenerek EOS koymuştuk. Bu sistemimizi ilk olarak Elziğ'daki bir hidroelektrik santralinde kullanmaya başlamıştık. Ondan sonra da bu yerli sistemimizin, bizim kardeşlerimiz, arkadaşlarımız, kurumumuz AR-GE'si tarafından üretilen bu sistemin diğer hidroelektrik santrallerinde de kullanılacağını ifade etmiştiniz ki bugün notlarıma baktığım zaman bunun yaygınlaştığını görüyoruz ve bunu da gurur verici bir gelişme olarak paylaşmak isterim.

Sunumunuzda bizlerle paylaştınız yeni gelişmeler var, aslında sorun da tam da bu noktada. Dışa bağımlı olduğumuz trbın ve jeneratörlerle ilgili EüAş olarak bir faaliyet yaptığımızı, özellikle trbın konusunda bir noktaya işi getirdiğimizi, ürettiğimiz trbının de yapmış olduğumuz testlerden verimliliğinde iyi bir noktada olduğunu gözlemlediğimizi ifade ettiniz. Bu manada ilk yerli trbını bizler ne zaman santrallerimizde göreceğiz? Bu birincisi. İkincisi ise, yine, Alaçatı'da özellikle rüzgâr santrallerinde kurulması düşünülen ve ASELSAN'la ortak yürüttüğümüz bu rüzgâr trbınlerinde ilk etapta yüzde 65 yerlilik, ikinci etapta da yüzde 80 yerliliğe ulaşma hedefinde olduğumuzu ifade ettiniz. Yüzde 80 yerli bir rüzgâr trbının aynı zamanda fiyatlanması bu oran nedir? Yani yerlilik oranının fiyat analizindeki karşılığı nedir? Bu aslında önemli bir soru diye düşünüyorum Sayın Genel Müdürüm. Bu ve buna benzer teknolojileri ülkemize kazandırdığı için ben EüAş'ta bu işe emek veren tüm arkadaşlarımıza, şahsınıza teşekkür ediyorum.

Sorularım bunlar Sayın Başkanım.

Teşekkür ediyorum.

BAşKAN MUSTAFA SAVAş - Teşekkür ediyorum Sayın Kaşıki.

Sayın Tanal, buyurun.

MAHMUT TANAL (şanlıurfa) - Değerli Başkanım, çok özür dilerim. Birkaç soru daha vardı ama onlar da hem iç hukuk açısından hem de uluslararası hukuk açısından.

Değerli Genel Müdürümüz, tabii "Suriye'ye elektrik ihraç ediyoruz." dedik. Tabii, biz kafamıza estiği gibi ihraç edemeyiz, en azından bir sözleşmenin olması lazım. Yani uluslararası bir sözleşmeyle mi yapıyoruz, bir protokolle mi yapıyoruz.

LTF KAşIKçI (Hatay) - Suriye'ye elektrik vermemize karşı mısınız efendim?

MAHMUT TANAL (şanlıurfa) - Beyefendi, ben soru soruyorum, muhatap Genel Müdür, siz değilsiniz ki.

BAşKAN MUSTAFA SAVAş - Evet, Sayın Genel Müdürümüz yanıt versin.

MAHMUT TANAL (şanlıurfa) - Anladım, yani muhatap siz değilsiniz, muhatap Genel Müdür, ben Genel Müdüre soru soruyorum.

LTF KAşIKçI (Hatay) - Karşı mısınız?

MAHMUT TANAL (şanlıurfa) - Anladım, ben sorumu Genel Müdüre soruyorum...

BAşKAN MUSTAFA SAVAş - Karşılıklı konuşmayalım.

Buyurun Sayın Tanal, devam edin.

MAHMUT TANAL (şanlıurfa) - Anlamadım yani. Ya, sizi rahatsız eden ne var, onu da anlamadım.

LTF KAşIKçI (Hatay) - Rahatsız olmadım.

BAşKAN MUSTAFA SAVAş - Devam edin Sayın Tanal.

Buyurun.

MAHMUT TANAL (şanlıurfa) - Suriye'ye elektrik ihracatıyla ilgili bir uluslararası sözleşme var mıdır yoksa bir protokolle mi bu ihraç ediliyor? Varsa bunun bir metnini bizimle veya kamuoyuyla paylaş mısınız?

Elektrik ihracatına ilişkin herhangi bir Cumhurbaşkanlığı kararı veya geçmişte Bakanlar Kurulu kararı -tabii 2017 öncesi için Bakanlar Kurulu kararı diyorum- yönetmelik veya Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunun bir kararı mevcut mudur? Varsa onu da bizimle paylaş mısınız? Bu ihracat faaliyetinden elde edilen gelirler Türkiye Cumhuriyeti hazinesine mi aktarılmaktadır, gelir varsa hangi kalem altında kayda geçirilmektedir? İhracat kapsamında kullanılan elektrik enerjisi hangi üretim santralinden, hangi altyapı üzerinden Suriye'ye ileilmektedir? Biraz önce elektriğin Suriye'ye taşınması sırasında kullanılan iletim hatlarının yapım, bakım ve işletme giderleriyle ilgili zararlardan bahsedildi. Oradaki iletim hatlarının yapımı, bakımı ve giderleri hangi kurum veya şirket tarafından karşılanmaktadır? Elektrik verilen Suriye bölgelerinde alıcı taraf kimdir? Bu kişi ya da kurumun Türkiye Cumhuriyeti devleti nezdindeki statüsü nedir? Elektrik ihracatı karşılığında herhangi bir mal veya hizmet alımı söz konusu mudur; varsa, bu takasın detayları nelerdir? Suriye'ye gönderilen elektriğin ticari olmayan insani amaçlarla gönderildiği eğer iddia edilecekse bu durumda neden AFAD veya Dışışleri Bakanlığı değil de Enerji Bakanlığı veya TEİAş bu süreci yürütmektedir? Suriye'ye elektrik verilmesi nedeniyle Türkiye'de tarımsal sulama yapan itiilerin, esnafın veya sanayi tesislerinin enerji taleplerinde bir sıkıntı yaşanıyor mu, eğer yaşanıyorsa bunun öncelikle karşılanması gerekmez mi? Bu ihracat Türkiye'nin enerji ithalatını artırmakta mıdır? İthalatın artışı sonucu oluşan cari açıkta bu ihracatın etkisi nedir? Biraz önce dedik ki: 2024 yılı için oradaki açığı söyledik, bunun burada bir etkisi var mıdır, yok mudur? Elektrik ihracatı kapsamında Suriye tarafında ödeme yükümlülüklerini yerine getirmemesi hlinde devreye girecek olan herhangi bir yaptırım mekanizması var mıdır, yok mudur? Bunu

da bizimle paylaşırsanız sevinirim. Türkiye Cumhuriyeti Sayıştay Başkanlığı tarafından bu konuda herhangi bir denetim yapılmış mıdır? Yani Suriye'ye gönderilen, daha doğrusu ihraç edilen elektrik ile ilgili. Yapıldıysa sonuçlarını kamuoyuyla paylaşır mısınız? Türkiye'nin kendi vatandaşlarına yönelik sosyal tarife ve destek politikaları kısıtlanırken Suriye'ye elektrik ihracatı hangi gerekçeyle öncelendirilmektedir?

Son soru: Elektrik ihracatı yapılan bölgelerde Türkiye'nin güvenlik birimlerinin yani Türk Silahlı Kuvvetlerinin, MİT'in aktif bir rolü veya güvenlik koruma faaliyeti var mıdır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Tanal.

Buyurun Sayın Polat.

MAHİR POLAT (İzmir) - Sayın Genel Müdürüm, Bakan Yardımcısı, değerli bürokratlar, milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben iki konuda pek kısa değerlendirme yapmak ve soru sormak istiyorum: Birincisi, Türkiye Şarm El Şeyh'te 27'nci Taraflar Konferansı'nda karbon emisyonunun sera gazını azaltmayla ilgili uluslararası beyanını verdi. 2038 yılında emisyonun en tepe noktaya çıkacağını, 2053'te de emisyonu sıfırlayacağını söyledi. Fakat kömürden çıkışla ilgili Amerika gibi ülkelerle beraber bir taahhütte bulunmadı. Anlıyoruz ki Türkiye'nin taahhütte bulunmamasının sebebi termik santrallerin ekonomik ömrü dolduktan sonra bu süreci gerçekleştireceğini görüyoruz. Anladığımız kadarıyla da buradaki bulguda da görüldüğü üzere Afşin-Elbistan'ın ekonomik ömrü yavaş yavaş doluyor. Tabii, bu küresel ısınma bizim açımızdan çok önemli, bir de sınırda karbon vergisi gibi olaylarda Türkiye'nin daha hızlı davranması gerektiğini biliyoruz. Bazı bankalarımızın, sanırım Türkiye'de 6 tane bankanın kömürden elektrik elde edilen santraller için finansman vermekten geri çekildiklerini görüyoruz. Dolayısıyla, bir KİT olarak sizin kömürden çıkışla ilgili bir planınız var mı? Kömürden çıkışla ilgili bir planınız varsa bunların detayları nelerdir? Kömürden çıkıştan sonrasını nasıl planlıyorsunuz, hangi alana daha fazla yatırım yapacaksınız? Bunlar ülkenin ve bizim yerkürenin geleceği açısından önemli konular ve sizin bir planınızın olması gerektiğine inanıyorum.

Bir de yaz aylarında, özellikle geçtiğimiz yaz ayında rüzgârların yeterince olmaması sonucunda rüzgâr santrallerinden elde edilen enerji arzında problem ortaya çıktı. Bu problemle birlikte hidroelektrik santrallerine yüklendiğinizi gördük, araştırmamız sonucunda, sizinle kurduğumuz, sizin yetkililerinizle kurduğumuz temasta da fark ettik. Bunu yaparken, yüklenirken su toplama havzalarında belli problemlere yol açtığınızı deneyimleyerek görmüş bir arkadaşınızım. Mesela, bunlardan bir tanesi Karkamış Barajı. Karkamış Barajı'nın su tutma havzası ta Birecik'in sonlarına doğru gidiyor ve Birecik'te, Karkamış'ta kapasite artırımına gittiğinizde su tutulmayla birlikte bazı iş yerlerini su basmakta; bununla ilgili temel problemler var, havzalarınızı kontrol etmiyorsunuz. Havzalarda maalesef farklı dolgulara, farklı yapılaşmalara gidiliyor ve bunla ilgili havza kontrolünü yeterince yapmadığınızı görüyoruz. Bununla ilgili herhangi bir önleminiz var mı? HES'leri nereye kadar zorlayacağınızı merak ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Polat.

Evet, 2021 ve 2022 yıllarının 1 numaralı önerileriyle ilgili Sayıştayın görüşünü alacağım.

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - Bulgu konusu hususun Sayıştayca izlenmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Kurumun 2021 yılına ait 2 no.lu genel önerisini okutuyorum.

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - Öneri 2:

Diğer bulgu ve önerilerin de yerine getirilmesi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Evet, yanıt için buyurun.

EÜAŞ STRATEJİ GELİŞTİRME DAİRE BAŞKANI YÜCEL KARTAL - Diğer bulgu ve öneriler yerine getirilecektir.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer bulgu ve önerilerden görüşülmesini talep ettiğiniz öneri var mı? Yok.

Böylelikle 2021 yılı önerilerinin görüşmeleri tamamlanmıştır.

Şimdi 2022 yılı önerilerinin görüşülmesine başlıyoruz.

Kurumun 2022 yılına ait 1 no.lu önerisini görüşmüştük. Bu nedenle 2022 yılının 2 no.lu genel önerisini okutuyorum.

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - Öneri 2:

Diğer bulgu ve önerilerin yerine getirilmesi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Önerinin yanıtı için buyurun.

EÜAŞ STRATEJİ GELİŞTİRME DAİRE BAŞKANI YÜCEL KARTAL - Diğer bulgu ve öneriler yerine getirilecektir.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer bulgu ve önerilerden görüşülmesini talep ettiğiniz öneri var mı? Yok.

Böylelikle önerilerin görüşmeleri tamamlanmıştır.

Şimdi, geneli üzerindeki görüşmelere geçiyoruz.

Geneli üzerinde söz almak isteyen üyelerimize söz vereceğim.

Buyurun Sayın Karakaya.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) - Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan Yardımcımız, EÜAŞ Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdürü, üst düzey yöneticileri, kamu kurum ve kuruluşlarımızın değerli temsilcileri; hepinizi muhabbetle, saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle bu EÜAŞ'ın yıllık hesaplarının görüşülmesinin, faaliyetlerinin denetlenmesinin kurumumuza, ülkemize katkılar getirmesini, güzellikler getirmesini diliyorum. Tabii, EÜAŞ yalnızca bir ekonomik meta, daha doğrusu enerji, yalnızca bir ekonomik meta değil, aynı zamanda stratejik bir güvenlik meselesi. Bu anlamda EÜAŞ uzun zamandır sahip olduğu o kapsamlı şebekeleriyle, altyapısıyla, uzmanlarıyla ki geçmiş itibarıyla baktığımızda hakikaten bu alanda çok ciddi insan kaynağı yetiştirmiş olan bir kurumumuz. Bu anlamda çok ciddi katkıları olmuş, olmaya devam ediyor. Enerji bizim ekonomimizin de temeli, çok önemli. Ben şöyle bir şey sormak istiyorum: Bildiğim kadarıyla biz maliyetlerin tamamını faturalara yansıtmıyoruz. Yani bu, birazda bir işin sosyal devlet olma gereği. Maliyetleri olduğu gibi, nihai tüketiciye yansıtma konusunda biraz kurumun bu anlamda hassas bir davranışı olduğunu biliyorum ya da en azından öyle zannediyorum. Bu konuya bir açıklık getirirseniz çok memnun olurum çünkü bizim bu elektrik üretiminde maliyetleri belirleme konusunda da biraz eksiklerimiz var. O, işte "standard cost"ların genel olarak dağılımında benim eskiden bildiğim -şu an nedir bilmiyorum ama- böyle bazı sorunlar var. Tabii, stratejik bir alan, stratejik bir kurum. Bu, sadece enerji ihtiyacını karşılamak için bir ekonomik ve teknolojik alan olmanın çok daha ötesinde bir alandan bahsediyoruz ve dünyada da birçok ülke bu anlamda benzer elektrik üretim şirketleri faaliyetlerini sürdürüyorlar. Yani bunların en başında bir Çin firması State Grid Corporation, yine Fransız, İtalyan, Amerikan ve Alman firmaları da bu anlamda önemli ölçüde benzer görevleri yerine getiriyor. Benim burada merak ettiğim: Bunlarla mukayeseli olarak bakıldığında EÜAŞ'ı nereye koyabiliriz; bu yapı içerisinde, dünyadaki benzer üretim yapan firmalarla mukayese ettiğimizde nerede?

Bir de mali tablolarla ilgili bazı değerlendirmeler milletvekili arkadaşlarımız tarafından yapıldı. Ben sadece bir şeyi merak ediyorum: Maliyetlerin belirlenmesinde -bilmiyorum mali işlerden kim var burada ama- normal maliyet yöntemi mi kullanılıyor; kapasite maliyetleri dönem giderleri olarak, daha doğrusu boş kapasite giderleri hizmet maliyetine alınmıyor mu? Sanki olağan dışı gider ve zararlara bakıldığında öyle bir durum söz konusu. Çalışmayan kısım gider ve zararları yani normal işleyen faaliyette kullanılmayan boş kapasite maliyetleri olarak hep buraya mı atılıyor -ki dönem dönem bilmiyorum buna bağlı olarak mı- örneğin 2021 yılında 562 milyonken bir sonraki yıl 1 milyar 19 milyona çıkmış? Yani dolayısıyla bu maliyetler de tabii, sonuçta, öngörülemeyen, birçok açıdan biraz önce "standard cost" olarak ifade ettiğim o şeyler de bunların dağıtımıyla önemli, belki biraz önceki getirilen eleştirilerin büyük bir çoğunluğu da bu altyapıyla alakalı olabilir diye düşünüyorum.

Ben tekrar çalışmalarınızda başarılar diliyorum. Biraz önce Hatay milletvekilimiz de ifade etti bölgeyle, deprem bölgesiyle ilgili olarak çalışmalarınızdan, gayretlerinizden; genelde de yapılan yatırımlar, özellikle elektrik üretimine yönelik işte, yeşil enerji alanındaki, bu alandaki, yenilenebilir enerji alanındaki gayret ve çabalarınızı da elbette artırmak gerekiyor ama bu konudaki gidişat da güzel görünüyor, iyi görünüyor.

Çok teşekkür ediyoruz.

NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) - Bende Hatay'la ilgili konuştum ama hiç aynı değil, birbiriyle örtüşmedi.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) - E, tabii, siz boş tarafından, biz de dolu tarafından bakacağız, normaldir yani. Onun için...

NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) - Nasıl bir üslup ya "boş tarafından". Bak, ben ne dedim?

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) - Bakın, Hanımefendi, siz söylediniz, ben bir şey demedim ya, lütfen.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Karşılıklı konuşmayalım, lütfen.

NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) - Ben de söz alayım o zaman.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Hatibi dinleyelim lütfen.

Buyurun, Sayın Karakaya, devam edin.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) - Şimdi, ben teşekkür ediyorum yani marifet iltifata tabidir. Dolayısıyla tabii ki burada bazen dışarıdan, yüzeysel olarak bakınca bazen yanlış istihbari bilgilerle burada kurumlara çok haksızlıkların yapıldığını da görüyoruz. Ben çok açık bir şekilde söyledim, tekrar ediyorum: Orada oturdum, dört yıl hesap verdim; on yıldır da buradayım, KİT'i biliyorum, akademik alanım da bu. Dolayısıyla, burada, hani bazı şeyleri sorarken, sorgularken elbette milletin kaynağı, bu kamunun kaynağı kullanılıyorsa bu kaynakları kimsenin çarçur etmeye hakkı yok, israf etmeye hakkı yok; bunun hesabını soracağız ama yapılan çalışmaları da görmek lazım. Sıfır iş sıfır hatadır; çok çalışırsanız hata da olabilir yani önemli olan bütününe bakmak lazım. Bu açıdan baktığımızda ben bütünü de başarılı görüyorum, yönetime de teşekkür ediyorum.

Sayın Bakan Yardımcısı, yine aynı şekilde, bir KİT Genel Müdürü olarak orada yıllarca hesap verdi; geldi, burada hesap sordu. Bugün de orada Bakanlık seviyesinde yetişmiş bir uzman olarak çalışmalarına devam ediyor. Yani burada bizim yapmamız gereken: Doğruya doğru diyeceğiz, yanlışla yanlış diyeceğiz, ne yapılması gerekiyorsa bunu yapacağız; burası teknik bir Komisyon.

Çok teşekkür ediyorum, başarılar diliyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Karakaya, sağ olun.

Evet, Sayın Aksal, buyurun.

FATMA AKSAL (Edirne) - Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Komisyonumuzun değerli üyeleri, Sayın Genel Müdür, Kıymetli Bakan Yardımcımız; ben de hepinize hoş geldiniz diyorum.

Tabii, Türkiye 2053 yılına kadar net sıfır emisyon hedefine ulaşmayı taahhüt ederek sürdürülebilir kalkınma ve iklim değişikliğiyle mücadele konusunda önemli bir adım altmıştır. Bu hedef, yenilenebilir enerji kaynaklarının daha etkin kullanımı, karbon yoğun sektörlerin karbonsuzlaşması ve inovasyon odaklı teknolojilere yatırımlarını kapsamaktadır.

Ülkemiz son yıllarda yenilenebilir enerji konusunda büyük gelişme kaydetmiş ve toplam kurulu güç içinde yenilenebilir enerji kaynaklarının payını yüzde 59'a yükseltmiştir. Bu, Türkiye'yi Avrupa'da 5'inci sıraya, dünyada da 11'inci sıraya koyuyor. Siz de konuşma metninizde Sayın Genel Müdürüm, 2053 yılı net sıfır hedefi doğrultusunda yaptığınız çalışmalardan çok kısaca bahsetmişsiniz. Ben yazılı olarak bu konuda Komisyonumuza biraz daha geniş bilgi vermenizi rica ediyorum.

Tekrar teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Aksal.

Sayın Zabun, buyurun.

OSMAN ZABUN (Isparta) - Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyelerimiz, kıymetli kurumun temsilcileri, Genel Müdürlüğümüz ve diğer yönetici arkadaşlarımız; ben de tekrar bütün ortaya konulan gayret ve çabalardan dolayı teşekkür ederek sözlerime başlamak istiyorum.

Tabii, Türkiye özellikle -geçen günkü konuşmamda da ifade ettim- enerji tüketimi itibarıyla baktığınız zaman, son yıllarda dünyada 1'inci sırada yani çok ciddi anlamda enerjiye olan ihtiyacı artmış durumda. Bu, aslında önemli ölçüde de Türkiye'nin ne kadar kalkındığını veya kalkınmakta olduğunu, enerjiye her geçen gün ne kadar ihtiyacının arttığını ortaya koyuyor.

Tabii, bu işin bir başka tarafı da gerçekten de bugün geldiğimiz nokta itibarıyla bütün bu enerji ihtiyacını, yıllara sari olarak ciddi bir planlamayla, stratejik bir süreçle yönlendiren ve gerçekleştiren; bu yatırımları, altyapı yatırımlarını gerçekleştiren çok ciddi kurumlarımız var. Bu tabloya baktığımız zaman, bu önemli kurumlardan bir tanesi de bugün EÜAŞ olarak karşımızda çıkıyor. Gerçekten hem enerji ihtiyacının yüzde 16'sı gibi bir oranı karşılayan bir kurum hâline gelmiş olması, öbür taraftan hidroelektrik santralleriyle, termik santralleriyle, rüzgâr santralleriyle üretime katkı sunmuş olması son derece önemli. Yine, ayrıca, ortaya koymuş olduğu bu katkılar sayesinde Türkiye'de yenilenebilir enerji oranlarının yüzde 68, yüzde 70'ler seviyesine kadar ulaştırılmış olması açısından da son derece önemli.

Yine, sadece enerji üretmek de değil, aynı zamanda alım satım yapmak suretiyle de piyasanın konsolidasyonu ve enerji güvenliğinin sağlanması, enerji arz güvenliğinin sağlanması noktasında da önemli bir misyon oluşturduğunu çok açık ve net olarak görüyoruz.

Yine, bence en önemli konulardan bir tanesi de şu: Şimdi -enerji üretiminde siz bizden çok daha iyi bilirsiniz bunu ama- enerji üretiminde tek kanal enerji üretimi çok da isabetli bir yöntem değil. Yani, hani, geçmişten beri süregelen işte "Neden her tarafı güneş enerjisiyle doldurmuyoruz?" filan gibi talepler gelirdi ama sadece güneş enerjisiyle doldurmak da enerji ihtiyacını sadece güneş enerjisiyle karşılamak da hiç doğru bir yöntem değil çünkü yirmi dört saat esası üzerinden enerji üreten bir sistem değil güneş enerjisi, belirli dönemlerde, mesela havaların kapalı olduğu dönemlerde çok az elektrik üreten sistemler. Bunların farklı alternatif enerji üretim sistemleriyle mutlaka dengelenmesi gerekiyor; bunlardan bir tanesi rüzgâr enerjisi olarak öne çıkıyor, bir tanesi termik santral olarak çıkıyor, bir tanesi doğal gaz santralleri olarak çıkıyor, bir diğeri nükleer enerji olarak sahaya çıkıyor, kendini gösteriyor. Bugün geldiğimiz nokta itibarıyla bütün bunların önemli ölçüde planlanmış olması, bunların hepsinin bir otomasyon sistemine bağlanması ve bunun da öncülüğünü, bu otomasyon sisteminin oluşturulmasında öncü rolü EÜAŞ'ın üstlenmiş olması son derece önemli ve kıymetli diye düşünüyorum.

Bundan dolayı, bütün bu stratejik yatırımlardan dolayı da EÜAŞ'ı tebrik ediyoruz.

Ayrıca, yine son olarak şunu da ifade ederek sözlerimi tamamlamak istiyorum: Türkiye, eskiden sadece jeopolitik stratejisi olan bir ülkeydi ama bugün artık çok farklı alanlarıyla çok stratejik bir ülke ve çok önemli koridorlara ev sahipliği yapıyor. Bu koridorlardan bir tanesi de enerji koridoru olması... Özellikle elektrik enerjisi de bunun içerisinde.

Ben hatırlıyorum, öğrencilik yıllarımda -lise öğrenciliğimde ya da ortaokul öğrencilik yıllarımda- "enterkonnekte" diye bir sistem ilk defa rahmetli Özal tarafından hayata geçirilmişti. "Enterkonnekte" dediğimiz sistem Türkiye'nin bütün illerini birbirine bağlayan enerji hattı yani her birinin diğerini beslediği bir hat. Geçen gün Sayın Bakanımızın bir açıklamasına şahit oldum, bunu ifade edebilirim; İspanya'da, Portekiz'de, o bölgede bir elektrik kesintisi gerçekleşti ve Sayın Bakanımızın bununla ilgili sorulan soruya verdiği cevap şuydu: "Bizi de etkileme ihtimali var." Yani aslında bu şunu gösteriyor: Avrupa'nın batı ucundaki bir ülke ile Asya'nın doğu ucundaki bir ülke arasında elektrik iletimi açısından da stratejik bir konuma geldiğimiz ortada duruyor.

Ben, bütün bu gayret ve çabalardan dolayı hepinize tekrar teşekkür ediyorum; Allah gayretinizi artırsın diyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Zabun.

Sayın Kara, buyurun.

NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) - Teşekkür ederim Başkanım.

Efendim, depremde 535 kilometrelik elektrik hattının zarar gördüğünü sormam kadar mantıklı bir şey olamaz herhâlde.

Burada, kurum müdürlüğümüz Sayın Genel Müdürün olması bizi ayrıca memnun eder fakat burada bir Bakan Yardımcısının varlığı Hatay halkı adına soru sormak için hiçbir engel... "O muhatabı, o diğer kurumun, iletmış o, dağıtmış bu, üretmiş bu" Bunların benim için pek önemi yok Hatay halkının sıkıntılarını dile getirirken. Sadece, Bakan Bey'in adına yardımcısının burada olması elbette...

Bakın, ben boş tarafından da görmedim, dedim ki: Elektrik üretiminde arz fazlası varsa bunun ihraç edilmesinde bizim için hiçbir sıkıntı yok, yeter ki yanı başımızda, memleketimizde, ilçelerimizde elektrik olsun. Biz, bardağın dolu tarafından da görmesini biliyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Kara.

Buyurun Sayın Sarıgül.

MUSTAFA SARIGÜL (Erzincan) - Sayın Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Komisyon üyelerimizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakan Yardımcımıza çok teşekkür ediyorum; Enerji Bakanlığının konuları olduğu zaman kendisi de milletvekilliğinden geldiği için Parlamente'ye ve demokrasiye olan saygısından dolayı sorularımızı dikkatli bir şekilde dinliyor ve yanıtlıyor.

Sayın Başkanım, sizden de ricam, toplantılarda mutlaka bakan yardımcılarımızın bulunması kıymetlidir. Bakan yardımcılarımızın bulunması demokrasiye verilen önemin de bir göstergesidir. O nedenle, Sayın Bakan Yardımcımız Nevzat Şatıroğlu'na teşekkür ediyorum.

Neyi konuşuyoruz? Elektriği konuşuyoruz. Elektrik, Türkiye'mizin teminatı, Türkiye'mizin güvencesi ama elektriği bakıyoruz... Benim Sayın Bakanımıza özellikle bir önerim var: Sayın Bakan Yardımcımız Bakanımızla da konuşursa belli konutlar var, bu konutlara bir oran vermek lazım. Bu konutlardaki elektrik fiyatlarını nasıl yapabiliriz, nasıl planlayabiliriz? İnanın ki birçok insan can Erzincan'da televizyon ışığıyla akşamını geçiriyor gerçekten.

Bir de eğitim kurumları var Sayın Bakanım, bu eğitim kurumları gerçekten büyük bir sıkıntı içerisinde. Bu eğitim kurumlarına gelen elektrik faturaları alabildiğine yüksek ve alabildiğine başka bir noktada. Bu eğitim kurumlarına da mutlaka tolerans göstermek lazım.

Eğitim ülkemizin geleceği, çocuklarımızın geleceği ama inanın ki birçok eğitim kurumu kapanmayla karşı karşıya. Eğitim kurumlarında da elektrikle ilgili neler yapabiliriz devletimizi sıkıntıya sokmayan ölçüler içerisinde? Bu öğrencilerin de iyi bir eğitim alabilmeleri için mutlaka elektrik giderlerinin okullarda düşürülmesi lazım.

Güneş ve rüzgâr enerjisi... Son yıllardaki artışlar son derece değerli, ben bunu gerçekten değerli buluyorum. Hiçbir zaman Türkiye karanlıkta kalmamalı; buna mutlaka bir devlet teminatı, devlet güvencesi olarak bakmamız lazım ve elektrik üretmek için de her kaynaktan mutlaka yararlanmamız lazım. En pahalı elektrik olmayan elektriktir; bu, son derece değerli. Karanlıkta kalmanın bedeli asla ödenmez ve çok ağır olur.

Sayın Bakanım, can Erzincan'ı geziyorum, sanayicilerimiz perişan vaziyette. Sanayicilerimize ne yapılabilir, nasıl bir şey olabilir? İnanın ki can Erzincan'da maliyetlerde en önemli noktayı elektrik tutmakta ve sanayicilerimiz Mısır'a gitmekte. Onlar Mısır'a gidince de ne oluyor? İş yerleri kapanıyor, işsizlik de alabildiğine artıyor. Sanayicilerimiz konusunda da elektriğe dikkatli bir şekilde bakarsak son derece değerli olur diye düşünüyorum.

Tabii, elektriği dağıtırken bir de kayıp vermemek lazım. Özel sektör birçok yerde elektriği aldı fakat inanın ki Sayın Bakanım, yatırım yapmakta, o direkleri yenilemekte... Eskiden devletimizdeyken daha güzel yatırımlar yapıyordu, devletimizin kaynakları da olduğu zaman o hatlar değişebiliyordu. Para kazanılıyor ama özel sektörde yatırım yeteri kadar yapılmıyor. Arkadaşlar buna daha dikkatli bir şekilde bakarlarsa son derece yararlı olur.

Şöyle bir bakıyorum Sayın Bakanım, rüzgâr ve güneşin elektrik üretimindeki payı Türkiye'de yüzde 18. Peki, ben kendi ilim Erzincan'a bakıyorum; etrafı dağlık, ortası bağlık; rüzgarı sert -delikanlısı da mert; hiç merak etmeyin Sayın Bakanım- ama rüzgâr panelleri yok. Acaba rüzgâr paneli niye yok, teknik nedenlerden mi yok? Bu noktada, Sayın Genel Müdürüm, can Erzincan'da o rüzgârın boşa gitmemesi için neler yapabiliriz?

Güneş konusunda da son derece etkiliyiz. Bakın, o doğayı en ufak sıkıntıya sokmayacak güneş ve rüzgâr enerjileri konusuna Bakanlığımız iyi bir ağırlık verirse daha da iyi olacağına inanıyorum.

Başarılar diliyorum.

Sayın Bakan Yardımcımızın toplantıda bulunması son derece değerlidir, demokrasi adına da sizlere teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Sarıgül.

Son konuşmacı olarak Sayın Kaşıkçı, buyurun.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) - Başkanım, bir tartışma açmak maksadıyla değil, sadece Nermin Hanım'ın biraz önce ifade ettiği deprem bölgesindeki elektrik kesintileriyle ilgili verdiğim cevap şuydu: Sorumlu kurum EÜAŞ değil, TEİAŞ ve dağıtım şirketleri. Dolayısıyla, EÜAŞ daha çok elektriğin üretim alanında faaliyet gösteren bir şirket.

Bir diğer konu da Hatay'da, deprem bölgesinde elektrikle ilgili sorun olmadığını söylemedim, yaşadığımız sorunlar var ancak 6 Şubat gibi çok büyük bir depremi yaşadık. Dolayısıyla, deprem sadece bizim üst yapılarımızı etkilemedi, yerin altındaki "altyapı" dediğimiz, içme suyu hatları, kanalizasyon hatları, elektrik iletim hatları, enerji hatları gibi birçok altyapı sistemimizi de yerle bir etti. Üst yapılardaki hasarı görebiliyoruz çünkü gözle görülebilen bir varlık ama yerin altındaki altyapı sistemimizin ne hâlde olduğunu görmek takdir edersiniz ki bir zaman gerektiriyor.

Bununla ilgili bir detay daha var: Bizim geleneksel şehir merkezlerinde, yaşamın yoğun olduğu alanlarda şu an kuş uçmaz, kervan geçmez bir yaşam yani orada bir yaşam kalmadı özellikle -Antakya- şehir merkezinde. Nüfusumuz ise şehrin çeper noktalarına taşındı, taşınan bu noktalarda ise daha önceden hiçbir elektrik altyapısı yoktu. Dolayısıyla bu alanları enerjiyle beslemek, sadece enerjiyle değil, içme suyuyla beslenmek, bu alanlarda oluşan atığı bertaraf etmek; bunların hepsi gerçekten bir zaman gerektiriyor. Sadece ben bu kısmı açmak istedim. Bakanlığımız faaliyet gösteriyor, tüm kurumlarıyla çalışıyorlar. Ki Nermin Hanım da o toplantıların birçoğuna katılıyor. İnşallah diyelim, yakın zamanda da netice almaya başlarız.

Ayrıca, Mahmut Bey'e bir soru sordum, beni yanlış anladı ama ben kesinlikle onunla da bir polemik peşinde değilim. Suriye'ye elektrik ihracatı konusu...

Değerli arkadaşlar, hem "Suriyeliler ülkesine gitsin." diyoruz, bir taraftan da Suriye'deki yeni yönetimin ayakta durmak için çırpınışlarını görmezlikten geliyoruz. Suriyelilerin gerçek manada ülkelerine sağ salim bir şekilde dönmelerini istiyorsak eğer bizim Suriye'nin de ülke olarak, Türkiye Cumhuriyeti devleti olarak enerji başta olmak üzere birçok alanda elinden tutmamız gerekiyor. Bakın, bugün Devlet Hava Meydanları...

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Önce kendi köylümüz ve çiftçimizden başlamak şartıyla olsun.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Lütfen dinleyelim.

Sayın Tahtasız, dinleyelim. Bakın, arkadaşlar dinledi, bakın...

Devam edin.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) - Devletimiz bir taraftan da tüm kurumlarıyla Suriye'nin ayağa kalkması için mücadele veriyor. Devlet Hava Meydanlarımız Şam'daki hava meydanlarının uçuşlara tekrar açılması için yoğun bir faaliyet içerisinde, AFAD'ımız faaliyet içerisinde, EÜAŞ faaliyet içerisinde, diğer kurumlarımız faaliyet içerisinde. Yahu, sizleri anlamak gerçekten çok zor, vallahi çok zor.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Sayın Kaşıkçı, lütfen...

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Anlayamazsın sen, anlayamazsın sen.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Sayın Tahtasız, bakın, Sayın Tahtasız, lütfen... Ama dinleyin.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) - Mahmut Bey'in iliyle Hatay Suriye'ye komşu iller... Mahmut Bey'in de benim de Suriye'de akrabalarım var değerli arkadaşlar. Sizin "Suriyeli" dediğiniz Hatay'ın, Kilis'in, Gaziantep'in, Şanlıurfa'nın...

MUSTAFA SARIGÜL (Erzincan) - Elektriğin Suriye'yle ne alakası var kardeşim! Konuya gel ya, gözünü seveyim. Yeter sabahdan beri... Benim de sabrımı taşırdın ya, tebrik ediyorum seni, bravo!

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Lütfen, lütfen, lütfen...

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) - Sabrınız taşıysa aşağı inin Beyefendi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Tamam, devam edin. Sayın Kaşıkçı, devam edin. Sayın Kaşıkçı, devam edin.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) - Bu, nasıl bir üslup ya?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Sayın Sarigül, lütfen, rica ediyorum.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) - Bu kadar tecrübeli bir insan olduğunuzu ifade ediyorsunuz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Devam edin Sayın Kaşıkçı, lütfen devam edin.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) - Durumu anlatıyoruz size. Dinlemiyorsanız çıkın, gidin kardeşim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Devam edin.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) - Biz sizi dinledik burada ya.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Sayın Kaşıkçı, devam edin, lütfen...

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) - Bu üslup, üslup mu?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Sayın Kaşıkçı, devam edin lütfen.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) - Ya, ben sizi protesto ediyorum ve konuşmuyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Peki, teşekkür ediyorum Sayın Kaşıkçı, teşekkür ediyorum.

Sayın Sarigül, lütfen konuşmacıyı, hatibi dinlemek zorundayız. Herkes burada birbirini saygı içerisinde, hoşgörü içerisinde dinliyor. Kaşıkçı da son konuşmacı olarak söz aldı. Kaşıkçı da birçok, birçok...

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) - Ya, benim konuşmamı beğenmeyebilirsiniz, beğenmeyebilirsiniz ya!

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Lütfi Bey, lütfen.

Benim de sözümü kesmeyin. Arkadaşlar...

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) - Ben de bundan sonra siz her konuştuğunuzda bu salondan çıkacağım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Sayın Kaşıkçı... Sayın Kaşıkçı, lütfen... Bakın, lütfen...

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) - Şık mı ya! Şık mı ifadesi!

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Sayın Sarigül, burada birçok milletvekili arkadaşımız, Komisyon üyemiz konu dışında, konuyla çok alakası olmayan konularda değerlendirme yapıyor. Burası teknik bir Komisyon; birçok kez de bunu hatırlatmamıza rağmen Sayın Kaşıkçı da -konuyla ilgili olarak- komşu Suriye'yle ilgili değerlendirme yaptı.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) - Enerji ihracatıyla bağlantılı.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Enerji konusunda, enerji ihracatıyla ilgili bir değerlendirme yaptı, bağlantılıydı.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) - Efendim, ben aynı zamanda EÜAŞ'ın Alt Komisyon Başkanayım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Sayın Kaşıkçı, lütfen...

Peki, teşekkür ediyorum.

Evet, böylece, geneli üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Sözü Sayın Genel Müdüremize vermeden önce bazı hatırlatmalarda bulunmak istiyorum. Sayın Genel Müdürüm, sayın üyelerimizce sorulan sorulardan yazılı olarak cevap verilmesini gerektiren konularla ilgili yanıtlarınızı tutanakların Türkiye Büyük Millet Meclisi "web" sayfasında yayımlanmasından itibaren on beş gün içerisinde bütün üyelerimize Komisyon Başkanlığımız aracılığıyla iletebilirsiniz

Sayın Genel Müdürüm, şimdi, sayın milletvekillerimizin sorularını yanıtlamak...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Özür dilerim Başkanım...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Lütfen, benim sözümü...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Özür dilerim sizden. Dediniz ki: Komisyon üyelerinin... Biz Komisyon üyeniz değiliz, bize iletmeyecek misiniz?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - İleteceğiz, burada, tutanaklardan size de gelecek.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Peki, teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Soru soran, bütün soru soran... Bakın, siz tam olarak dinlemediğiniz için...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Siz tam olarak ifade etmediğiniz için ben...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Bakın, sayın üyelerimizce sorulan, siz de üyemiz olarak, misafir üyemiz olarak burada bulunuyorsunuz.

MEVLÜT KARAKAYA (Ankara) - Türkiye Büyük Millet Meclisi üyelerini kastetti.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Ve bir de "Sayın Genel Müdürüm, şimdi, sayın milletvekillerimizin..." diyoruz, siz de milletvekilisiniz. Siz kendinizi milletvekili olarak görüyorsunuz ki buradasınız.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Teşekkürler, anlaşıldı.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Evet, yanıtlamak üzere sözü size veriyorum.

Sayın Genel Müdürüm, buyurun.

EÜAŞ GENEL MÜDÜRÜ ZAFER BENLİ - Sayın Başkanım, sayın milletvekillerim; çok teşekkür ediyorum değerli katkılarınızdan dolayı.

Tabii, siz özetlediniz, çok teknik sorular geldi, bunların detaylı cevaplarını yazılı olarak vereceğiz. Ben mümkün olduğunca özelde burada not aldığım bazı soruları burada cevaplamak istiyorum.

Öncelikle, Sayın Tanal'ın Suriye'yle ilgili, Suriye'ye ihraç edilen elektrikle ilgili soruları vardı. Bu soruları tekrar etmeden bazılarını cevaplamak istiyorum. Doğrudan bir ihracat söz konusu değil, şirketler aracılığıyla yapılıyor bunlar. 3 ayrı şirket var şu anda Suriye'ye ihraç yapan. Tabii, bu Suriye'ye ihraç konusu 2022 yılında...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - İsimleri de sayar mısınız Değerli Genel Müdürüm? Özür diliyorum.

EÜAŞ GENEL MÜDÜRÜ ZAFER BENLİ - Tabii, tabii. Akit Enerji, İletim ve Dağıtım; STE İletim, Zeytindalı İletim adında 3 ayrı şirket yapıyor. Tabii, bu satış miktarları önemli burada çünkü Türkiye'nin arz güvenliğine, Urfa'nın elektriğine zarar verip vermediği konusuyla ilgili... 2022 yılında 210 milyon kilovatsaatın; 2023'te 578 milyon kilovatsaatın; 2024'te 924 milyon kilovatsaatın ki Türkiye'nin yıllık elektrik tüketiminin 350 milyar kilovatsaat olduğunu varsaydığımızda bu çok düşük bir miktara yani binde 2'lere tekabül eder dolayısıyla Türkiye'nin enerji arz güvenliğine, dolayısıyla Urfa'nın da enerji arz güvenliğine herhangi bir olumsuz etkisi olmadığını değerlendiriyorum.

Tabii, Suriye'ye satılan elektriğin parasının geri dönüp dönmediği, bunları nasıl tutulduğunuyla ilgili... Bütün bu şirketlerin teminatları söz konusu, bu paraların tahsilinin yapılamaması gibi bir durum söz konusu değil, ödemediği takdirde elimizde teminatları var.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Orada kime veriyorlar bu elektriği? Devlete mi, şirketlere mi?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Sayın Tanal, karşılıklı soru-cevap şeklinde, böyle bir yöntemimiz yok.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Özür dilerim, konunun açıklığa kavuşması açısından...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Estağfurullah.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

EÜAŞ GENEL MÜDÜRÜ ZAFER BENLİ - Oradaki dağıtım şirketleri gibi orada da o dağıtım hizmetini de veriyorlar aynı şirketler. Tabii -bunun hukuki altyapısıyla ilgili- biz bir kamu kurumuyuz, hukuki altyapısı olmadan biz böyle bir ihracı gerçekleştiremeyiz. Bununla ilgili Cumhurbaşkanlığı kararları var 2022, 2023, 2024 yıllarında alınmış ve 2025 yılında da alınmış Cumhurbaşkanlığı kararları var, o çerçevede hukuki altyapısı tam. Dediğim gibi, firmaların teminatları var. Sayıştay bu konunun denetiminde bulundu tabii ki ama bizim bildiğimiz bir bulgusu söz konusu değil, hukuka aykırılıkla ilgili bir tespit söz konusu değil.

Hatay Milletvekilimizin mobil santrallerin deprem döneminde Hatay'a sevk edilip edilmediğiyle ilgili bir sorusu vardı. Deprem döneminde Hatay'a sevk edildi, hazır bulundurulduğu ama bizim iletim şirketimiz TEİAŞ ve dağıtım şirketi tarafından gerek duyulmadığı için çalıştırılmadı, sonra geri getirildi ama deprem döneminde bölgeye sevk edilmişti.

Yine, bir milletvekilimizin "Elektrik enerjisi ihracı yapılıyor mu diğer ülkelere?" diye... Şu anda Suriye hariç EÜAŞ olarak herhangi bir ülkeye ihracımız söz konusu değil.

Makam araçlarıyla ilgili bir soru vardı. Kurumumuzda herhangi bir makam aracı yok, makamda kullanılan araçlar var. Bu "makam aracı" kavramı hukuki bir kavram. Dolayısıyla makam aracı bulunmadığını söyleyeyim. Yalnız Kurumda kullanılan, makamda ve hizmette kullanılan araçlarla ilgili... 2024 yılında 10 adet Togg aldık Kurumumuza. Dolayısıyla hizmet alımı olarak yürüttüğümüz 10 adet hizmet alımı aracı da biz gönderdik. 2025 yılında da inşallah 10 adet daha Togg alarak Genel Müdürlükte tamamen hizmet alımı araçları bitirmiş olacağız.

Temsil ağırlama giderleriyle ilgili bazı değerlendirmeler vardı. Tabii, çeşitli rakamlar...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Yazılı olarak da verebilirsiniz, Sayın Genel Müdürüm, detaylı olarak, yazılı olarak verebilirsiniz.

EÜAŞ GENEL MÜDÜRÜ ZAFER BENLİ - Sadece şunu söyleyeyim: 2024 yılında yüzde 70 oranında temsil ağırlama giderlerimizi azalttığımızı söyleyebilirim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Peki, peki.

EÜAŞ GENEL MÜDÜRÜ ZAFER BENLİ - Birkaç cevap verebilirim ama zaman yoksa siz bilirsiniz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Yok, zamanımız var da yani detaylı da...Çünkü sayın milletvekillerimiz çok detaylı istiyor, özellikle Sayın Tanal sorduğu soruların tamamını çok detaylı olarak, yazılı olarak istiyor bizzat.

EÜAŞ GENEL MÜDÜRÜ ZAFER BENLİ - Tabii ki yazılı olarak göndereceğiz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Peki, peki.

MAHİR POLAT (İzmir) - Karkamış Barajı'yla ilgili...

EÜAŞ GENEL MÜDÜRÜ ZAFER BENLİ - Buyurun efendim?

MAHİR POLAT (İzmir) - Karkamış Barajı'yla ilgili var mı cevap?

EÜAŞ GENEL MÜDÜRÜ ZAFER BENLİ - Karkamış Barajı, tabii, o söylediğiniz konu şeyle ilgili, DSİ'nin sorumluluk alanında.

MAHİR POLAT (İzmir) - Ama sizin havzanız.

EÜAŞ GENEL MÜDÜRÜ ZAFER BENLİ - Bizim havzamız ama suyla ilgili bir mevzuat var, o konuda sorumluluk DSİ'de. Bir kereye mahsus orada bir parkın su basması söz konusu.

MAHİR POLAT (İzmir) - Yok, en az iki gece benim kendi ayaklarım suyun içinde kaldı.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Evet, karşılıklı konuşmayalım.

Sayın Genel Müdürüm, yazılı verin, detaylı olarak yazılı verin.

EÜAŞ GENEL MÜDÜRÜ ZAFER BENLİ - Olur efendim.

Sayın Kaşıkçı'nın bir sorusu vardı jeneratörle ilgili. Sarıyer Barajı'nda inşallah Temmuz 2025'te 40 megavatlık türbini devreye alacağız, tamamen yerli millî imkânlarla üretilmiş. Daha önce 9 megavat gücünde yerli türbini Kepez Elektrik Santrali'ne koymuştuk.

Alaçatı RES'le ilgili, tabii, maliyetler vesaire... EÜAŞ'a maliyeti çok ucuz işin doğrusu, bu iki türbinin. Ama tabii, maliyetin büyük kısmını ASELSAN karşıladı. ASELSAN yetkilileriyle yaptığımız değerlendirmelerde de bu santraller dünyadaki rakipleriyle rekabet edebilecek bir maliyetle inşallah piyasaya sunulacak.

Kömürle ilgili bir çıkış hedefimiz var mı? EÜAŞ olarak kömürden çıkışla ilgili bir hedefimiz yok. Ben, burada, Sayın Sarıgül'ün söylediği bir söze gerçekten atıfta bulunarak bunu şey yapmak istiyorum: "Elektrik çok önemli, her kaynaktan elektrik üretmemiz lazım." dedi. Dolayısıyla da Türkiye'de kömür... Gerçekten, özellikle yenilenebilir kapasitenin daha fazla sisteme dâhil edilebilmesi için de baz yük santrallere ihtiyaç var. Elimizdeki yerli ve millî tek kaynak kömür dolayısıyla kömürü ülke olarak kullanmaya devam etmemiz gerektiğini düşünüyorum.

Saygılarımla arz ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Peki, teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürüm.

Şimdi, Elektrik Üretim Anonim Şirketinin 2021 ve 2022 hesap dönemlerine ilişkin sonuç bölümlerini ayrı ayrı okutup ibraya sunacağım.

Önce 2021 yılı sonuç bölümünü okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - Sonuç:

Elektrik Üretim Anonim Şirketinin 2021 yılı bilançosu ve 7 milyar 644 milyon 535 bin 741,69 Türk lirası dönem net zararıyla kapanan gelir tablosu tasvibe sunulur.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - İbra edenler... Etmeyenler... İbra edilmiştir.

Şimdi 2022 yılın sonuç bölümünü okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - Sonuç:

Elektrik Üretim Anonim Şirketinin 2022 yılı bilançosu ve 1 milyar 956 milyon 695 bin 135,19 Türk lirası dönem net kârıyla kapanan gelir tablosu tasvibe sunulur.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - İbra edenler... Etmeyenler... İbra edilmiştir.

Elektrik Üretim Anonim Şirketinin 2021 ve 2022 yıllarına ait Komisyon toplantısı tamamlanmıştır.

Sayın Bakan Yardımcım, buyurun, sözü size veriyorum.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI NEVZAT ŞATIROĞLU - Kıymetli Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

Öncelikle Komisyon üyelerimize değerli katkıları, görüşleri için teşekkür ediyorum. Birçoğunu bildiğimiz ama bir kısmını belki gözden kaçırdığımız görüşler, öneriler de... EÜAŞ'ın Suriye'ye ihracatıyla ilgili konu gündeme geldi, emisyon hedefimiz gündeme geldi ve emisyon hedefi içerisinde az önce Genel Müdürümüzün ifade ettiği kömürün durumu gündeme geldi. Malum, hepimizin bildiği üzere, çok sayıda RES ve GES kurma hedefimiz var ama beraberinde biz bu hedefi daha yukarıya taşıyabilmek anlamında bizim "baz yük santral" dediğimiz, sürekli elektrik üretebilen kömür santrali gibi, doğal gaz santrali gibi -ki onu geri plana bırakıyoruz ithal kaynak olduğu için- ve nükleer santral gibi santrallere önem vermek gerektiği kanaatindeyiz; bu anlamda politikamızı da geliştiriyoruz. Hâlihazırda rüzgâr, güneş ve hidroelektrik santraldeki kurulu gücümüz toplam gücün içerisinde, 118 bin megavat kurulu gücümüz içerisinde 67 bin megavattır. Bu 67 bin megavat kurulu gücümüzü 2035 yılına kadar 120 bin megavata çıkarmayı yani her yıl 5 bin megavat GES ve RES kurmayı hedefliyoruz. Ama bunu kurarken de 28 Nisanda İspanya'nın yaşadığı bir tecrübe, hepimiz şahit oldunuz, bütün kaynaklarını, enerjisini bir hafta önce rüzgâr ve güneşten karşıladım diye övünen İspanya hükûmeti, altı gün sonra hava şartlarının ani değişmesi sonucu elektrik sistemi çöktü. Elektrik sistemini besleyen, doğal gaz santrali olsun, kömür santrali olsun; yeterli olmadığı için bir yerde oluşan, meydana gelen havadan kaynaklı kesintiler sistemi çöktürdü. Hamdolsun, bizde böyle bir durum söz konusu değil yani bizde zaman zaman rüzgâr esmeyebiliyor, güneş de bulutlanabiliyor ama biz her zaman bunu yedekleyecek güce sahibiz üretim kaynakları anlamında ve bu ürettiğimiz bütün enerji de Türkiye'nin en uca köşesine kadar taşıyabilecek bir iletim sistemine sahibiz. Bu anlamda, bizim böyle bir zafiyetimiz asla olmaz, olması da mümkün değildir.

Çokça konuya temas edildi, çok detaya girmek istemiyorum. Ben tekrar Komisyon üyelerinizin çok değerli katkılarına teşekkür etmek istiyorum.

Hayırlı akşamlar diliyorum Sayın Başkanım, sağ olun.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Peki, ben de teşekkür ediyorum Sayın Bakan Yardımcım.

Çalışmalarınızda kolaylıklar diliyorum, başarılar diliyorum Sayın Genel Müdürüm, Sayın Bakan Yardımcım.

Evet, bir sonraki kuruma geçiyoruz, Sayın Genel Müdürümüzü burada tutuyoruz.

Türkiye Nükleer Enerji Anonim Şirketinin görüşmeleriyle devam edeceğiz ara vermeden.

2.- Türkiye Nükleer Enerji Anonim Şirketinin (TÜNAŞ) 2022 yılına ait bilanço ve netice hesabının görüşmeleri

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Değerli Komisyon üyeleri, toplantımıza Türkiye Nükleer Enerji Anonim Şirketinin 2022 yılı bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleriyle devam edeceğiz.

Sayın Genel Müdürümüzden başlamak üzere toplantımıza katılan kurum ve Sayıştay temsilcilerimizin kendilerini Komisyonumuza tanıtmalarını rica ediyorum.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Sayın Genel Müdürüm, sunum için sözü size veriyorum.

Buyurun.

TÜRKİYE NÜKLEER ENERJİ ANONİM ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRÜ NECATİ YAMAÇ - Sayın Başkan, Komisyonumuzun kıymetli üyeleri; ben TÜNAŞ'ı kurumsal olarak ve yaptığımız faaliyetleri çok kısa şekilde slayt olarak hazırlamıştım, izin verirsiniz...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Kaç slayt Sayın Genel Müdürüm?

TÜRKİYE NÜKLEER ENERJİ ANONİM ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRÜ NECATİ YAMAÇ - Kısa, 7-8 tane.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Peki, buyurun.

TÜRKİYE NÜKLEER ENERJİ ANONİM ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRÜ NECATİ YAMAÇ - Şirketimiz TÜNAŞ'ın 84 personeli var. Eğitim düzeyleri itibarıyla bakıldığında yüzde 55'i masterlı arkadaşlardan oluşuyor, 2 arkadaşımız doktoralı; yaş olarak da 35 ve altında olan yüzde 60 personelimiz var. 84 personelimizle hizmet vermeye devam ediyoruz. Şirket olarak kurumsal

yapıya kısaca bakıldığında 4 tane direktörlüğümüz var. Bunlar aynı zamanda Genel Müdür Yardımcılığı demektir ve doğrudan Genel Müdüre bağlı olan birimlerimiz var.

Türkiye'deki nükleer ekosistemde TÜNAŞ'ın yeri neresidir? Malum, nükleer enerjiyle ilgili birçok kurumsal yapı var, bazen karıştırılabilir. Her şeyden önce, Nükleer Düzenleme ve Denetleme Kurumumuz var, NDK. NDK'nin teknik destek kuruluşu olarak NÜTED AŞ var. Nükleer enerji ve genel anlamda da enerjiyle ilgili AR-GE kurumumuz TENMAK var. Yine, Enerji Bakanlığımızın içerisinde Nükleer Enerji ve Uluslararası Projeler Genel Müdürlüğü var, burası da projelerle ilgili olarak, nükleer enerji ve uluslararası projelerle ilgili olarak koordinasyon ve takipten sorumlu Genel Müdürlüğümüz. TÜNAŞ, bizim şirketimiz hem Sinop hem Trakya'da kurulacak nükleer santralin kuruluşu ve işletmesini yabancı yatırımcılarla birlikte yapacak olan şirketimiz. Devletimizin Akkuyu'da henüz ortaklığı olmadığı için şu andaki görev alanımız Sinop İkinci ve Üçüncü Nükleer Santral Projesi'nde kurucu ve işletici olmak. Diğer nükleer ekosistemdeki şirket Akkuyu Nükleer AŞ, Akkuyu Nükleer Santrali'nin işleticisi olan şirket.

Devamına bakıldığında, şirketimizin görev alanının tanımlandığı esas sözleşmemiz var. Esas sözleşmede hem nükleer enerjiyle ilgili hem nükleer enerji projeleriyle ilgili, nükleer projeleri yürütürken de Türkiye'de yerel insan kaynaklarını ve yerel sanayinin hazırlanmasıyla ilgili görevlerimiz var. Ekrandaki görselimiz ana görev maddelerimizi oluşturan kısımlardan oluşuyor. Ben bu slaytta NGS projemiz Sinop ve Trakya ile ilgili olarak bugüne kadar neler yapıldı onları özetleyeceğim. Devamında, küçük modüler reaktörler ve dördüncü nesil reaktörlerle ilgili bizim şirketimiz neler yaptı ve hem nükleer sanayi hem insan kaynaklarının geliştirilmesiyle ilgili olarak da şirketimizin yaptığı faaliyetlerden kısaca bahsedip sunumumu tamamlamış olacağım.

Sinop'la ilgili olarak, biliyorsunuz, 2013 yılında uluslararası anlaşma imzalanmıştı. Anlaşma imzalandıktan sonra sahada hem ÇED hem yer lisansı hem de imar planıyla ilgili çalışmalar başlatıldı. ÇED'le ilgili olan süreç 2017-2020 arasında üç yıl sürdü ve tamamlandı, ÇED olumlu kararı alındı ve devamında da yer lisansı alındı Nükleer Düzenleme Kurumundan ve şirketimiz de kurucu olarak Sinop Nükleer Santral Projesi için tanındı.

Üçüncü Nükleer Santral Projesi ilgili olan çalışmalarımız; sahaya ilişkin bugüne kadar yapılmış olan çalışmaların değerlendirilmesi, analizlerin yapılması ve hazırlık çalışmaları, proje başladığında proje yönetim planlarının nasıl olacağına ilişkin çalışmalardan ibaret. Diğer çalışmamız da malum, Paris İklim Değişikliği Anlaşması'ndan sonra küçük modüler reaktörler dünyanın gündeminde, ülkemiz de küçük modüler reaktörlerle ilgili gelişmeleri ve devamında dördüncü nesil reaktörlerle ilgili gelişmeleri takip ediyor. Bununla ilgili İngiltere'deki Rolls-Royce şirketiyle ön fizibilite çalışması yaptık ve devamında dünyada 11 tane farklı SMR tipini belirleyip tasarım değerlendirme raporları hazırladık. Yine, 2030 ve 2040'lı yıllarda geçerli olacak olan dördüncü nesil reaktörlerle ilgili olarak reaktör tasarımlarını değerlendirip değerlendirme raporlarımızı hazırlamış olduk.

Nükleer altyapı başlığı altında 3 ana maddeden bahsedeceğim. Bir tanesi işveren gereklilikleri çalışması. Bu çalışma bizim nükleer santrali yapacağımız ülkenin tasarımının, içeriğinin nasıl olmasıyla ilgili olarak bizim ulusal beklentimizi anlatan, tasarım gerekliliklerini anlatan çok detaylı bir çalışma, yaklaşık 4 bin sayfalık bir çalışma, bu çalışmayı da tamamlamış olduk. Devamında, Türkiye'de nükleer sanayiye geliştirmeyle ilgili olarak temel bazı sorular sorduk kendimize ve bunları da cevaplamaya çalıştık. Bir tanesi nükleer sanayide Türkiye mevcutta hangi durumda, gelecekte nerede olmak istiyor? Aradaki açığımız nedir ve iş planımız nedir? Bu soruların cevaplarını bulmaya çalıştık.

Yine, insan kaynaklarının geliştirilmesinden bahsettik. Nükleer santral projelerinde insan kaynaklarıyla ilgili olarak hangi görevler, sorumluluklar vardır? Türkiye hangi görev ve sorumlulukları öncelikli alan olarak belirlemiştir? Bu alanlarla ilgili olarak hem teknik gereklilikler hem eğitim ihtiyaçlarının neler olduğuyla ilgili çalışmalarımızı şirketimizin özelinde yaptık yani önümüzdeki süreçte hem inşaat hem işletme döneminde hangi roller, sorumluluklar var; bu rol ve sorumlulukların gerektirdiği gereklilikler nelerdir ve bu her gereklilik içinde gerekli olan eğitim ihtiyaçları nelerdir; bu çalışmayı tamamlamış olduk. Bu şekilde, ben hem nükleer santral projelerinden hem de nükleer altyapı geliştirme çalışmalarından bahsetmiş oldum.

Dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ederim Sayın Genel Müdürüm.

Kurumun 2022 Yılı Alt Komisyon Raporu'nda bulgu ve öneri bulunmamaktadır. Şimdi geneli üzerinde görüşmelere geçiyoruz.

Geneli üzerinde söz almak isteyen üyemize ben söz vereceğim.

Sayın Tahtasız, buyurun.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sayın Başkan, Sayın Genel Müdür, Türkiye Nükleer Enerji AŞ'nin kıymetli yöneticileri ve değerli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Genel Müdür, alanım olmadığı için nükleer enerjinin faydaları veya zararlarına değinmeyeceğim ama Türkiye'nin en güzel illerinden birisi olan komşumuz Sinop'u çok seviyoruz ve Sinop ilimizde kurulması planlanan nükleer santralle ilgili Sinop halkının ve sivil toplum kuruluşlarının bir sözcüsü olarak bugün konuşacağım.

Türkiye'nin ikinci nükleer enerji santrali niteliğindeki Sinop Nükleer Güç Santrali'nde kurucu olarak görev yapıyorsunuz. Bu santralin çevresel etki değerlendirme süreci ve ÇED onayı verilmesiyle ilgili tartışmaları ve davaları kamuoyundan takip ediyoruz. Sinop Nükleer Güç Santrali için ÇED olumlu raporu 2020 yılında verildi ancak açılan iptal davaları devam ediyor. Geçenlerde de 9'uncu duruşması yapıldı. Bu davayla ilgili Nükleer Karşıtı Platform, Sinop Kent Hakları Derneği, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Sinop Şubesi, TMMOB Metalurji ve Malzeme Mühendisleri Odası, Ayancık Çevre Koruma Derneği, Sinop Belediyesi, Sinop Çevre Dostları Derneği, Sinop Barosu, Ayancık Belediyesi, TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası, Türk Tabipleri Birliği, EGEÇEP, TMMOB Şehir Plancıları Odası, Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu, TEMA Vakfı, Samsun Barosu ve birçok vatandaş dava dosyalarında davacı ve müdahil olarak kayıtlı.

Yine, neredeyse Sinop'taki tüm sivil toplum kuruluşları, Türkiye'deki önde gelen sivil toplum kuruluşlarıyla beraber ÇED raporunun yanlış olduğunu savunuyor ve bu santralin yapılmasına karşı çıkıyor. Ne diyor Sinop halkı? "Doğamızı katletmeyin. Sinop'un meşhur palamudunu, hamsisini öldürmeyin." Sinop'un üç tarafı denizlerle çevrili ve bir balıkçı kenti. Yüzlerce balıkçı geçim kaynağını deniz ürünlerinden sağlıyor ve soğutma suyunun denizden çekileceği varsayımı üzerinde duracak olursak hem ticari balık hem de yavru balıklar soğutma suyunun denizden alınması ile zayıf olacak. Ne diyor Sinop halkı? "İkinci bir Çernobil

faciası yaşamayalım." Karadeniz'de yüzlerce insanımız Çernobil faciasından sonra kanserden öldü, yeni ölümler olmasını istiyor. Sinop halkı bu nükleer santrali istemiyor, santralin Sinop ormanlarına ve Karadeniz'e zarar vereceğini de söylüyor. Herkes görüyor, herkes karşı çıkıyor da şimdiden 1 milyon 200 bin ağaç kesilmiş, Sinop ormanları yok edilme durumuyla karşı karşıya. Yapımcı firma ve nükleer santral projesine dair veriler ortada yokken nasıl ÇED olumlu kararı vereceksiniz? Ama siz kararınızı şimdiden vermişsiniz ve "Hiçbir çevresel kötü etki söz konusu değil." diyorsunuz çünkü gerçek bir çevresel etki değerlendirmesiyle değil, siyasi saiklerle hareket ediyorsunuz. Merak ediyorum, çevresel etki değerlendirmesi yaparken Sinop halkını, Sinop'taki sivil toplum kuruluşlarını hiç dinlediniz mi? Türkiye Barolar Birliği, Çevre ve Kent Hukuku Komisyonu daha proje başlamadan alanda 1 milyon 200 bin ağacın kesildiğini ve zarar sürecinin başladığını bizzat söylüyorlar. 1 milyon 200 bin ağacın kesilmesi daha başlangıç olsa gerek. Sinop ilinde yaşayanlar ve çevre illerde yaşayanlar dâhil Türkiye'de büyük bir çoğunluk bu santrale karşı ve ÇED raporunun kesinlikle uygulanabilir olmadığını ve iptal edilmesi gerektiğini söylüyorlar, Türkiye'nin en güzel illerinden biri olan Sinop'ta nükleer santralin bir facia olacağını ifade ediyorlar; bu faciayı doğayı, yaşam alanlarını katletmekle kalmayıp insan hayatını da birinci elden yok edecek bir facia olarak niteliyorlar. Üstelik santrali işletecek bir sorumlu dahi yokken hâlâ bu raporda ısrarcı olmak, bırakın kamu yararını "Sırf dava süreci bile kamunun zararına işleyen bir projedir." diye açıklamalar yapıyorlar ve "Bilirkişiler şayet biraz olsun bilime ve akla uygun bir rapor verilerse ve mahkeme heyeti de bu raporu bu kez dikkate alırsın ve yanlı karar vermezse ÇED olumlu kararı iptal olur." diye tüm kamu vicdanı ve mahkemelere sesleniyorlar. Ben size buradan Sinop halkı adına söylüyorum: Lütfen, doğayı katletmeyin, Sinop'u mahvetmeyin.

Bu konu üzerinde bazı sorularımız olacak. Proje başlamadan 1 milyon 200 bin ağaç kesilmiş, kurum olarak siz bu ÇED raporunu nasıl verdiniz? Proje başlayınca bu sayı daha da çok artacak mı? Oradaki ağaçların kesilmesinin çevreye etkisi yok mu? Bu proje kapsamında kaç ağaç daha kesmeyi planlıyorsunuz? ÇED raporunun hazırlanmasında hangi bilimsel uzmanlar görev aldı? Şayet isimlerini açıklayabilerseniz memnun olurum, isimlerini açıklayamazsanız da Sinop'ta ÇED olumlu raporu veren bilirkişilerin mesleki tecrübeleri ve üniversite mezuniyetleri hakkında bilgi vererseniz seviniriz. Madem konunun uzmanları sizlersiniz, bu santralin çevreye etkileri ve olası zararları üzerine bilgi verebilir misiniz? Örneğin, kaç ağaç kesilecek, santralin atıkları denize mi salınacak, Sinop'taki balık popülasyonu nasıl etkilenecek, Sinop palamudu yerine Norveç palamudu mu yiyeceğiz? Bir kaza durumunda Sinop'ta yaşayan on binlerce yurttaş hangi araçla tahliye edeceksiniz, buna ilişkin planlarınız var mı? Projesi ve yapımcısı belli olmadan Sinop Nükleer Enerji Santrali için yer lisansı aldığınızda hangi amaçla, kime satılacak? Akkuyu ve Sinop Nükleer Enerji Santrali bir başka ülkenin kendi sınırları dışında başka bir ülkede işletme ve üretim hakkına sahip olacak. Sizce bu bir ayrıcalık, yeni kapitülasyonlar yaratmayacak mı? Kurulu gücümüzün 128 bin megavat olduğu bir gerçeklikle ve pik talebin 60 bin megavatı geçmediği bir durum karşısında yerli ve millî olmayan, pahalı ve nihai toplama tesisi olmayan nükleer enerji santrallerini nasıl savunacaksınız? Ortalama tükettiğimiz enerjinin kilovat saati kaç dolar, senttir? Yapılmasını planladığınız Sinop Nükleer Enerji Santrali'nden alacağınız elektriğin kilovatsaatini kaç liraya mal edeceksiniz? Bu santralin yapımına ne zaman başlanması planlanmaktadır? Davaların bitmesini bekleyecek misiniz yoksa bu santrali yapmaya hâlâ devam edecek misiniz? Sinop halkına rağmen bu santral yapılırsa bu santrali kimler işletecek? Nükleer enerji santrali sisteme dâhil olduğunda ülkemize ne kadar katkı sağlayacak? Şu an için hangi ülkelerle iş birliği içerisindesiniz? Toplam yapım maliyetine ilişkin bir çalışmanız var mı?

Sayın Genel Müdür, sorularımıza açıklıkla cevap vererseniz hem Türkiye hem de Sinop halkı bu konuları çok merak ediyor. Lütfen, Sinop'a ve Türkiye'ye kıymayın.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ederiz Sayın Tahtasız.

Sayın Dindar, buyurun.

MAHMUT DİNDAR (Van) - Ben de Komisyon üyelerini ve kurum temsilcilerini selamlıyorum.

Türkiye'de nükleer enerji, enerji ihtiyacını karşılamak için bir çözüm olarak sunulsa da beraberinde ciddi riskler, çevresel sorunlar ve kamuoyunda tartışma yaratan problemler getiriyor. Akkuyu Nükleer Güç Santrali inşasında adı geçen Nükleer Teknik Destek AŞ bu tartışmaların bir parçası maalesef. Meselenin tüm boyutlarıyla risklerinin, yolsuzluk iddialarının ve çevresel tehlikelerinin şeffaf bir biçimde sunulması lazım.

Türkiye, nükleer enerjinin en büyük riski olan radyoaktif atıklar konusunda çok deneyimsiz. Basit deprem hazırlıklarında bile yetersiz kalan altyapıyla nükleer riskleri nasıl karşılayacağız? Bu atıklar binlerce yıl boyunca çevreye, insan sağlığına zarar verebilecek kadar tehlikeli. Akkuyu'da üretilen atıkların nasıl bertaraf edileceği hâlâ net değil. Ekoloji kurumları dünyada 263 bin ton nükleer atığın güvenli bir şekilde depolanmadığını söylüyor. Türkiye'de bu atıklar için kalıcı bir çözüm sunulmazken olası bir sızıntı, sabotaj veya kaza, toprağı, suyu ve havayı zehirleyebilir, üstelik Türkiye deprem bölgesi.

Akkuyu'nun, fay hattına yakınlığı felaket riskini artırıyor. Çernobil ve Fukushima gibi kazalar bu işin şakaya gelmeyeceğini gösteriyor. Ekolojik boyut ve ilgili sorunlar sadece atıklarla sınırlı değil, nükleer santrallerde soğutma için tonlarca su kullanılıyor; bu deniz ekosistemini bozabilir, balıkçılığı bitirebilir. Mersin'in güzelim kıyıları santral, sıcak su ve deşarjıyla zarar görebilir ayrıca uranyum madenciliği çevreye zehir saçıyor, yerel halkı ve işçileri riske atıyor. Enerji politikasının yönünü ranttan çevirmesi ve yeni bir enerji bilincinin oluşturulması gerekiyor.

Gelelim yoksulluk iddialarına. Akkuyu Projesi Rusya'ya bağımlılığı arttırırken şeffaflık eksikliğiyle de eleştiriliyor. Nükleer Teknik AŞ, santralin teknik denetiminde rol alıyor ama bu şirketin ihale süreçleri ve faaliyetleri yeterince denetleniyor mu? EÜAŞ ve NÜTED gibi kuruluşların denetimlerinde usulsüzlük ve kamu zararı iddiaları gündeme geliyor ama şeffaf ve kamuoyuna açık bir süreç işletilmiyor. Kamuoyu, projelerde kimin ne kadar kazandığını, paraların nereye gittiğini merak ediyor. Akkuyu sürecinde tamamen Rusya'nın egemen olması sorundur, Türk firmaların sadece yüzde 25, yüzde 30'luk bir pay alması sorundur. Bu, yerli enerji hâliyle bağdaşmıyor diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Dindar.

Buyurun Sayın Akbulut.

İZZET AKBULUT (Burdur) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, saygıdeğer bürokratlar, Sayın Bakan Yardımcımız; öncelikle, tekrar hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Yine, kurumun gelir tablosuna bakacak olursak 2022 yılının faaliyet giderlerini faaliyet kârıyla karşılayamadığını görüyoruz çünkü net satışlar rakamı 3 milyon 219 bin rakamındayken satışların maliyeti yine diğer kurumlarımızın birçoğunda rastladığımız gibi yüksek çıkması yani 2 milyon 216 bin bandında olması ve brüt satış kârının 1 milyon gibi bir rakamda kalması faaliyet giderlerini karşılamıyor yani faaliyet giderleri kalemine baktığımızda da sadece genel yönetim giderlerini görüyoruz gerçi ama genel yönetim giderlerinin 2022 yılında fazla olup olmadığıyla alakalı yani ya da brüt satış kârının altında neden bırakılmadığıyla alakalı Komisyonumuza bir bilgi verilmesini talep edeceğim.

Yine, bu genel yönetim giderlerinin kontrol edilmediği 2023 yılında yükselmesinden anlaşılıyor ki çok fazla umursanan bir kalem değil herhâlde ama bir binanızla alakalı dipnotlara baktığımızda, çoğunun binayla alakalı giderlerden oluştuğu dipnotlara yansımış. Bununla alakalı, gider azaltmayla alakalı bir çalışma olup olmadığını yönetimimize aktarmanızı rica edeceğim çünkü diğer faaliyetlerden olağan gelir ve kârlar olmasa şirketin her iki dönemde de zarar ettiği gözlemlenmiş olacaktı ki tabii, devlet kurumumuzun böyle bir durum içerisinde olmasını istemeyiz diyorum. Yeni kurulan bir şirket olduğu için hesaplarında çok fazla da başka bir göze çarpan kalem olmadı. Diğer olağan gider ve zararları 2023'te biraz daha azaldı ama tabii, diğer olağan gider ve zararlar kaleminin biraz daha açıklanarak Komisyonumuza bilgi verilmesi yönünde Genel Müdürümüzden ve kıymetli Yönetim Kurulumuzdan rica edelim diyorum, hepinize çalışmalarınızla kolaylıklar diliyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Akbulut.

Son konuşmacı olarak Sayın Kaşıkçı, buyurun.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) - Mustafa Sarıgül Bey burada mı?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Çıktı.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) - Onun tüm demokrat maskesini bu toplantılarda indireceğim biraz önce yapmış olduğu konuşmadan dolayı, ta ki özür dileyene kadar.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Kendisi burada olunca konuşursunuz!

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) - Sen sözcüsü müsün?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Sayın Kaşıkçı, lütfen...

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) - Başkanım, Sayın Genel Müdürüm, Sayın Bakan Yardımcım; öncelikle, Komisyonumuza hoş geldiniz.

Nükleer güç hedefi Türkiye'nin neredeyse yarım asırlık bir hikâyesi. Bu hikâyede bir anıyla başlayıp daha sonra da Sayın Genel Müdürüme birkaç soru sormak istiyorum. 1960 yılında Doçent Doktor Sadrettin Alpan, Türkiye Atom Enerjisi Kurumu üyesi, Ankara'da Başbakanlıkta bir toplantı yapıyorlar, toplantıya da başkanlık yapan dönemin Başbakanlık Müsteşarı Alparslan Türkeş Bey. Toplantıda Nükleer Araştırma ve Eğitim Merkeziyle ilgili konular konuşuluyor ve Küçükçekmece'de yapımı planlanan 1 megavatlık nükleer güç merkezinin ismi ne olsun, ismini ne koyalım diye bir tartışma yaşanıyor. Bu tartışma sırasında Sadrettin Alpan Hoca -bunu anılarında kitaplaştırdı aynı zamanda- İstanbul Küçükçekmece'deki 1 megavatlık nükleer güç merkezinin isminin Mustafa Kemal Atatürk olmasını teklif ediyor. Bunun üzerine merhum Alparslan Türkeş "1 megavatlık bir güç santraline Gazi'nin ismini koymayalım, inşallah, ileride Türkiye Cumhuriyeti devleti 300 megavatlık bir güç santrali yapar, işte o zaman Gazi'nin ismini, Mustafa Kemal Atatürk'ün ismini o santrale koyarız." diyor. Bugün geldiğimiz noktada Mersin Akkuyu'da yapmış olduğumuz nükleer güç santralinin kapasitesi tam 4.800 megavat. Elbette Türkiye bu aşamaya kolay gelmedi ve millî enerji politikası hamlesiyle birlikte biz Mersin'deki ilk nükleer güç santralimize başladık.

Değerli arkadaşlar, burada, özellikle, bu güç santralinin Rusya tarafından yapılıyor olması... Elbette, bu ülkenin bir ferdi olarak keşke bu teknolojiye bizler de hâkim olsaydık ve bu santrali biz kendimiz kursaydık diyorum ancak hatırlarsanız çelik sanayisinde de Ruslarla bir iş birliğine girdik, ilk bizim Hatay'daki, İskenderun'daki demir çelik fabrikalarımızın teknoloji transferini Ruslarla birlikte gerçekleştirdik ve bugün geldiğimiz noktada da biz o teknolojiyi öğrendikten sonra bugün dünya çelik liginde önemli bir oyuncu hâline geldik. Ben bu hikâyeyi geçmişte yaşadığımız çelik sanayisindeki gelişmeye de bağlıyorum. Bugün, bizim, orada, NÜTED gibi, Nükleer Düzenleme Kurumu gibi çok önemli kurumlarımız ve bu kurumlarda çalışan mühendislerimiz, teknik insanlarımız var. Evet, Rusya tarafından gerçekleştirilen bu projede bizler de gözlemci olarak sürecin içerisindeyiz ama ben bu alanı ziyaret ettim, bu alanda çalışan kardeşlerimizi gördüm ve o kardeşlerimizin bu teknolojiyi öğrenme konusundaki azim ve kararlılıklarını da yerinde gözlemlene şansını elde ettim. Bu santralle ilgili ve bu güç merkeziyle ilgili endişe duyan tüm arkadaşlarımıza da tavsiyem şudur: Ön yargılardan arınmış bir şekilde -ben, NÜTED'in davetlisi olarak gitmişim- yine, yakın bir zamanda bölgeye gidilip... Aklımızdaki, biraz önce Sayın Milletvekilimin de ifade ettiği, özellikle deniz suyunun ısınmasıyla ilgili tüm sorular orada işin uzmanları tarafından cevaplandırılıyor. Böyle bir teknik gezi olduğu zaman ben tekrardan bölgeye gitmeyi de arzu ederim davete icabet edecek tüm milletvekili arkadaşlarımızla birlikte.

Sayın Genel Müdürüm, NÜTED'in özellikle Mısır'da kurulan nükleer güç santraline teknik hizmet vermeye ilgili bir çalışması vardı. Bu çalışma neticelendi mi? Ki bu bizim için çok önemli çünkü Mersin Akkuyu'da bir tecrübe elde ettik ve bu tecrübemizi şimdi dünyanın birçok ülkesindeki nükleer güç santrallerinin yapımında kullanmak istiyor arkadaşlarımız. Bununla ilgili Macaristan'da bir faaliyetimiz vardı, bu neticelendi mi?

Bir diğer sorum da Sinop'la ilgili, gelişmelerle ilgili taze bilgi alabilir miyiz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Kaşıkçı.

Evet, böylece geneli üzerindeki görüşmeleri tamamladık.

Sözü Sayın Genel Müdürümüze vermek istiyorum.

Sayın Genel Müdürüm, sayın milletvekillerimizin sorularını yanıtlamak üzere sözü size veriyorum.

Buyurun.

TÜRKİYE NÜKLEER ENERJİ ANONİM ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRÜ NECATİ YAMAÇ - Sayın Başkanım, oldukça detaylı sorular geldi, müsaadenizle biz bunları yazılı olarak sizlere cevaplamak istiyoruz.

En son sorunuz NÜTED'le ilgili, biz tabii, TÜNAŞ olduğumuz için... Bir sonraki oturumda NÜTED gelecek, bu dipnotu düşmüş olayım.

Diğer sorularınızın cevaplarını yazılı olarak bildirmek istiyoruz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Peki, teşekkür ediyorum.

Şimdi, Türkiye Nükleer Enerji Anonim Şirketinin 2022 yılı hesap dönemine ilişkin sonuç bölümünü okutup genel görüşmeye sunacağım.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - Sonuç:

Türkiye Nükleer Enerji Anonim Şirketinin 2022 yılı bilançosu ve 1 milyon 314 bin 153,93 Türk lirası dönem net kârıyla kapanan gelir tablosu genel görüşmeye sunulur.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - 2022 yılı sonuç bölümü genel görüşmeye sunulmuştur.

Türkiye Nükleer Enerji Anonim Şirketinin 2022 yılına ait Komisyon toplantısı tamamlanmıştır.

Ben teşekkür ediyorum.

Teşekkür konuşması için buyurun Sayın Genel Müdürüm.

TÜRKİYE NÜKLEER ENERJİ ANONİM ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRÜ NECATİ YAMAÇ - Sayın Başkanım, değerli üyeler; bizlere vakit ayırdığınız için teşekkür ederiz.

Şirketimiz tabii ki 2'nci ve 3'üncü nükleer santral projelerinin hem inşaatı hem işletme döneminde misyon almış bir şirket olduğu için şirketimizin ticari anlamda gelir, gerçek anlamda gelir getirici faaliyetleri bu süreçlerin tamamlandığı noktadan itibaren başlayacaktır.

Ben bizlere vakit ayıran Komisyon Başkanımıza ve tüm Komisyon üyelerine teşekkür ediyorum.

Sağ olun.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ederim Sayın Genel Müdürüm.

Zafer Bey, buyurun.

TÜRKİYE NÜKLEER ENERJİ ANONİM ŞİRKETİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZAFER BENLİ - Sayın Başkanım, size ve tüm milletvekillerimize koyduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Sayın Bakan Yardımcım, buyurun

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI NEVZAT ŞATIROĞLU - Kıymetli Başkanım, değerli üyeler; ben de çok teşekkür ederim hepinize.

Sağ olun.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Ben de teşekkür ediyorum.

Çalışmalarınızda kolaylıklar diliyorum, başarılar diliyorum.

3.- Türkiye Elektromekanik Sanayi Anonim Şirketinin (TEMSAN) 2021 ve 2022 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Değerli Komisyon üyeleri, toplantımıza Türkiye Elektromekanik Sanayi Anonim Şirketinin 2021 ve 2022 yıllarının bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleriyle devam ediyoruz.

Sayın Genel Müdürümüzden başlamak üzere toplantımıza katılan kurum ve Sayıştay temsilcilerimizin kendilerini Komisyonumuza tanıtmalarını rica ediyorum.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Evet, sunumunu yapması için sözü Sayın Genel Müdürümüze veriyorum.

Buyurun.

TÜRKİYE ELEKTROMEKANİK SANAYİ ANONİM ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRÜ FATİH ÖZTÜRK - Sayın Başkanım, teşekkür ederim tekrar.

Sayın Başkan, kıymetli üyeler, kamu kurum kuruluşlarının değerli temsilcileri; TEMSAN Yönetim Kurulu ve şahsım adına saygılarımı sunuyorum.

TEMSAN 1975 yılında kurulmuş, 77 yılında teşkilatlanarak faaliyetlerine başlamış. Ülkemizin enerji politikasına uygun enerji üretimi, iletim ve dağıtım alanlarında AR-GE ve ÜR-GE faaliyetleri gerçekleştiren, enerji sektörüne ekipman üreten, bakım, onarım, rehabilitasyon projeleriyle enerji verimliliğine katkı sağlayan millî bir ağır sanayi kuruluşudur. Türkiye hem enerji kaynakları hem de yerli ve millî teknolojide piyasa entegrasyonu açısından bölgesel bir enerji merkezi olma yolunda ilerlerken elli yıldır faaliyetini sürdüren kuruluşumuz bu vizyon doğrultusunda gelecekte de hizmetlerini aynı kararlılık ve sorumlulukla sürdürmeye devam edecektir.

Müsaadelerinizle sizlere ulaştırdığımız dosyanın bir özeti olarak hazırlanan sunumumuzu arz ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Kaç slayt Sayın Genel Müdürüm?

TÜRKİYE ELEKTROMEKANİK SANAYİ ANONİM ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRÜ FATİH ÖZTÜRK - 17 slayt var, on dakikada bitireceğim Sayın Başkanım inşallah, hızlı konuşacağım, müsaade ederseniz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Peki, buyurun.

TÜRKİYE ELEKTROMEKANİK SANAYİ ANONİM ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRÜ FATİH ÖZTÜRK - Resmî Gazete'de TEMSAN'a verilen görevlerin bir özeti olarak bu sayfada birkaç şeyi paylaşmak istiyorum. Enerji sektöründe üretim, iletim, depolama, dağıtım gibi konularda AR-GE ve ÜR-GE faaliyetleri, laboratuvar hizmetleri vermek ve mühendislik faaliyetleri yürütmek üzere kurulmuşuz aslında biz. Biz de bu doğrultuda 2022 yılından itibaren mottomuzda bir yenilik yaptık: Artık millî enerji teknolojileri üzerinde çalışan ülkemizin enerji sanayisine mühendislik çözüm ortağı olma yolunda adım adım ilerliyoruz.

Kilometre taşlarımızdan hızlıca bahsetmek gerekirse -az önce söylemiştim- 75 yılında kurulduk 82 ve 84'te Diyarbakır ve Ankara fabrikalarımız kuruldu. 2015-17 yıllarında bir özelleştirmeye girdik ve çıktık. 2018'de Türkiye'nin büyük FSRU tesisi TEMSAN tarafından kuruldu. 2021'de ürün odaklı bir yaklaşım sergilemeye başladık. TEMSAN kamunun ilk tasarım merkezi

ünvanı alan kuruluşu oldu. 17 kişilik bir AR-GE'miz var. Bu arada, bir de hidrotürbin test merkezimiz var, bunu da aktif hâle getirdik. 2023 yılı bizim için ilk millî türbin tasarımı yaptığımız, 32 megavat Hirfanlı Hidroelektrik Santrali'nin tasarımını yaptığımız bir yıl oldu. Aslında AR-GE'nin meyvelerini almaya başladığımız yıl 2023 yılı. 2024 yılı ise saha uygulamalarında başarılı -birazdan sizlere arz edeceğim detaylarını- Karakaya, Hirfanlı, Gökçekaya Hidroelektrik Santrallerimizin hem tasarım hem de sahada demontaj, montaj gibi süreçlerini yürüttüğümüz başarılı bir yıl oldu.

Genel gövdemiz beş ana parçadan oluşuyor. Diyarbakır'da bir fabrikamız var demiştik, 30 bin metrekare kapalı alan var. Ankara'daki fabrikamız 16 bin metrekare, bunun 10 bin metrekaresinde EÜAŞ'ın jeneratör sargı fabrikasını kurduk. Genel Müdürlüğümüz yine Yenimahalle, Ankara'da. AR-GE'miz, 17 kişilik bir AR-GE'miz var. Uluslararası firmalarla rekabet edebilecek boyutta, özellikle hidroelektrik alanında güzel bir ekip kurduk. Bir de aktif olarak kullandığımız bir laboratuvarımız var. Biz de bu emeklilik furçasından etkilendik, şu an 136 personelimiz var. Bunların yarısı mühendis, bunu paylaşmak istiyorum özellikle rakamlarda. Mali tablolarımızda da son yıllarda kârla kapatıyoruz, ne kadar kazandığımız değil ama ülkeye ne kazandırdığımıza odaklandığımız için yine de kâr-zarar ve ödenek gerçekleştirmelerini sizlere de arz ediyorum bu vesileyle.

Üç ana başlık altında faaliyetlerimizi özetleyebiliriz, bunlardan bir tanesi, Sayıştay bulgularımızdan biri olan, üretim faaliyetlerimizin artmasına yönelik üretim yapabilmek için önce AR-GE yapmamız gerektiğine karar verdik. Bir AR-GE ve tasarım merkezini aktif olarak hayata geçirdik. Yine, az önce söylemiştim, 17 kişilik yerinde tasarım merkezi ünvanı alan bildiğim kadarıyla tek kamu kuruluşuyuz, KİT olarak söylüyorum. Bu vesileyle ürünlerimiz ortaya çıkmaya başladı. Bunları da birazdan arz edeceğim.

Yine, proje yönetimi, bakım, rehabilitasyon ya da modernizasyon faaliyetleri anlamında özellikle hidroelektrik santrallerde ciddi başarılar elde etmeye başladık. Proje yönetim, bakım, rehabilitasyonda şu anda yürüttüğümüz üç tane büyük hidroelektrik santralimizde rehabilitasyon faaliyetlerimiz Karakaya, Gökçekaya ve Hirfanlı Santralleri. Burada küçük bir anekdot paylaşmak istiyorum: Hirfanlı Hidroelektrik Santrali TEMSAN'ın kuruluş hikâyesidir. 1974 yılında Kıbrıs Barış Harekâtı esnasında 60'larda başlayan santralde çalışan yabancı firma ülkemizi terk ediyor. Dördüncü ünitesi santralin kendi mühendislerimiz, ağabeylerimizle, tersine mühendislikle devreye alınıyor. Bu santralin yenilenmesi de o ağabeylerimizin artık çocuklarına, bizlere devrildi. İnşallah kırk, kırk beş yıllık bir santralimizi de kendi özgün tasarımıyla, millî tasarımıyla... Uluslararası onay da aldık bu tasarımlara, yine birazdan arz edeceğim detaylarını, güzel bir başarı hikâyesi oldu.

Doğal gaz santrallerinde de aktif olarak bulunuyoruz. Özellikle enerji sanayisinde bir çatı kuruluş olma hedefimiz var. Biz ASELSAN'dan bir gün önce kurulmuşuz, savunma sanayisinde başarılı bir şirketimiz var. İnşallah biz de enerji sanayisinin bir ASELSAN'ı oluruz. Burada, yine, yerli çözüm ortaklarımızla bir doğal gaz santralimizde büyük, majör bir bakım gerçekleştirdik. Yani, bu detay belki çok bir şey ifade etmiyor ama doğal gaz santrallerimizin tamamında artık bakım faaliyetlerini inşallah, yarı fiyatına yapabilir hâle geldik. Termik santrallerde ve BOTAŞ'ta da faaliyetlerimizi sürdürüyoruz. Zaman kısıtlı olduğu için detaylara girmiyorum.

Karakaya'yla ilgili küçük bir paylaşım yapmak istiyorum sizlere Sayın Başkanım. Biz normalde elli yıllık bir şirketiz, 50'nci yılımıza girdik. Hep konsorsiyumlarla bu işlere girmişiz. Ülkemizdeki birçok santralde TEMSAN'ın imzası var fakat hiçbir "know-how"ımız olmadan bunları yapmışız, hep yabancılar yapmışlar. Biz sahada demontaj, montaj süreçlerinde ve küçük ekipmanların üretilmesinde faaliyet göstermişiz ama rahmetli Erbakan Hocanın hayali, aslında bir "Ağır Sanayi 1977" adlı bir kitap da var -Sayın Başkanımıza da arz etmiştim- orada TEMSAN'a çok ciddi hayaller, roller biçilmiş; inşallah biz de bunlara vesile oluruz.

Burada videoları, fotoğrafları aktarmak için özellikle koydurdum bunları. Sahada, Karakaya'da yüzde 20'lerde olan yerlilik oranını yüzde 52'lere çıkarıyoruz. Burada Ruslarla bir "know-how" transferiyle başladı sürecimiz. Sayın Bakanım da ben teşekkür ediyorum. Yani, bu süreci başlatan lider yöneticilerimizden birisidir. O zaman TEMSAN'a bu fırsat verilmiş, bunu, birleriyle beraber artık öğrenin bu işi ve daha bundan sonra kimseye muhtaç olmayalım diye, ki yakın zamanda birçok mücbir durum da oluşmaya başladı. Karakaya'da mart ayı itibarıyla birinci ünite 300 megavat, tamamen yeniledik; şu anda sorunsuz bir şekilde çalışıyor. Yüzde 91'den 95'e verimliliğini çıkardık, belki rakam olarak bir şey ifade etmiyor ama para olarak baktığımızda günlük 200 bin TL millî gelire ek bir katkı sağlıyor yani yıllık bir ünite 880 milyon TL, altı ünitenin tamamını da yenilediğimizde 500 milyon liraya yakın millî gelire bir ek gelir sağlamış olacağız. Bunların geri dönüş süreleri bir buçuk, iki yıl. Yani kamuya ait santrallerimiz ortalama 33 yaşında, 44 tane kamuya ait santralimiz var, 768 tane de toplamda özel sektör, kamuya ait lisanslı, lisanssız santralimiz var. Bunların tamamının ülkemizde "know-how"larını oluşturuyorlar, biz bu tasarımlarımızı dijitalleştirip veri bankalarında da saklıyoruz artık. Özetle, kendi tasarımlarımızı artık üretir hâle geldik. Burada belki ilk iki üniteyi yabancılarla beraber yapıyoruz ama 3, 4, 5 ve 6'ncı üniteler ülkemizde üretilecek inşallah. O yüzden "yüzde 52 yerlilik" yazdık ama bir sonraki santralimize geçtiğimizde Hirfanlı -işte, kuruluş hikâyemiz- burada yerlilik oranımız yüzde 92, millîlik oranımız yüzde 100. Tamamen kendi -işte, AR-GE ve İnovasyon Daire Başkanımız da burada- tamamen TEMSAN'ın tasarladığı uluslararası laboratuvarlarda onay aldığımız bir santral tasarımı, 32,8 megavat gücünde bir ünite; orada da dört ünitemiz vardı. Bu bizim için çok ciddi bir tecrübe oldu. Özellikle şu anda da ülkemizde Ankara'da üretiliyor bu türbin çarkları, inşallah, bu yıl sonunda tamamlayıp önümüzdeki yılın başında da sahada tamamen ülkemizde yapılmış bir türbinin aktif olarak çalıştığını hep birlikte göreceğiz Allah izin verirse.

Bir sonraki santralimiz Gökçekaya Hidroelektrik Santrali'nde biz geçen sene Sayın Bakanımız Alparslan Bey'in talimatıyla, diğer santrallerdeki çalışmalarımızla beraber burada da projemiz başladı. Bu, Türkiye'de tasarlanmış en büyük ünite, 92,8 megavat yani bizim ülkemizde tasarlanan en büyük türbin olarak tarihe geçti. Burada da üç ünitemiz var, şu anda bunun da laboratuvar hizmeti alınmak üzere, inşallah yine ülkemizde üretilmesini hedefliyoruz. Yine, Sayıştay bulgularımızda üretim kabiliyetlerimizin artırılmasıyla ilgili çok ciddi bir bulgumuz vardı; buna çok sağlam çalıştık. Önce AR-GE yaptık, sonra pilot projeler ortaya koyduk ve üretimine devam ediyoruz inşallah.

AR-GE ve tasarım merkezimizden sık sık bahsettim ama sadece hidroelektrik santral tasarlamıyoruz. Ürünlerimizle de ortaya çıkmaya başladık, kompakt bir mikrohidroelektrik santral yaptık, HİDROTEM ismiyle. Yine, laboratuvarımızı -dediğim gibi- aktif hâle getirdik, burası da şu anda yoğun bir şekilde çalışıyor. Her projemizin endüstriyel tasarımlarını da kendimiz yapıyoruz artık. Dört tane ürünümüz var şu anda. Bunlar son yıllarda ortaya çıkmış. Aslında, 2017-18'den sonra, özelleştirmeden çıktıktan

sonra bize verilen rolle beraber biz AR-GE faaliyetlerine yoğun olarak vakit ayırdık. HİDROTEM aslında Sayın Başkanım, kıymetli vekillerim; sizden de destek beklediğimiz bir ürün. Biz isale hatlarına, içme suyu hatlarına, arıtma tesislerine bir taşınabilir mikrohidroelektrik santral yaptık. Bu da bizim işimizin zekâtı Babasultan, Bursa'da devreye aldık; köyün, türbenin, caminin elektriğinde kullanılıyor.

(Video gösterimi yapıldı)

TÜRKİYE ELEKTROMEKANİK SANAYİ ANONİM ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRÜ FATİH ÖZTÜRK - Sayın Başkanım, bu bizim ilk HİDROTEM'imiz. İkincisini Zonguldak'a taktık, Zonguldak Belediyesine; geçen hafta da arkadaşlarımız oradaydı. Cihazın ismi "darphane" olarak isimlendirilmiş, aylık tasarrufu 434 bin TL, cihazın maliyeti 3,5 milyon TL yani sekiz, on, on iki ayda kendini amorti eden, geri dönüş süresi olan bir cihazdan bahsediyoruz. Ülkemizde bir gigavat bir potansiyel olduğunu düşünüyoruz; içme suyu arıtma tesislerinde, tüm belediyelerimizle bunları paylaşıyoruz. Bir ticari model peşinde koşuyoruz. Bu arada, bu ürünlere özellikle Afrika'dan daha çok talep var taşınabilir olmasından dolayı, ihracat için de başka ürünlerimizde küçük ihracatımız var ama bu ürünün de ihracatının bir fırsat olacağını düşünüyoruz. Başta ülkemiz olmak üzere her yerde inşallah bu ürünün yaygınlaşmasını sağlayacağız.

Diğer ürünümüz BİOTEM, hayvansal atıklardan gaz üreten bir cihaz yaptık. İki, üç küçük hayvanı olan vatandaşımıza köylerinde, çiftliklerinde elektrik, bu arada biyogeneratör takarsak elektrik de üretebiliyor. Birleşmiş Milletlere, Sayın Başkanım, 25 tane sattık yani bundan da gururla bahsetmek istiyorum, o şartları sağlayan... Bu, şu anda Devlet Malzeme Ofisinin teknik kataloğunda da yer alıyor. İnşallah, belki uluslararası anlamda da çok ciddi ihracata vesile olacak bir ürün. Tamamen hayvansal atığı atıyorsunuz, on beş gün sonra gaz üretmeye başlıyor. Ocağınıza bir büyük tüp kadar gaz üretiyor bu cihazımız. Bunun da satışını yapıyoruz. Keşke hibe edebilsek yani tabii ki bir anonim şirketi olduğumuz için, mali imkânlarımız da kısıtlı olduğu için satış yaparak bunları yaygınlaştırmaya... Çad Cumhuriyeti'ne 1 adet ihracat yaptık.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Peki.

TÜRKİYE ELEKTROMEKANİK SANAYİ ANONİM ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRÜ FATİH ÖZTÜRK - Hızlanıyorum Sayın Başkanım.

MOBİTEM ve MOBİTEM 15, tarımsal sulama için başlayan 2 tane ürünümüz var. Küçük ölçekli güneş panelleriyle oluşturduğumuz taşınabilir bir cihaz yaptık. Bu 2,1 kilovat ve 6,3 kilovatlarını tarımsal sulama için vatandaşlarımıza ürettik. Bunları yaptıktan sonra, 6 Şubat depremlerinden sonra biz bunun doğal afet ve benzeri durumlarda kullanılacak daha büyük boyutlu, 15 kilovatını, taşınabilir bir konteyner yaptık, üzerinde lityum bataryaları olan; aç-kapa on beş dakikada açılıp kapatılabilen -şu anda Millî Savunma Bakanlığı ve AFAD'la görüşüyoruz ürünün yaygınlaştırılması için- bu da yine ihracat için fırsat olabilecek bir ürün bizim için. Bunların tamamı kendi fabrikalarımızda üretiliyor. Tasarımını da biz yapıyoruz, üretimini de biz yapıyoruz.

Sayın Başkanım, kıymetli vekiller; tabii, fikrî ve sınai haklara da özen gösteriyoruz. Artık uluslararası makaleler yayınlayan, uluslararası platformlarda mühendislerinin boy gösterdiği, birçok faydalı model endüstriyel tasarım belgeleri olan bir kuruluş hâline geldik 2021 yılından itibaren özellikle.

Sosyal sorumluluk projelerimiz... Sayın Başkanım, ben elektrik ve elektronik mühendisiyim. Şubat depreminde herkes gibi, sizler gibi bizler de 2 fabrikamızda onlarca yaşam alanı, tuvalet ve banyo ürettik. Belki çok büyük rakamlara ulaşamadık ama biz burada Diyarbakır fabrikamızın ne kadar lojistik anlamda önemli bir noktada olduğunu görmüş olduk. Özellikle Diyarbakır'da üretimimizi artırdık. Raylı sisteme de entegre bir fabrikamız var, inşallah oranın daha da geliştirilmesi için fırsat kolluyoruz; TPAO, TPIC gibi kuruluşlarımızla da görüşürüz. Diyarbakır fabrikamızı el üstünde tuttuk, oranın kuruluş amacına hizmet etmesine vesile olmak inşallah bizlere nasip olur.

Burayı geçebiliriz yani birçok başarılı inovasyon adımlarımız var ama vaktinizi almayayım. Hedeflerimiz nelerdir Sayın Başkanım? İki sene sonra tekrar buraya geldiğimizde, inşallah, bunların da cevaplarını veririm. Bir, ülkemizdeki 44 santral kamuya ait, 13.8 gigavat, toplamda ise 32 gigavatlık 768 tane lisanslı ve lisanssız santral var. Bunların tamamının yenilenmesi... Modernizasyon kelimesi basit gözükabilir ama biz santrali sıfırdan tasarlıyoruz. Şu anda TEMSAN Türkiye'de bu işi anahtar teslim, kimseye muhtaç olmadan tek başına yapabilir hâle geldi yerli sanayimizle beraber; yerli ağır sanayimizle beraber, bunun da altını çizmek istiyorum. İnşallah, tüm santrallerimizde bir orta vadeli plan çerçevesinde bunlara vesile olmak istiyoruz. Tabii, ihracata da vesile olacak bir kalem bu. Şu anda biz Özbekistan'a, Rusya'ya -şimdi Suriye'de de belki bu fırsat da olabilir- teklifler de vermeye başladık. Romanya'ya teklif verdik hidroelektrik santral yapımıyla ilgili, henüz sahaya giremedik ama teklif vermek bile bizim için büyük bir başarıydı. HİDROTEM'den az önce bahsettim, 1 gigavata yakın bir potansiyel var ülkemizde, özellikle belediyelerin maddi anlamda elektrik giderlerini minimize edecek, mahsuplaşmasına vesile olacak, bir tak-çalıştır santrali olduğu için tekrar paylaşıyorum. Burada çok büyük potansiyel var, siz sayın vekillerimizden de destek bekliyoruz bunun yaygınlaşması için. Bir ticari model oluşturulabilirse biz de bunu hızla tasarlayıp üretilen belediyelerimizle buluşturabiliriz.

Aslında en başta söylemeye çalıştım ama tırnak içerisinde söylemek istiyorum Sayın Başkanım: Biz enerji sanayinin lider kuruluşu olmak istiyoruz, zaten bunun için kurulmuşuz. Yani bu hedef için önce tabii ki AR-GE yapmak gerekiyordu, inşallah nitelikli insan kaynağımızı da artıracamız, biraz da mali tablolarımızı düzeltip daha da iyi hizmet vereceğiz.

Son başlığımız da yurt dışı bağımlılığını azaltmak. Birçok olay yaşadık, biz de Rusya-Ukrayna krizinden etkilendik, birçok malzememizi zamanında getirmekte zorluklar çektik ama bugün şunu çok iyi anladık: Kendimiz tasarlayıp kendimiz ürettiğimizde, kimseye muhtaç olmadığımızda arz güvenliğimize çok daha esnek, hızlı, daha iyi hizmet edeceğiz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Toparlayalım Sayın Genel Müdürüm.

TÜRKİYE ELEKTROMEKANİK SANAYİ ANONİM ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRÜ FATİH ÖZTÜRK - Sayın Başkanım, son cümlem: Enerjiniz bol olsun.

Saygılarımla arz ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Peki, teşekkür ediyorum.

Şimdi önerilerin görüşmelere başlıyoruz.

Kurumun 2021 Yılı Alt Komisyon Raporu'nda 1, 2022 Yılı Alt Komisyon Raporu'nda 1 öneri bulunmaktadır. 2021 yılının 1 no.lu önerisi ile 2022 yılının 1 no.lu önerisi aynı mahiyette olduğundan birlikte işleme alacağız. Daha güncel olan 2022 yılının 1 no.lu önerisini okutuyorum.

Buyurun.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - Öneri 1:

Enerji sektörünün teknolojik ihtiyaçlar çerçevesinde yenilenebilir enerji kaynaklarından elektrik üretilmesiyle ilgili gerekli olan teçhizatların üretilmesine ve geliştirilmesine yönelik ihtiyaçlar da dikkate alınarak üretim faaliyetlerinin geliştirilmesi için teçhizat, yatırım ve nitelikli personel ihtiyacının belirlenmesi ve temini çalışmalarının yapılması önerilir.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Evet, Sayın Genel Müdürüm, yanıt için sözü size veriyorum, yalnız kısa ve öz; zaten kitapçıkta mevcut, kısaca yanıtınızı bekliyorum.

TÜRKİYE ELEKTROMEKANİK SANAYİ ANONİM ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRÜ FATİH ÖZTÜRK - Sayın Başkanım, aslında uzun bir cevabımız vardı ama ben en başta da söyledim, sunumumuzun tamamı aslında bu bulgunun cevabıydı. Bizim üretmek için AR-GE yapmamız gerekiyordu; 2022 yılından beri üretim faaliyetlerinizi artırmak için AR-GE faaliyetlerimize başladık. Biz bu bulgunun da açıkçası hani belki, bilmiyorum, söylemem uygun mu ama devam etmesinin de bizi tetiklediğini düşünüyoruz Sayın Başkanım. Üretimimizi yerli sanayimizle beraber yapmak için canla başla çalışıyoruz. Yani bütün şeyin içerisine de hatta ihracatla ilgili bilgiler falan da vardı iki buçuk sayfalık cevabımızda ama özetle üretim faaliyetlerimizi artırmak için kendi AR-GE'mizi kurduk, pilot projeler yapmaya başladık, üretmeye de başladık; az öncekiler de Birleşmiş Milletlere sattığımız 25 adet seri üretimli ürünümüzdü.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Peki, teşekkür ediyorum.

Öneri üzerine söz almak isteyen üyemiz var mı?

Sayın Aşıla, buyurun.

MEHMET AŞILA (Kocaeli) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli Başkan, değerli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Genel Müdürlüğümü dinleyince Erbakan Hocamın bir sözü geldi: "Sizden bir şey istiyorum: Heyecan, heyecan heyecan." derdi. Genel Müdürlüğümüz, maşallah, çok heyecanlı. Tabii, bu arada hocamın adını da zikretti. 1975'te Diyarbakır'ın nüfusu 100 bin iken 10 bin kişinin çalışacağı TEMSAN'ı kuran Erbakan Hocamızı da hayırla, rahmetle yâd ediyoruz. Hocamın hayallerini daha da ileri götürme heyecanı gördüm, inşallah gerçekleşir diyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Aşıla.

Evet, Sayıştayın önerisiyle ilgili görüşünü alalım.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - Konunun Sayıştayca izlenmesi gerektiğinin uygun olacağı düşünülmektedir.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Evet, önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Böylelikle önerilerin görüşmeleri tamamlanmıştır.

Şimdi geneli üzerindeki görüşmelere geçiyoruz.

Geneli üzerinde söz almak isteyen üyelerimize ben söz vereceğim.

Buyurun Sayın Tahtasız.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sayın Başkan, Sayıştayın değerli temsilcileri, Sayın Genel Müdür ve kıymetli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye Elektromekanik Sanayi AŞ'nin 2021 ve 2022 yılı bilanço ve kesin hesapları denetiminin hayırlı olmasını diliyorum.

Bulguda bir konu dikkatimi çekti. 6 Şubat depreminde kaybettiğimiz yurttaşlarımız için hızlı bir karar olarak Ankara ve Diyarbakır fabrikalarınızda prefabrik yaşam üniteleri yaptığınızı, bunların yanında banyo ve WC'ler yaparak deprem bölgesine gönderdiğinizi söylediniz; bu nedenle sizi tebrik ediyorum ve teşekkür ediyorum. Biz deprem kuşağında bir ülkeyiz, bugünlerde de 4 şiddetinde, 5 şiddetinde sürekli depremler oluyor. Siz 6 Şubat depreminde hızlı bir karar alarak yaptınız ama tabii ki bunun bir yapım aşaması sürüyor. Eğer uygun görürseniz, sizlerin deprem kuşağında olduğumuz bir ülkede şu anda prefabrik konutlar ve bu tür ürünleri daha önceden hazırlayıp deprem anında daha hızlı yapabilmek adına bir çalışmanız var mı?

Bir diğer bulguda 2022 yılında AR-GE tasarımlarına 1 milyon 621 bin lira harcamışsınız, buna karşılık 1 milyon 794 bin lira ciro elde edilmiş; 2023 yılında da AR-GE tasarımlarına 13 milyon 791 bin lira harcamışsınız, 53 milyon 386 bin lira ciro elde edilmiş yani harcadığının 4 katını kazanmışsınız; 2024 yılında ise 25 milyon 540 bin TL AR-GE harcamanıza karşılık 12 milyon 990 bin lira ciro elde etmişsiniz yani harcadığının ancak yarısını geri alabilmişsiniz. Benim merak ettiğim, 2023 yılında hangi tasarımları yaptınız ve 4 kat fazla gelir elde ettiniz, 2024 yılında önceki yıllardan çok fazla harcama yapmanıza rağmen neden zarar ettiniz?

Yine, kurumunuzun ürettiği projelerden MOBİTEM Mobil Enerji Sistemi Projesi'nin deprem, sel, yangın gibi afet durumlarında ve tarımsal sulamada kullanılabileceğini yazdınız ve burada da az önce izledik. Bu projenin tarımsal sulama alanında kullandığınız bir örneği var mı? Eğer bir örneğiniz yoksa benim sizlerden âcizane bir isteğim olacak: Çorum'da Kızılırmak akıyor, maalesef Çorumlu çiftçimiz bakıyor. Burada çiftçimizin yararlanması için, özellikle özel idare tarafından, valilik tarafından merkeze bağlı Eskişehir, Esişehir, Arslanköy, Öksüzler, Acıpinar, Çalyayla, Kızılırmak, Salur, Karaburun köylerimizde sebze ve meyve üretimi için burada tarımsal bir membran havuz yapıldı ama daha sonra Kızılırmak'tan oraya su basmanın enerji maliyetinin yüksek olduğunu söylediler ve şu anda, inanın, beş yıldır o membran havuz çürüyor, milletin parası da çöpe gidecek. Az önce de imam arkadaşımız ezan okurken dinledik, oradaki halk da size teşekkür etmiş; eğer bir teşekkürü de Çorum halkından beklerseniz Çorum'un bu çürüyen membran havuzuna bir tane böyle örnek bir proje yapsak, o çiftçiler de size teşekkür etse olmaz mı, diye

söz aldım. Bu anlamda, eğer Çorum köylerimizi memnun eder ve bu projeyi yaparsanız Türkiye'ye de belki bir örnek olur ve bu anlamda da diğer illere de örnek teşkil etmiş olur.

Teşekkür ediyorum.

ORHAN SÜMER (Adana) - Sayın Başkanım, ben sadece bir soru soracağım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Vereceğim söz, şu anda Sayın Özsoy'da.

ORHAN SÜMER (Adana) - Pardon.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Buyurun.

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çok kıymetli milletvekilleri, Komisyon üyeleri, çok kıymetli bürokrat arkadaşlar; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Genel Müdürlüğümüz alt komisyon toplantısında da çok güzel bir sunum yapmıştı. Ben orada da söylemiştim, HİDROTEM ve BİOTEM'in tanıtımıyla ilgili ekibi Kayseri'ye, Büyükşehir Belediyemize bekliyoruz inşallah en kısa sürede. Ben Kayseri Büyükşehir Belediyemizle çok güzel projelere imza atılacağını düşünüyorum.

Hepinize şimdiden tekrar başarılar diliyorum, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Özsoy.

Sayın Sümer, buyurun.

ORHAN SÜMER (Adana) - Teşekkür ederim Başkanım.

Genel Müdürün heyecanlı konuşmasına tanık olduk, ben sadece bir şeye takıldım: Böyle önemli kuruluşumuzun AR-GE'ye niye geç zamanda bütçe ayırmasına veya AR-GE'ye niye bu kadar zaman sonra eğilmesine anlam veremedim. Bir de rüzgâr türbinleriyle elektrik... Biliyorsunuz, son dönemlerde elektrikli şarj istasyonları Türkiye'de ciddi anlamda yer almaya başladı, bununla ilgili de herhangi bir çalışmanız var mı?

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Peki, teşekkür ediyorum Sayın Sümer.

Evet, Sayın Kaya rica etti, EÜAŞ ve TÜNAŞ'la ilgili bir değerlendirmesi ve soruları varmış. Aslında o toplantıları bitirmiştik ama Sayın Bakan Yardımcımız burada bulunduğu için size müsaade ediyoruz.

Buyurun Sayın Kaya.

AYKUT KAYA (Antalya) - Öncelikle hoşgörünüz için teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Rica ederim, buyurun.

AYKUT KAYA (Antalya) - Kıymetli hazırunu da saygıyla selamlıyorum.

Şimdi EÜAŞ deyince akla ilk olarak bütçe yükü ve verimsizlik geliyor. Son iki yılda EÜAŞ'a aktarılan görev zararı tutarı hızla artarak 2024'te 213,7 milyar TL'ye yükselmiştir. Bu meblağ 2023'teki 77,6 milyar TL görev zararının yüzde 175,6 üzerinde. Bu durum elektrik piyasasında fiyat sinyallerini bozmuş ve kamunun kaynak kullanımını verimsiz hâle getirmiştir. Merkezî bütçe içinde enerji sübvansiyon kaleminin en büyük payını oluşturan EÜAŞ, kamu maliyesi üzerindeki yükü artırarak diğer hizmet alanları için kaynak sıkışmasına yol açmıştır.

Diğer bir husus, EÜAŞ'ın tek kaynak tedariki kapsamındaki tedarik şirketlerine kilovatsaat başına yalnızca 48,22 kuruş tarifeye satış yapmak zorunda bırakılarak piyasaya yapay arz aktarımı yaratmasıdır. 1 Nisan 2025'ten itibaren kayıp enerji satış tarifesi kilovatsaat başına 225 kuruşa çıkarılarak çapraz sübvansiyon mekanizmaları da derinleşmektedir. Onca özelleştirmeye rağmen 2024'te kurulu üretim kapasitesinde EÜAŞ'ın payı yüzde 19'dur ancak buna rağmen özel sektörle rekabet etmekte zorlandığı görülmektedir. Özellikle hidroelektrik ve termik santrallerindeki kapasite kullanım oranları, kuraklık ve bakım periyotlarına bağlı dalgalanmakta ve bu da özel sektörün daha yüksek kapasite faktörleriyle rekabet etmesini engellemektedir. Özetle, EÜAŞ'a aktarılan görev zararları hem fiyat sübvansiyonu yani piyasa fiyatının üzerinde satın alma hem de maliyet sübvansiyonu yani maliyetinin altında satış mekanizmalarıyla tanımlanmaktadır ve bu durum, yatırımların ve işletme performansının maliyet etkin şekilde yönetilmesini zorlaştırmaktadır. EÜAŞ'ın performansını iyileştirmek üzere sübvansiyon mekanizmaları yeniden tasarlanarak kurumun satış tarifeleri serbest piyasa fiyatlarına yakınlaştırılmalıdır. Kayıp enerji ve son kaynak tedariki tarifeleri piyasa koşullarına uyumlu hâle getirilmeli, çapraz sübvansiyonlar azaltılmalıdır. 5018 sayılı Kanun kapsamına KİT'ler de alınarak iç denetim ve performans yönetimi güçlendirilmelidir. EÜAŞ'a teknoloji yenileme, bakım optimizasyonu ve yenilenebilir entegrasyonu için performans bazlı teşvikler tanınmalıdır.

TÜNAŞ'a geldiğimizde, Akkuyu'yu konuşmamız gerek. Malumunuz, Akkuyu Santrali'ne ilişkin alım garantisi fiyatı kilovatsaat başına 12,35 sent olarak belirlenmiştir ki dünya ortalamasının yaklaşık 2-3 katıdır. Santralin yüzde 51 hissesi Rosatom'a ait olacak şekilde oluşturulan işletme modeli proje üzerindeki dış bağımlılığı artırmaktadır ve ülkemizin enerji güvenliğini zayıflatma riski taşımaktadır. Ayrıca, projenin inşaat maliyeti de artmaktadır. Rosatom Genel Müdürünün açıklamasına göre, Akkuyu'nun cari fiyatlarla maliyeti 24-25 milyar dolar seviyesine ulaşmıştır. Bu, başlangıçta planlanan 21-22 milyar doların üzerinde olup finansman yükümüzü artırmaktadır. Yakın dönemde ise Siemens'in parası ödenmiş ekipmanları teslim etmeyi geciktirmesi ek dava ve maliyet artışlarına sebep olmuştur yani projenin zamanında tamamlanmama riski de artmaktadır.

Tabii, bir de "yeşil dönüşüm" dediğimiz bir dönemde bu projeyi konuşmak zorunda kalmamız ayrı üzücüdür. Akkuyu temelli nükleer stratejisiyle yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği yatırımların geri planda kalması ihtimali oldukça yüksektir. Ayrıca, ÇED raporlarında 2015'te uzman imzaların sahtecilik iddialarıyla anılması, çevresel ve toplumsal kabulün yeniden tesis edilmesi zorunluluğu da hâlâ yeterince konuşulmamaktadır. Bu nedenle, ilk olarak ÇED sürecinin izlenmesi için bağımsız uzman komisyonları kurulmalı, şeffaf veri akışı sağlanmalıdır. Akkuyu'dan kaynaklı dış bağımlılığı azaltmak üzere güneş ve rüzgâr projelerine öncelik tanınmalıdır. Alım garantisi fiyatı da dünya ortalamasına yakın yani 5-6 sent aralığına güncellenmelidir ki artan kaynak yenilenebilir portföyüne aktarılabilir.

Değerli Komisyon üyeleri, EÜAŞ'ın bütçe yükü ve verimsiz piyasa müdahaleleriyle Akkuyu projesinin yüksek maliyeti ve dışa bağımlılığı ülkemizin enerji ve iklim hedefleriyle çelişmektedir. İki kurumun bu açıdan ele alınması önem arz etmektedir.

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ederim Sayın Kaya.

Evet, böylece, geneli üzerindeki görüşmeleri tamamladık.

Sözü Sayın Genel Müdürümüze vermeden önce ben bazı hatırlatmalarda bulunmak istiyorum. Sayın Genel Müdürüm, sayın üyelerimize sorulan sorulardan yazılı olarak cevap verilmesini gerektiren konularla ilgili yanıtlarınızı tutanakların Türkiye Büyük Millet Meclisi "web" sayfasında yayınlamasından itibaren on beş gün içerisinde bütün üyelerimize Komisyon Başkanlığımız aracılığıyla iletebilirsiniz.

Buyurun, sözü size veriyorum.

TÜRKİYE ELEKTROMEKANİK SANAYİ ANONİM ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRÜ FATİH ÖZTÜRK - Sayın Başkanım, tekrar teşekkür ediyorum.

Aslında sorularda çok detay var, ben bunların bir çoğuna yazılı cevap vermek isterim açıkçası.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Peki.

TÜRKİYE ELEKTROMEKANİK SANAYİ ANONİM ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRÜ FATİH ÖZTÜRK - Ama kabaca, depremle ilgili bize bir görev verilirse şirketimiz hazır. Verildi zaten, elimizden geleni yapmaya çalıştık kısa sürede.

AR-GE'yle ilgili detay bilgi vardı. Burada bazen büyük santral rehabilitasyonlarının, mesela, yıl sonunda aldığımız 2024'teki olay arasında 12 milyon gözüktüyor ama burada mesela 100 milyon çıkabilirdi, 2025'e sarktığı için tasarım süreci... Bununla ilgili detayları sizlerle paylaşacağım Sayın Vekilim.

Diğer taraftan, tarımsal sulamayla ilgili, ürünlerimizle ilgili, işte, biz tabii ticaret yapan bir anonim şirketi AR-GE faaliyeti anlamında yapabiliyoruz, bunun dışındakileri maalesef satmamız gerekiyor ama belediyelerimiz belki bize destek olabilirler. Kayseri Büyükşehir Belediyesinin ziyaretini en kısa zamanda planlıyoruz Sayın Vekilim.

"Neden AR-GE'ye geç zaman ayrıldı?" Ben 2021'de göreve başladım. Daha önce de aslında AR-GE faaliyetleri yürütüyorlardı ama Bakanlığımız bize daha aktif rol verdi, 2021'den itibaren rol almaya başladık.

Rüzgâr enerjisiyle ilgili herhangi bir faaliyetimiz yok.

Teşekkür ediyorum.

Saygılar sunuyorum tekrar.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Peki, teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürüm.

Şimdi, Türkiye Elektromekanik Sanayi Anonim Şirketinin...

ORHAN SÜMER (Adana) - Şarjla ilgili...

TÜRKİYE ELEKTROMEKANİK SANAYİ ANONİM ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRÜ FATİH ÖZTÜRK - Yok, bizim...

Sayın Başkanım, bir elektrikli araç şarj istasyonu...

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Bakın, bitirdik, biz konuşuyoruz.

TÜRKİYE ELEKTROMEKANİK SANAYİ ANONİM ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRÜ FATİH ÖZTÜRK - Pardon, özür dilerim.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Çorum halkını sevindirecekler Başkanım, ondan dolayı...

MAHİR POLAT (İzmir) - Dünyanın merkezi Çorum!

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Buyurun Sayın Genel Müdürüm, buyurun.

TÜRKİYE ELEKTROMEKANİK SANAYİ ANONİM ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRÜ FATİH ÖZTÜRK - Sayın Başkanım, bir soru geldi "Elektrikli araç şarj istasyonu ile ilgili çalışmanız var mı?" diye. Bir direk yaptık "akıllı direk" ismiyle, AR-GE faaliyetlerimiz devamlı... Şarj yapan, elektrikli araç şarj eden, tekerlekli araç şarjı olan, telefon şarjı olan, güvenlik kameralı modern bir akıllı şehir mobilyası tasarladık. Bununla ilgili test süreçlerimiz devam ediyor kendi AR-GE faaliyetimiz olarak.

Arz ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Peki, teşekkür ederim.

Şimdi, Türkiye Elektromekanik Sanayi Anonim Şirketinin 2021 ve 2022 hesap dönemlerine ilişkin sonuç bölümlerini ayrı ayrı okutup ibraya sunacağım.

Önce 2021 yılı sonuç bölümünü okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - Sonuç:

Türkiye Elektromekanik Sanayi Anonim Şirketinin 2021 yılı bilançosu ve 6.307.945,13 Türk lirası dönem net kârıyla kapanan gelir tablosu tasvibe sunulur.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - İbra edenler... Etmeyenler... İbra edilmiştir.

2022 yılına ait sonuç bölümünü okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - Sonuç:

Türkiye Elektromekanik Sanayi Anonim Şirketinin 2022 yılı bilançosu ve 9.838.473,80 Türk lirası dönem net kârıyla kapanan gelir tablosu tasvibe sunulur.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - İbra edenler... Etmeyenler... İbra edilmiştir.

Türkiye Elektromekanik Sanayi Anonim Şirketinin 2021 ve 2022 yıllarına ait Komisyon toplantısı tamamlanmıştır.

Teşekkür konuşması için Sayın Genel Müdürümüze söz veriyorum, ardından da Sayın Bakan Yardımcımıza söz vereceğim.

Buyurun.

TÜRKİYE ELEKTROMEKANİK SANAYİ ANONİM ŞİRKETİ GENEL MÜDÜRÜ FATİH ÖZTÜRK - Sayın Başkanım, kıymetli vekiller; inşallah, iki sene sonra yine hedeflerimizde bahsettiğimiz konulara da ulaşmış oluruz.

Hepinize teşekkür ediyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Bakan Yardımcım.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI NEVZAT ŞATIROĞLU - Başkanım, istirham edeceğim iki dakikanızı, eğer müsaade ederseniz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Tabii ki, buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI NEVZAT ŞATIROĞLU - Tabii, TEMSAN bizim için çok değerli bir kuruluş. Sayın Genel Müdürümüz heyecanıyla çok konuya temas etti ama iki konu çok önemli. Belediyelerimiz hassasiyetle kendi ihtiyaçları için GES kurmaya çalışırken TEMSAN'ın geliştirdiği, işte, Kayseri'nin davet ettiği HİDROTEM Projesi aslında çok faydalı bir proje. Yani 1 megavat GES'ten, yılda bin sekiz yüz saat çalışan bir GES'ten böyle bir hidrotemle yılda sekiz bin saat çalışabilen, isale hattı üzerine kurulabilen bir tesise kavuşabilirler ve bu anlamda da kendi ihtiyaçlarını karşılayabilirler, çok değerli proje olduğunu ifade etmek isterim.

İkinci konu: Ülkemizde EÜAŞ'ın elinde yaklaşık 45'e yakın nehir tipi, baraj tipi santrallerimiz var, bunlar zamanla eskiyor. TEMSAN'ın en büyük görevlerinden bir tanesi de bu santrallerimizin ömrünü uzatmaktır yani elektromekanik aksamına sürekli bakım yapmak suretiyle yenilemektir.

Bakın, çok gözden kaçtı, sadece Karakaya Barajı'nda ki 2017 yılında başlamıştı, Genel Müdürümüz ifade etti, ben o zaman EÜAŞ Genel Müdürydüm, TEMSAN'a böyle bir görev vermiştik, Ruslarla iş birliği yapıldı, 2 ünite Ruslar tarafından ama teknoloji transferiyle tamamı bundan sonra Türkiye'de ve diğer barajlarda, sadece Karakaya değil, üretim üzerine bir model geliştirmiştik. Hamdolsun, bugün başlanıldığını görmek bizi gerçekten gururlandırıyor. 300 megavatlık bir santralde yüzde 3,5'lük verim artışı olduğu yerde, hiçbir inşa, yapı yapmadan 10 megavatlık bir üretim artışı demek olduğu yerde 1 ünite, 6 ünite var, 1800 megavat, yaklaşık 60 megavatlık böyle hazır bir kapasiteyi tekrar kazanmanın güzelliği var. Bunu ilerleyen yıllarda Keban Barajı, Karakaya, Atatürk Barajı, diğer Birecik Barajı'nda uygulayacaktır TEMSAN. Bu yönüyle de TEMSAN'ın görevinin gerçekten yerli ve millî olma anlamında ulvi olduğunu düşünüyorum. Ben tekrar arkadaşlara teşekkür ediyorum.

Ben de şahsınızda tüm heyetinize saygılarımı sunuyorum Başkanım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Bakan Yardımcım.

Evet, ben de çalışmalarınızda başarılar diliyorum, kolaylıklar diliyorum.

Bir sonraki kuruma geçiyoruz.

Komisyon toplantısı tamamlanmıştır.

Tüm katılımcılara ben teşekkür ediyorum.

Değerli Komisyon üyeleri, toplantımıza Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketiyle devam ediyoruz.

4.- Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketinin (NÜTED) 2021 ve 2022 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleri

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Evet, Değerli Komisyon üyeleri, toplantımıza Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketinin 2021 ve 2022 yıllarının bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleriyle devam ediyoruz.

Sayın Genel Müdürümüzden başlamak üzere toplantımıza katılan kurum ve Sayıştay temsilcilerimizin kendilerini Komisyonumuza tanıtmalarını rica ediyorum.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Evet, sunum için buyurun Sayın Genel Müdürüm, söz sizde.

NÜKLEER TEKNİK DESTEK ANONİM ŞİRKETİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ OSMAN ALTUNKAL - Sayın Başkanım, sayın vekiller; bildiğiniz üzere, iyonlaştırıcı radyasyon sağlık, enerji, AR-GE, emniyet, proses kontrolü, izotop üretimi gibi pek çok alanda yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Nükleer enerji ve iyonlaştırıcı radyasyona ilişkin faaliyetlerin yürütülmesi sırasında çalışanların, halkın, çevrenin ve gelecek nesillerin iyonlaştırıcı radyasyonun olası zararlı etkilerinden korunmasına yönelik uygulanması gereken ilke ve esaslar ile tarafların sorumluluklarını belirlemek, ilgili kişileri yetkilendirmek, denetlemek ve gerektiğinde yaptırım uygulamak dünyadaki tüm ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de Nükleer Düzenleme Kurumunun görev ve yetki alanındadır. Bu görev tanımları kısaca "düzenleyici kontrol" olarak tanımlanır.

Neden düzenleyici kontrol ve Nükleer Düzenleme Kurumuyla ilgili başladım? 7381 sayılı Kanun Nükleer Düzenleme Kurumu ve Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketini (NÜTED) kuruyor. Kanunda tanımlanan görevimiz, Nükleer Düzenleme Kurumunun görevlerini yerine getirirken ihtiyaç duyacağı teknik desteği sağlamak olarak tanımlanmış, dolayısıyla Nükleer Düzenleme Kurumunun görev tanımlarıyla kendimizi tanımlayabiliyoruz. Geçmişte Türkiye Atom Enerjisi Kurumu tarafından düzenleyici kontrol görevleri yürütülmekteydi ancak Türkiye Atom Enerjisi Kurumu (TAEK) bünyesinde araştırma reaktörlerini, radyoaktif atık tesislerini ve çeşitli radyasyon uygulamalarını bulundurmaktaydı. Hem uygulayıcı olmak hem de düzenleyici olmaktan kaynaklanan çıkar çatışması durumunun önüne geçmek amacıyla, Uluslararası Atom Enerjisi Ajansının da tavsiyeleri doğrultusunda bu iki rolün birbirinden ayrılmasıyla ilgili tavsiyede bulunulmuştur geçmiş dönemlerde. Akkuyu Nükleer Güç Santrali Projesi'nin gelişmelerine bağlı olarak da 2018'de yapılan mevzuat düzenlemesiyle Türkiye Atom Enerjisi Kurumunun düzenleyici birimleri AR-GE birimlerinden ayrılmış, Nükleer Düzenleme Kurumu olarak yapılandırılmıştır. Aynı zamanda, Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketi (NÜTED) de kurulmuştur. Neden NÜTED'e ihtiyacımız vardır? Birleşmiş Milletlerin Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı, özellikle bizim gibi nükleer enerji alanına yeni başlamış ülkelere, daha önce nükleer alanda tecrübe sahibi kuruluşlardan, uzman kuruluşlardan destek almasını tavsiye etmektedir. Bu desteğin yanında, desteğin alınmasının yanında, ayrıca yerel kabiliyetleri geliştirmek üzere teknik destek kuruluşunu da yapılandırmasını tavsiye etmektedir. 2018 yılındaki yapılanmayla, düzenlemeyle hem Nükleer Düzenleme Kurumu hem de NÜTED (Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketi) kurulmuştur. 2018 yılında Nükleer Düzenleme Kurumuyla birlikte kurulmakla beraber, o dönemde, 2020 yılına kadar Nükleer Düzenleme Kurumu kendi yapılanmasıyla meşgul olmuş, 2020 yılından başlayarak da fiilî olarak NÜTED'in kurulmasıyla ilgili görevlendirilmiş bulunmaktayım.

O tarihten itibaren, şirketin öncelikle idari yapılanmasını tamamladıktan sonra, Akkuyu Santral Projesi de hızlı bir şekilde devam ettiği için Nükleer Düzenleme Kurumunun ihtiyaç duyduğu hizmetleri hızlı bir şekilde sağlamak üzere çalışmalara başladık. Bu çalışmalar birkaç başlık altında yürütülüyor: Bir tanesi Akkuyu Nükleer Santral sahasındaki saha, inşaat, montaj faaliyetleri. İkinci başlık, yine Nükleer Düzenleme Kurumunun ihtiyaç duyacağı, Akkuyu Nükleer Santrali'nde kullanılacak olan ekipmanların

üretiminin yapıldığı, çoğunluğu Rusya'da ve dünyanın geri kalan, Avrupa ve Asya'da pek çok ülkede imalatı yapılan ekipmanların imal edildiği fabrikalardaki süreçlerin denetlenmesi. O denetim faaliyetlerine katılarak önemli adımların, uluslararası standartlara, ülkemiz mevzuatına ve tasarımcı ülkenin, tasarımcı firmanın gereksinimlerine uygun yapıp yapılmadığının denetimi ve tespit edilmesi. Nükleer Düzenleme Kurumuna sağladığımız bir diğer hizmet de hepimizin bildiği üzere, sağlık sektöründe, üniversitelerde, fabrikalarda, gümrüklerde, havalimanlarında güvenlik amacıyla radyasyon kaynakları kullanılmaktadır. Hâlihazırda, ülkemizde 60 binin üzerinde radyasyon kaynağı kullanılmaktadır. Her yıl da bu sayıya 6 bin, 8 bin, 10 bin -yıldan yıla değişmekle beraber- yeni sayı eklenmektedir. Radyasyon kaynaklarıyla faaliyet gösterecek olan kuruluşlar, kişiler Nükleer Düzenleme Kurumuna plan programlarıyla, personelin yetkinliğini gösterir belgeleriyle ve uygun ekipmanlarının da yer aldığı bir çalışma planıyla başvurmaktadır. Planın uygun olduğunun değerlendirilmesi akabinde, NÜTED uzmanları kuruluşların yerine giderek hem bilgilerin doğruluğunun beyanını, mekânın uygunluğunu hem de çalışma koşullarında radyasyon ölçümünü yapmakta ve sonuçları Nükleer Düzenleme Kurumuna raporlamaktayız. Nükleer Düzenleme Kurumu, raporun sonuçlarını değerlendirerek kuruluşlara lisans vermekte. Daha sonra, lisans alınması akabinde de lisans koşullarına uygun faaliyet gösterildiğini teyit etmek amacıyla Nükleer Düzenleme Kurumunun bir defa kendi personeliyle takip denetimleri yapılmaktadır. Bu faaliyetler çerçevesinde de -denetim dönemi için söylüyorum- 31 Aralık 2023 itibarıyla da NÜTED bünyesinde 90'a yakın personelimiz bulunmaktadır, yüzde 90'ı teknik personelden oluşmaktadır.

Biraz proje şirketi olarak rol alıyoruz. Yürüttüğümüz projenin gereksinimlerine göre... "Nükleer alanda tecrübesi olmayan bir şirket nasıl oluyor nükleer alanda hizmet sunabiliyor?" diye soracaksınız muhtemelen. Videolarda bir kısmını görebildiğiniz... Maalesef çok büyük bir tesis, sahneye çok fazla sığdıramayabiliyoruz. Ortada gördüğünüz kubbe yapının içerisindeki nükleer reaktör dışındaki yapıların çoğunluğu endüstriyel beton, endüstriyel makineler, endüstriyel elektronik kontrol ekipmanlarından oluşuyor. Bildiğiniz üzere, ülkemiz de bütün dünyada inşaat tecrübesiyle tanınan bir ülkedir ve dünyanın dört bir tarafında büyük projelerde görev alan çok sayıda inşaat mühendisimiz, makine mühendisimiz, malzeme mühendisimiz, elektrik elektronik mühendisimiz bulunmaktadır. Bu projelerde çalışmış, uluslararası tecrübesi olan kişileri bünyemize kattık kuruluşundan itibaren. Bu kişilerin o endüstriyel projelerde edinmiş oldukları yirmi yıllık, otuz yıllık tecrübelerinin üzerine -ben nükleer enerji mühendisiyim, reaktör tasarımı eğitimi gördüm eğitim hayatım boyunca; yurt dışında benzer kuruluşlarda çalışmış nükleer uzmanları da bünyemize kattık, gerektiği yerlerde hizmet de aldık- endüstriden gelen bu tecrübeli arkadaşlarımızı nükleer tecrübeyle birleştirerek faaliyetlerin doğruluğuna ilişkin denetim faaliyetlerimizi bugüne kadar getirdik. Bu esnada da hem bu tecrübeli arkadaşlarımızı nükleerize etmiş oluyoruz. Eğer kısmet olur, gelecekte yeni nükleer projelerimiz yapılacak olursa -ki inşallah olacağını bekliyoruz- daha fazla Türk mühendisimizin, ülkemizin mühendisinin, uzmanının projelere katkı sağlayacağını düşünüyoruz.

Tabii, nükleer, uluslararası ilişkiler anlamında önemli, sınır aşan etkileri olan bir alan. Dolayısıyla bütün kurallar, prensipler de Birleşmiş Milletler Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı'nca yayınlanan tavsiyeler, direktifler, bilimsel araştırma sonuçlarına dayanarak belirleniyor. Biz de yerel mevzuatımızdaki pek çok temel prensibi oradan alıyoruz. Elbette ki ülkemizin koşullarına göre Nükleer Düzenleme Kurumu onları yerleştiriyor, yerel kurallar belirliyor ama genel çerçeve oralardan geliyor. Dolayısıyla, bu kuruluşlarda temsile de biz önem veriyoruz, gelecek dönemlerde kuralların belirlenmesinde, esasların belirlenmesinde katkısı olacağını düşünüyoruz. Birleşmiş Milletler Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı bünyesinde Teknik Destek Kuruluşları Forumu adı altında bir yapılanma var, bizim gibi bütün dünyada emsali olan kuruluşların üye olduğu bir platform. Kuruluşumuzu takip eden dönemde platformun üyesi olduk. Hâlihazırda üç yıldır da Yönetim Kurulu üyesi olarak platformda devam ediyoruz. Buralardan elde edilen tecrübeleri, projelerimizin içerisine katmayı, doğru uzmanlara daha hızlı bir şekilde ulaşmayı, Nükleer Düzenleme Kurumuna da hızlı bir şekilde hizmet vermeyi planlıyoruz. Bizim 2 uzmanlığımız var: Bir tanesi, bünyemizdeki uzman personelle uzmanlığımızı Nükleer Düzenleme Kurumunun hizmetine sunmak; ikincisi, uluslararası alandaki partnerlerimizle, eğer bünyemizde o uzmanlık yok ise hızlı bir şekilde kurumun hizmetine o hizmeti sağlayabilmek, o uzmanlığı sağlayabilmek.

Tabii, uluslararası faaliyet sadece uluslararası kuruluşlarda temsil edilmek değil, biz de başladığımız günden beri bu hedefi güdüyoruz. Dünyada son kırk yıl, elli yıl içerisinde yapılan nükleer santral sayısı çok az. Belirli ülkeler dışında, gelişmiş ülkelerde yeni enerji ihtiyacı azaldığı için nükleer santral inşaatı yapılmıyor. Dolayısıyla, bu alanda tecrübe sahibi, bilgi sahibi insanların çoğu çoktan emekli oldu. Bizim bu alanda bir fırsat penceremiz olduğunu düşünüyoruz kurulduğumuz günden beri. Hâlihazırda tecrübeli personelimiz de beş yıldır, sekiz yıldır şirketimizin bünyesinde çalışıyor, Nükleer Düzenleme Kurumunun bünyesinde hizmet veriyor. Bu alanda taze edinilmiş bir tecrübemiz var, sıcak bir tecrübemiz, bir bilgi ağımız var, altyapımız var. "Bu hizmeti uluslararası alanda nasıl değerlendirebiliriz?" diye pek çok nükleer santral projesi şirketiyle görüşmelerimiz devam ediyor. Geçmişte yaptığımız çalışmaların sonucunda -duymuşsunuzdur belki, haberlere de kısa bir konu oldu- çok büyük bir sözleşme olmamakla beraber -Macaristan'da bizim ülkemizde yapılan nükleer santralin benzer tipinde 2 ünite reaktör yapılmaktadır; yöneticilerini ve ekiplerini sahamızda misafir ettik, ofiste misafir ettik, onlar da bizi sahalarında misafir ettiler- santral firmasıyla yapılan görüşmeler olumlu sonuç verdi, bizden hizmet almaya karar verdiklerini bildirdiler. 2024 Haziran ayında hem Macaristan Nükleer Düzenleme Kurumu -bizim yaptığımızın benzer şekilde- hem PAKS II Nükleer Santral Firmasının yetkilileri, şirketimizde bir denetim gerçekleştirdiler. Denetim olumlu sonuçlandı ve bize "nükleer güvenlik sınıfı 1" -en yüksek nükleer güvenlik sınıfı- birinci sınıftaki ekipman imalatının denetimini yapmak üzere hizmet almak istediklerini belirttiler. Ağustos 2024'te, o dönem imalatı yapılan ekipmanlarla ilgili ilk parti sözleşmemizi imzaladık. Mart, nisan aylarında denetimleri gerçekleştirmemiz gerekiyordu ama malum, Rusya-Ukrayna meselesi nedeniyle, bir kısım bankacılık kuruluşuna uygulanan yaptırımlar nedeniyle ödemeleri yapamadıkları için projede bir miktar sarkma var. İnşallah -bu toplantıya gelmeden önce bir taze e-posta aldık kendilerinden- perşembe günü ilk denetim toplantımızı, hazırlık toplantımızı başlatıyoruz. Nükleer alanda ilk hizmet ihracatımızı gerçekleştireceğiz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Toparlayalım Sayın Genel Müdürüm.

NÜKLEER TEKNİK DESTEK ANONİM ŞİRKETİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ OSMAN ALTUNKAL - Bitirmek üzereyim.

İlki çok küçük cüssemizin içerisinde ama firmayla görüşmelerimiz devam ediyor. Nükleer santralin tüm ekipmanlarının, Rusya'da imalatı yapılan tüm ekipmanlarının imalat denetimlerini yapmak üzere sözleşme çalışmamız devam ediyor. İnşallah, yakın zamanda onu da sonuca ulaştırmayı planlıyoruz.

Bunun haricinde, bizim gibi nükleer alanda benzer nükleer teknolojiye yatırım yapmış Mısır'la da görüşmelerimiz devam ediyor. Geçen hafta içerisinde Bakanlığımızın da organizasyonu ile ofisimizde bir heyeti misafir ettik, kendileriyle de görüşmeler yaptık, çalışmalarımızı tanıtmaya fırsatı bulduk. Kısımse kendilerini Türkiye'ye de davet etmeyi planlıyoruz. Bizim de çalışmalarını yerinde görme niyetimiz var. Kısımse çalışmamızı bir sonraki adımlarda da devam ettireceğiz.

Konuşmam bu kadar.

Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - İnşallah, bu söyledikleriniz bilanço'ya da yansır, devam eder.

NÜKLEER TEKNİK DESTEK ANONİM ŞİRKETİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ OSMAN ALTUNKAL - İnşallah.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Peki, teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürüm.

Şimdi önerilerin görüşmelerine başlıyoruz.

Kurumun 2021 Yılı Alt Komisyon Raporu'nda 1 öneri bulunmaktadır. 2022 Yılı Alt Komisyon Raporu'nda ise öneri bulunmamaktadır.

Kurumun 2021 yılına ait 1 no.lu genel önerisini okutuyorum.

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - Öneri 1:

Diğer bulgu ve önerilerin yerine getirilmesi.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Yanıt için buyurun Sayın Genel Müdürüm.

NÜKLEER TEKNİK DESTEK ANONİM ŞİRKETİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ OSMAN ALTUNKAL - 2021 döneminde, Sayıştay müfettişi arkadaşlarımızın da yapmış olduğu denetimin sonucunda... Şirketimiz 2020 yılında kuruldu, idari süreçlerinin bir kısmını tamamlamış, hem hizmet verip hem kendi yapılanmamızı devam ettirdiğimiz bir süreçtirdik. Sayıştay müfettişi arkadaşlarımızın da bize önerileri doğrultusunda bir kısım iç mevzuatımızı geliştirmemizle ilgili önerileri oldu. Dönemin sonuna gelmeden zannedersem, önerileri doğrultusunda mevzuat geliştirmelerimizi yaptık ve dosya kapandı diye biliyorum, ayrıca bir not yok diye biliyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ederim Sayın Genel Müdürüm.

Önerinin Sayıştay tarafından izlenmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Sayın üyeler, diğer bulgu ve önerilerden görüşülmesini talep ettiğiniz öneri var mı? Yok.

Böylelikle önerilerin görüşmeleri tamamlanmıştır.

Şimdi, geneli üzerindeki görüşmelere geçiyoruz.

Geneli üzerinde söz almak ister üyemiz var mı?

Sayın Kaşıkçı, buyurun.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) - Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Sayın Genel Müdürüm, size ve NÜTED'e destek veren tüm çalışanlara öncelikle başarılar diliyorum ve bugün Komisyonumuza da hoş geldiniz diyorum.

Sayın Başkanım, NÜTED'in üretim faaliyetleriyle ilgili hem geçen dönem Komisyon'da hem de Mersin Nükleer Güç Santrali'ni ziyaretim sırasında NÜTED'in ne kadar önemli bir kurum olduğunu yerinde de gözlemledim. Bu manada, yeni bir kurumumuz, bugün de biraz önce Sayın Genel Müdürümüzün ifade ettiği gibi, Türkiye dışındaki ilk faaliyetini inşallah Macaristan'da yapacak. Ben Mısır'dan ve diğer takip ettiğiniz ülkelerden de umarım önümüzdeki günlerde güzel haberler geleceğini de ümit ediyorum.

Sayın Genel Müdürüm, NÜTED aynı zamanda... Mersin Nükleer Güç Santrali'nde gerekli olan birtakım parçaların Mersin'deki KOBİ'ler aracılığıyla üretilmesi konusunda da orada yapmış olduğunuz faaliyetleri ben Mersin'e geldiğim zaman gördüm. Bu manada Mersin'deki KOBİ'lerimiz, sanayicilerimizin aynı zamanda nükleer güç santralinin ihtiyaç duyduğu birtakım parçaları ürettiğini biliyorum. Bu manada hangi düzeye geldiğimiz konusunda ilgili... Bunu tabii, yazılı olarak sizden rica edeceğim. Daha önce hiç denemediğimiz, girmediklerimiz Mersin'deki bu nükleer güç santrali vesilesiyle bugün üretimine başladığımız ve başarılı olduğumuz ürünlerle ilgili bir bilgilendirmenizi sizden rica edeceğim.

Onun dışında, nükleer güç santralinin yapım aşamasında özellikle bölgeye gelmiştim. Dolayısıyla depremlere ve diğer doğal afetlere karşı projelerinin önceden bunlar göz önünde bulundurularak hazırlandığını biliyorum ancak, yine bir radyoaktif sızıntıya karşı dünyanın birçok ülkesinde yaygın olan iyot hapının kullanıldığını biliyoruz. Bu manada mesela, Avrupa'nın en büyük santrali olan Zaporijya'daki olası bir sızıntıya karşı komşu ülke Moldova'nın bu iyot hapını stokladığını biliyoruz. Bu manada nükleer güç santralimizin bulunduğu Mersin'de böyle bir faaliyet var mı? Vatandaşlarımızın böyle bir tehlikeye karşı iyot hapını nasıl kullanacağı veya radyoaktif sızıntıya karşı giysilerin biz yine dünyada bunun yaygın olduğunu biliyoruz. Bu manada böyle bir hazırlığımız var mı, iyot hapıyla ilgili bir stoklamamız var mı onunla ilgili sizden bir bilgi rica edecektim.

Bir diğer konu da yine belki şirketimizi doğrudan ilgilendirmez ama Sayın Bakan Yardımcımız burada, Ermenistan'da Metsamor Nükleer Güç Santrali, 1976 yılında dönemin teknolojisiyle yapılmış bir santral bugün hâlâ faaliyette ve çok eski bir teknolojiyle yapıldığını hatta fay hattına yakın bir bölgede olduğunu, bölgenin de sismik hareketliliğinin yoğun olduğunu biliyoruz. Bu manada, Allah korusun, bir sismik hareketlilikle veya teknolojinin eski olması hasebiyle karşı karşıya kalacağımız bir tehlikeden Türkiye'nin de zarar göreceğini biliyoruz. Bununla ilgili Enerji Bakanlığımızın konunun muhataplarıyla bu konunun çözümüyle ilgili bir çalışması var mıdır?

Teşekkür ederim tekrardan.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Kaşıkçı.

Sayın Tahtasız, buyurun.

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sayın Başkan, Sayın Genel Müdür, Sayın Bakan Yardımcımız Nükleer Teknik Destek AŞ'nin kıymetli yöneticileri ve değerli hazırun; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Genel Müdür, Türkiye'nin yapımı devam eden ilk nükleer enerji santrali olan Akkuyu Nükleer Güç Santrali'nin inşaa işletme ve işletme sonrası dönemleri süresince düzenleyici ve kontrol görevi verilen bir kurumsunuz. Kamuoyunun ve bizlerin Akkuyu Nükleer Güç Santrali'nde merak ettiğimiz konular var, son dönemde Akkuyu Nükleer Santrali'yle ilgili bazı gelişmeler ve söylemler var; Akkuyu Nükleer Santrali'nin sahipliği konusunda önemli şüphelerin oluşmasına yol açtı bu konular.

Bu reaktörlerin, hatta santralin tamamının Türkiye'ye ait olmadığına dair iki gelişme yaşandı; bunlardan ilki 14 Haziran 2022 tarihinde D-8'in yirmi beşinci yıl kutlamaları çerçevesinde toplantıya katılan Rusya Federasyonu Büyükelçiliği Müsteşarı Sayın Doçent Doktor Aleksandr Sotniçenko'nun Akkuyu Nükleer Santrali'nin Rusya'nın malı olduğu, Rusya'nın Türkiye'deki bir yatırımı olduğunu birkaç şahit huzurunda açıkça ifade ettiği iddia ediliyor. Bunun akabinde yaşanan olay ise bu tezi doğrular nitelikte diyebiliriz; Rusya Federasyonu Başkanı Putin'in Bloomberg basın ajansına yaptığı açıklamada Akkuyu Nükleer Santrali'nin yüzde 99'unun Rosatom şirketine ait olduğunu ve tamamlanması için 15 milyar dolar göndereceğini ifade etmiştir. Bu ifadelerden anlaşıldığı kadarıyla Türkiye, santral sahasının mülkiyet hakları haricindeki Akkuyu Nükleer Santrali üzerindeki bütün hakları Rusya'ya devretmiş gibi gözüküyor. Dolayısıyla, kamuoyuna yansıyan bu iddialarla ilgili sizlere birkaç sorum olacak. Bu iddialarla ilgili geçen yıl bir soru önergesi verdim ama o soruları sizlere tekrar sormak istiyorum.

Santralin sürekli olarak Rus işletici şirkete verildiği ifade ediliyor. Bu Rus şirketi Akkuyu Nükleer Enerji Santrali'ni kaç yıl süreyle işletecek? Süre bitiminde santral tamamen Türkiye'nin mi olacak? Santral Türkiye'nin değilse Mersin Akkuyu Rusya'ya nasıl ve niçin tahsis edilmiştir?

İlk kez Türkiye'de kurulacak olan 1200 VVER santrali ne kadar güvenilir? Radyoaktif U 235 izotop zenginleştirme tekniği Türk bilim adamlarına öğretilen midir?

Bu santralde şu anda kaç Rus, kaç Türk çalışmaktadır? Türklerden üst düzey görev alan kişi sayısı kaçtır?

Santralin yapımında görev alan alt yüklenicilerden kaç Türk firması, kaç yabancı firma?

Santralin yapımında kullanılan makine ve ekipmanların yenilik oranı yüzde kaçtır?

Nükleer atıklar hangi ülkeye gömülecektir? Bir kaza durumunda bölgede yaşayan on binlerce yurttaşı nasıl tahliye edeceksiniz, buna ilişkin planlama var mı?

Fabrika ekonomik ömrünü tamamlayıp sökülme günü geldiğinde hangi ülke sorumlu olacak?

Rusya bize sadece elektrik satacak ise bu santral neden Rusya topraklarında yapılmamıştır? Türkiye'nin bu santralden kazancı ne olacak?

Ortalama tükettiğimiz enerjinin kilovat saati kaç dolar/senttir? Yapımını planladığınız Sinop Nükleer Enerji Santrali'nden alacağınız elektriğin kilovat saati kaç lira olacak? Santral tamamlanıp faaliyete geçmesi hangi tarihte olacaktır?

Santralin yapım sürecinden itibaren kaç iş kazası olmuştur bu kazaların kaç yaralanma, kaç ölümle sonuçlanmıştır?

Sayın Genel Müdürüm, sunuş konuşmanızda, şirketin kurulduğu 2018 yılından Mart 2020 tarihine kadar hiçbir faaliyette bulunmadığını, Kurucu Yönetim Kurulu üyeleri dışında istihdam sağlanmadığını söylediniz. Bu iki yıllık faaliyetsiz süreçte Kurucu Yönetim Kurulu üyeleri maaşlarını aldı mı; maaş aldılarsa şirketin hizmet ofisini açıp faaliyete geçtiği tarihe kadar ne kadar maaş almışlardır?

Şirketin şu an için 103 personel görünüyor; bu 103 personelden kaç Türk, kaç Rus vatandaşıdır?

Şirketin maaş politikası nedir? Rus çalışanlar ile Türk çalışanlar aynı ücreti mi almaktadır?

Son olarak şirketimiz tarafından hangi görevdekilere makam aracı tahsis edilmiştir? Bugün itibarıyla NÜTED'te kullanılan makam, araç sayısı kaçtır? Bu araçların marka ve yıllık maliyetleri nedir?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ederim Sayın Tahtasız.

Sayın Kıratlı, buyurun.

ALİ KIRATLI (Mersin) - Sayın Başkanım, çok değerli Sayın Bakanım, Bakan Yardımcım, Sayın Genel Müdürüm, Komisyonumuzun saygıdeğer milletvekilleri, çok değerli kurum bürokratlarımız, Sayıştayımızın kıymetli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, şimdi konu Akkuyu olunca, kendi memleketim Mersin'e yapılan, şu anda rakamsal ifadesiyle Türkiye'nin, ülkemizin en büyük yatırımını konuşuyoruz, 25 milyar dolarlık bir yatırım. Tabii, Akkuyu'nun sadece birkaç kelimeyle ifade edilebilecek bir yatırım olmadığına altını kalın çizmek istiyorum. Bir kere, öncelikle Sayın Bakan Yardımcıma, onun vesilesiyle Sayın Bakanımıza ve Sayın Cumhurbaşkanımıza şükranlarımı sunuyorum.

Özellikle Akkuyu'dan birkaç kelamla bahsedecek olursak, Akkuyu tamamlandığında yıllık 35 milyar kilovat saat elektrik üretecek ve üretmiş olduğu elektrikle de Türkiye'nin enerji ihtiyacının, elektrik ihtiyacının sadece yüzde 10'unu tek başına karşılayacak olan ve şu anda şantiyesinde 30 binden fazla insanın çalıştığı, doğrudan istihdam sağlandığı dünyanın en büyük enerji santrali inşaat alanı. Bunu bir rakamla yine ifade edecek olursak, Akkuyu tamamlandığında yaklaşık olarak yıllık 7 milyar metreküp daha az doğal gaz ithal edeceğiz, bunun da rakamsal değeri şu anda yaklaşık 2,5 milyar dolar civarında.

Tabii, biz bununla alakalı, Akkuyu'yla ilgili, Akkuyu'ya nükleer enerji üzerinden baktığımızda, Türkiye'nin enerji anlamında, nükleer enerji anlamında Akkuyu, bu ülkenin yetmiş yıla yakın bir rüyası. Yani bugüne kadar ülkemizde iktidara gelmiş bütün iktidar partileri bir devlet politikası olarak aslında nükleer enerji santrali kurma hayallerinin peşinden koşmuş ama birçok hayali gerçekleştirdiğimiz gibi bu hayalimizi de Cumhurbaşkanımız Sayın, Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde ülkemize kazandıracamız. İnşallah, Allah nasip ederse bu yılın sonunda ilk reaktöründen deneme üretimine geçeceğiz diye biliyorum, yani ilk elektriğimizi elde edeceğiz diye biliyorum.

Tabii, bunu yaparken bir taraftan da az önce gerek Sayın Genel Müdür gerekse de saygıdeğer milletvekillerimizden bazıları ifade etti, aslında birçok ambargoyla da karşı karşıya kalıyoruz. Yani yıl 2025 oldu ama hâlâ bu dünyada haklı olmanız çok bir şey ifade etmiyor, güçlü olmak zorundasınız. Bugün özellikle Rosatom'un, Rusya'nın yaşadığı, Ukrayna ile Rusya arasındaki

savaştan dolayı Rusya'nın birtakım paralarına bazı devletlerin -bildiğim kadarıyla Amerika olması lazım- el koyduğunu, işte Siemens'den bahsedildi az önce, parası ödenen özellikle santralle alakalı o cihazların, ürünlerin gönderilmediğini ve Rosatom'un bu süreçte Çinli bir firmayla anlaşarak bu ürünleri tekrar imal ettirdiğini ve bunların hepsinin esasında bir zaman kaybı olduğunu... Ama bütün engellemelere rağmen, inşallah biz bu yılın sonunda ilk reaktörü devreye alarak deneme üretimine geçeceğiz. Rabb'im bu ülkede inşallah -belki farklı platformlara çekilebilir söyleyeceğim cümle ama- sayısını artırsın. Bildiğim kadarıyla Sinop var, Trakya'da böyle bir proje var diye biliyorum. Bizim ülkemiz gelişmiş nükleer enerjilerin hepsini hak ediyor.

Bu minvalde de bu ülkede Rabb'im sayılarını artırsın diyor, emeği geçen herkese, başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere, Enerji Bakanımıza, önceki Enerji Bakanlarımıza şükranlarımı sunuyorum. Sizlere de kolaylıklar diliyor, saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum Sayın Kıratlı.

Evet, son konuşmacı olarak Sayın Sümer, buyurun.

ORHAN SÜMER (Adana) - Başkanım, teşekkür ederim.

Ben Sayın Bakan Yardımcısı da burada olduğu için bize gelen birkaç şikâyeti dile getireceğim Sayın Bakanım.

Akkuyu Termik Santrali'nde özellikle taşeron olarak çalışan Türk firmalarının ciddi alacakları olduğu ve ana firma tarafından bunların çok uzun süre bekletildiği, son dönemlerde de Ali Vekilim de bilir, ciddi anlamda Türk işçilerine çıkış yapıldığı, yabancı işçilerin geldiği, ciddi anlamda da onun parasının da ödenmediği, sosyal haklarının ödenmediği ki geçen hafta yereldeki tüm gazetelere de yansıdı, bana çok telefon da geldi, buradan belirtmiş olayım.

Bununla ilgili size gelen bir bilgi var mı veya sizin elinizde böyle bir done var mı? Çünkü Adana'dan da orada servis yapan birçok ticari araçtan da böyle serzeniş geldiği için ben burada dile getirmek istedim, sizin de burada olmanız bir şans, bunu hatırlatmak istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Teşekkür ediyorum. Sayın Sümer.

Böylece geneli üzerindeki görüşmeleri de tamamladık.

Sözü Sayın Genel Müdürümüze vereceğim sorular için, değerlendirmeler için.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

NÜKLEER TEKNİK DESTEK ANONİM ŞİRKETİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ OSMAN ALTUNKAL - Sayın Başkanım, sayın vekillerim, eğer uygun görürseniz bayağı bir soru da var, muhtemelen bu süreç içerisinde bir kısmını da kaçırmış da olabiliriz; tutanaklardan bakarak yazılı olarak cevap verelim eğer uygun görürseniz.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Peki, teşekkür ediyorum Sayın Genel Müdürüm.

Şimdi Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketinin 2021 ve 2022 hesap dönemlere ilişkin sonuç bölümlerini ayrı ayrı okutup genel görüşmeye sunacağım.

Önce 2021 yılın sonuç bölümünü okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - Sonuç:

Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketinin 2021 yılı bilançosu ve 10.940.694,61 TL dönem net kârıyla kapanan gelir tablosu genel görüşmeye sunulur.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - 2021 yıl sonuç bölümü genel görüşmeye sunulmuştur.

Şimdi 2022 yılının sonuç bölümünü okutuyorum:

SAYIŞTAY TEMSİLCİSİ - Sonuç:

Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketinin 2022 yılı bilançosu ve 5.880.02,67 Türk lirası dönem net kârıyla kapanan gelir tablosu genel görüşmeye sunulur.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - 2022 yılı sonuç bölümü genel görüşmeye sunulmuştur.

Nükleer Teknik Destek Anonim Şirketinin 2021 ve 2022 yıllarına ait Komisyon toplantısı tamamlanmıştır.

Evet, Sayın Genel Müdürümüze ve Sayın Bakan Yardımcımıza ben teşekkür konuşması için söz vereceğim.

Buyurun Sayın Genel Müdürüm.

NÜKLEER TEKNİK DESTEK ANONİM ŞİRKETİ GENEL MÜDÜR VEKİLİ OSMAN ALTUNKAL - Sayın Başkanım, vekillerimiz; yeni kurulmuş bir şirketiz, nükleer santral projesinin sahibi ve işleticisi değiliz. Nükleer Düzenleme Kurumuyla beraber uluslararası standartlara, yerel mevzuatımıza ve tasarımcının koşullarına uygunluğuna yönelik bir gözden geçirme, değerlendirme ve denetleme faaliyetinin içerisindeyiz.

Bizim gibi yeni başlayan, nükleere yeni girmiş olan ülkelerde bunları -nükleerin iyiliği kötülüğünden bahsetmiyorum- bu tip projeleri insan kaynağı yetiştirmek için önemli fırsat olarak görüyoruz. Gelecekteki projelerde de böyle bir hedefimiz olmamakla beraber fırsat yaratacağını düşünüyoruz. Her gün daha önce yapmadığımız bir işle karşılaşıyoruz ve kabiliyetimizi geliştiriyoruz. İnşallah, gelecek yıllarda daha başarılı işlerde, daha farklı işlerde hem katkıda bulunup ülkemize katma değer sağlamayı -yerel kabiliyetin de gelişmesine katkı sağlamayı hedefliyoruz- hem de bir taraftan yurt dışında da başka projelerde de yer alarak ülkemizin kabiliyetinin uluslararası standartlara uygunluğunu göstermek istiyoruz hem de insan kabiliyeti artışındaki finansal kaynağımızı da güçlendirmek istiyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Biz teşekkür ediyoruz.

Çalışmalarınıza kolaylıklar diliyor, başarılar diliyoruz.

Buyurun Sayın Bakan Yardımcım.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKAN YARDIMCISI NEVZAT ŞATIROĞLU - Değerli Başkanım, kıymetli üyeler; tabii, inşallah, bu sene sonu itibarıyla Türkiye'de enerjide yeni bir döneme geçeceğiz. Aslında biz sadece bir nükleer santral yapmıyoruz. Eğer biz yıllar önce bir nükleer santral yapmış olsaydık belki bugün 2'nciyi, 3'üncüyü yapmış olacaktık. Bugün yaptığımız bu ilk santralle yetiştirdiğimiz insan kaynağıyla, tecrübelerimizle, birikimlerimizle, yaşadığımız sorunlarda ortaya

koyduğumuz çözüm önerileriyle uluslararası arenada -işte, Siemens santral vermiyor, ekipman vermiyor- birçok ülkenin engellemesine rağmen büyük bir başarıya imza atmanın arifesindeyiz ve bugünlerin de yıllar sonra yapacağımız diğer işlerin habercisi olduğu kanaatindeyim; bu açıdan çok değerli. Dolayısıyla, bugün sadece bir nükleer santral yapmıyoruz ve inşallah, nükleerle ilgili geleceği inşa ediyoruz diye temenni ediyorum.

Ben, tekrar, zatıinalinize ve değerli üyelere teşekkür etmek istiyorum.

Değerli katkılarından dolayı Sayıştaya çok teşekkür ediyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN MUSTAFA SAVAŞ - Biz de teşekkür ediyoruz Sayın Bakan Yardımcım.

Çalışmalarınızda kolaylıklar diliyoruz.

Değerli Komisyon üyeleri, gündemimize 14 Mayıs 2025 Çarşamba günü saat 14.30'da Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi ile bağlı ortaklık ve iştiraklerinin 2021 ve 2022 yıllarına ait bilanço ve netice hesaplarının görüşmeleriyle devam edeceğiz.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 18.16